

**MYNDIGHETER I SAMVERKAN
MOT DEN ORGANISERADE
BROTTLIGHETEN**

2023

**Arbetsförmedlingen
Ekobrottsmyndigheten
Försäkringskassan
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Migrationsverket
Polismyndigheten
Skatteverket
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten**

Utgivare: Polismyndigheten, 106 75 Stockholm

Datum: 2024-04-09

Dnr: A664.808/2023

Saknr: 429

Grafisk form: Blomquist Communication

Upplaga: 300 ex

Foto: Getty Images sid 1. Polismyndigheten sid 7, 35, 41, 51, 80.

Unsplash sid 9. Most Photos sid 13, 43. Pexels sid 29.

Illustration: Erik Nylund sid 31.

Tryck: Polismyndighetens tryckeri, Stockholm april 2024

Stärkt förmåga genom breddad samverkan

Den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet har haft ett framgångsrikt år med en fortsatt breddad verksamhet. Arbetet har i allt högre grad inriktats mot aktörer kopplade till det dödliga våldet och den kriminella ekonomin samt för en omställning till ett mer brottsförebyggande arbetsätt. Fortsatt goda resultat har redovisats till exempel vad avser utmäta tillgångar respektive beloppen för skattetillägg och annan höjning av skatt. Vidare har det rapporterats höga återkravsbelopp från flera utbetalande myndigheter och arbetet mot så kallade strategiska personer har varit fortsatt framgångsrikt. Sammantaget kan konstateras att arbetet ger effekt.

Resultaten har uppnåtts trots att 2023 har inneburit påfrestningar till följd av det grova våldet inom den kriminella miljön och allt mer utvecklade brottsliga angrepp mot vårt välfärdssystem. Den organiserade brottsligheten verkar dessutom i en ökande internationell kontext. Därutöver har även krigshärdarna i vår del av världen samt den osäkra ekonomiska situationen påverkat vårt land och våra myndigheter.

Satsningen har under året fortsatt att utveckla och bredda sin förmåga mot den organiserade brottsligheten och den kriminella ekonomin. Fler myndigheter och andra aktörer deltar aktivt såväl strategiskt som operativt i det myndighetsgemensamma arbetet,

vilket ökar förutsättningarna att bekämpa den organiserade brottsligheten som utnyttjar sårbarheter i samhället och ständigt utvecklar nya brottsupplägg.

Betydelsen av en starkt nationell och internationell samverkan blir allt mer påtaglig då brottsligheten inte låter sig begränsas av geografiska eller nationella gränser. Utvecklingen av de internationella samverkanskanalerna för brottsbekämpning behöver därför fortsätta.

Även om den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet har höjt sin förmåga och levererat goda resultat, så måste utvecklingen med nya arbetsätt, stärkt informationsförsörjning och den pågående resursökningen fortsätta. Eftersom de kriminella nätverken påtagligt påverkar samhället krävs att myndighetsnätverken stärks och även vidgas till att omfatta civilsamhället och näringslivet. Vi behöver därför fortsätta att vara uthålliga samt utveckla och utvidga vår samverkan.

Petra Lund
Rikspolischef och ordförande samverkansrådet

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Inledning	8
2.1 Läsanvisning	8
2.1.1 Region eller polisregion	9
2.2 Disposition	9
2.3 Uppföljning och värdering av verksamhet och utfall	9
2.3.1 Utmaningar i arbetet med uppföljning	10
2.3.2 Mål och effekter	11
2.4 Förutsättningar för verksamheten	11
2.4.1 Myndighetsgemensam operativ verksamhet	11
2.4.2 Inriktning för verksamheten	12
2.4.3 Särskilda beaktanden i arbetet	12
2.4.4 Ökat fokus på brottsförebyggande arbete och fenomen	12
2.4.5 Uppdrag och initiativ i satsningens närhet	12
3. Operativt utfall	14
3.1 Höga utfall i förvaltningsprocessen	15
3.1.1 Högsta beloppet som noterats för höjning av skatt	15
3.1.2 Fortsatt ökat antal skattebeslut	16
3.1.3 Tydlig ökning av antalet bosättningskontroller	16
3.1.4 Avregistreringar av bolag	16
3.1.5 Jämn nivå under 2020-talet för återkravsbelopp från Försäkringskassan	17
3.1.6 Fortsatt ökning av antalet ärenden och återkravsbelopp från Arbetsförmedlingen	17
3.1.7 Värdet av tillgångarna utmäta av Kronofogdemyndigheten det högsta hittills	18
3.1.8 Stort antal användande av falska identitetshandlingar	20
3.1.9 Exempel på nätverksmyndigheter med operativt utfall	20
3.2 Ökningen av utdömd fängelsestid har stannat av	20
3.2.1 Bedömningen görs i första hand utifrån tingsrättsdomar	21
3.2.2 Domarna 2023 är resultatet av tidigare års operativa aktivitet och prioriteringar	21
3.2.3 Insatserna som hade de högsta utfallen	21
3.2.4 Högre andel grova narkotikabrott i de fällande domarna	22
3.2.5 Lagföringen för ekonomisk brottslighet fortsatte inte att öka	23
3.3 Värdet av förverkat brottsutbyte på en genomsnittlig nivå	23
3.3.1 Få domar med utdömda skadestånd	24
3.4 Ålder och kön för de åtalade	24
3.5 Låg reduktion av den utdömda fängelsestiden efter hovrättsdomar	24
3.5.1 Ökat antal utdömda fängelseår efter en hovrättsdom	24
3.5.2 Hovrätten ogillade fällande dom i tingsrätten för mord	25
3.6 Fortsatt hög nivå för narkotikabeslag	25
3.7 Klar minskning av vapenbeslag i det myndighetsgemensamma arbetet	26
3.8 Stor ökning av beloppet för beslagtagna kontanter och andra tillgångar	27
3.9 Ytterligare stränga påföljder för de strategiska personerna	27
3.9.1 Framgångsrikt arbete	28
4. Operativ verksamhet	30
4.1 Ganska oförändrat antal insatser och underrättelseärenden	30
4.2 Nya typer av underrättelseärenden	31
4.3 Det dödliga våldet hade stor påverkan på arbetet i satsningen	31
4.4 Bredare anslag, mer långsiktig målsättning och ökad brottsförebyggande ambition	32
4.4.1 Mer myndighetsgemensamt än vanligt	32
4.5 Framgångar i arbetet mot kriminella nätverk och strategiska personer	33
4.5.1 Varierande långsiktig betydelse för organiserad brottslighet i stort	35

4.6 Viktigt myndighetsgemensamt arbete på en mindre ort	35
4.7 Företag, bolag, möjliggörare och ekonomisk brottslighet	36
4.7.1 Tre möjliggörarfunktioner som bekämpades	36
4.8 Skatteverket mer verksamma än något tidigare år	36
4.8.1 Folkbokföring central i många insatser	36
4.9 Organiserad brottslighet i vård och omsorg och skolverksamhet	37
4.10 Operativ verksamhet med koppling till hamnar	38
4.11 Omfattande utredning och väckta åtal i miljöbrottsvärva	38
4.12 Att bidra med information och kompetens, allt mer i fokus	38
4.12.1 Migrationsverket fokuserade på underrättelsearbetet	38
4.12.2 Utvecklad kunskapsspridning	39
4.13 Ökad kunskap om penningtvätt genom bland annat växlingskontor	39
4.14 Arbetet mot arbetslivskriminalitet allt viktigare i satsningen	39
4.15 Stort behov av polisens resurser, befogenheter och kompetens	39
4.16 Infiltration, korruption, hot och otillbörlig påverkan	39
4.17 Internationell verksamhet fortsätter att öka i betydelse	40
5. Satsningens inre liv samt utvecklingsarbete	42
5.1 Samverkansrådet	42
5.1.1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden – ett viktigt strategiskt underlag	42
5.2 Operativa rådet	43
5.2.1 Mer resurser till aktionsgrupperna	43
5.3 Nationellt underrättelsecentrum	44
5.3.1 Kraftsamling mot aktörer kopplade till våldsvågen	45
5.4 De regionala samverkansråden och de regionala underrättelsecentren	45
5.5 Expertnätverken	46
5.5.1 Juridiska expertnätverket	46
5.5.2 Kommunikationsgruppen	46
5.5.3 Säkerhetschefsnätverket	46
5.5.4 Utvecklingsgruppen	46
5.6 Nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet	47
5.7 Utvecklingsarbete i satsningen	47
5.7.1 Ökad och breddad innovativ förmåga i brottsbekämpningen	47
5.7.2 Fortsatt fördjupat samarbete med kommuner och regioner	49
5.7.3 Utveckling av riskanalyser av välfärdsbrottslighet	49
5.7.4 Ideella föreningar	49
5.7.5 Bred ambition att minska förutsättningarna för penningtvätt	49
5.8 Samverkan i satsningens närhet	50
5.8.1 Närmare samverkan med satsningen mot arbetslivskriminalitet	50
5.8.2 Närmare koppling mellan satsningen och EMPACT	50
5.8.3 Bekämpning av välfärdsbrottslighet i tre forum	51
Bilaga 1. Regeringsuppdragen	52
Bilaga 2. Den myndighetsgemensamma inriktningen	53
Bilaga 3. Organisation och verksamhetsprocesser	55
Bilaga 4. Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor	57
Bilaga 5. Operativt utfall	59
Bilaga 6. Nationella insatser	66
Bilaga 7. Regionala operativa insatser	68
Bilaga 8. Underrättelseärenden	71
Bilaga 9. Mer om redovisad arbetstid i nationella insatser	73
Bilaga 10. Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder	76
Bilaga 11. Tabell över effekten av hovrättsdomar (utdömd fängelsestid)	78

1. Sammanfattning

Arbetet i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet präglades under 2023 av arbete mot aktörer kopplade till det dödliga våldet, arbete med kriminell ekonomi och omställningen till ett mer brottsförebyggande arbetssätt.

Strategisk och operativ samverkan, inom och mellan de pågående myndighetsgemensamma uppdragen och initiativen, är en framgångsfaktor för att öka samhällets förmåga att motverka organiserad brottslighet. Förändringsprocessen med ökad tonvikt på det brottsförebyggande arbetet och brottsfenomen har fortsatt.

Den myndighetsgemensamma lägesbilden pekar ut riktningen för satsningen och identifierar vilka hot som har störst påverkan på satsningen samt de allvarligaste sårbarheterna. I den uppdaterade lägesbilden för 2023 identifierades följande hot och sårbarheter:

- den ekonomiska brottsligheten
- den geografiska utbredningen av organiserad brottslighet och dess påverkan på lokalsamhället
- den globala brottsarenan
- otillåten påverkan
- felaktiga registeruppgifter används som dörröppnare för brottslighet
- den gränsöverskridande arenan är både fysisk och digital.

Arbetet i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet präglades under 2023 av arbete mot aktörer kopplade till det dödliga våldet, arbete med kriminell ekonomi och omställningen till ett mer brottsförebyggande arbetssätt.

Det kvantitativa operativa utfallet av årets arbete mot den organiserade brottsligheten var förhållandevis högt – både i monetära termer och i ljuset av verksamhetens bredd – för Skatteverket, Arbetsförmedlingen och Kronofogdemyndigheten. Utfallet för Försäkringskassans verksamhet bedöms vara på en i stort sett oförändrad nivå sett över 2020-talet. Pensionsmyndigheten rapporterar påtagliga återkrav och besparingsbelopp. Det accentuerade arbetet mot felaktig folkbokföring har varit betydelsefullt för alla dessa myndigheters utfall under 2023.

Dekrypterad information från chattar betydde även under 2023 mycket för utfallet i domarna.

Antalet utdömda fängelseår i tingsrätt visar på en viss minskning jämfört med året innan. Det innebär att den ökande trenden sedan 2020 avbrutits. Nu bedöms nivån för utfallet under 2020-talet som ganska stabil. Minskningen av antalet åtalade fortsätter medan utdömd fängelseår per fängelseår ökar. I vanlig ordning var det fällande domar för grova, inklusive synnerligen grova, narkotikabrott som stod för de flesta utdömda fängelseåren. Dekrypterad information från chattar betydde även under 2023 mycket för utfallet i domarna. Lagföringen utifrån ekonomisk brottslighet, bedrägeri- eller bidragsbrott var däremot inte framträdande under 2023. Här finns dock flera anledningar att förmoda en ökning av utfallet framöver, åtminstone vad avser grov ekonomisk brottslighet. Detsamma gäller värdet av förverkat brottsutbyte, som låg på en genomsnittlig nivå för redovisningsperioden (2018–2023).

Den så kallade våldsvågen under 2023 ledde till att Polismyndigheten beslutade om den nationella särskilda händelsen Frigg. Det myndighetsgemensamma arbetet kopplades till Frigg med hjälp av den nationella insatsen Freja, som innebär arbete mot relevanta aktörers kriminella ekonomi. Resultatet är att utrymmet inom

den kriminella ekonomin minskat för aktörer kopplade till våldsvågen. Det omfattande arbetet i Frigg kan också var en förklaring till de minskade beslagen av vapen under 2023 – dessa beslag gjordes sannolikt istället i Frigg.

Den så kallade våldsvågen under 2023 ledde till att Polismyndigheten beslutade om den nationella särskilda händelsen Frigg. Det myndighetsgemensamma arbetet kopplades till Frigg med hjälp av den nationella insatsen Freja, som innebär arbete mot relevanta aktörers kriminella ekonomi.

De fem nationella insatser som senast beslutades av operativa rådet har ett tydligare brottsförebyggande anslag och en mer myndighetsgemensam profil än vad som varit vanligt i tidigare insatser. En stor del av den operativa verksamheten i satsningen var kopplad till fenomen och fokuserade på brottsförebyggande effekter. Ett exempel på ett särskilt viktigt operativt utfall med brottsförebyggande effekt var att bolag som utgjort förutsättningar för olika brottsupplägg har avregistrerats och inte längre kan användas som brottsverktyg.

Det är tillfredsställande att konstatera att målfyllnelsen för fem andra nationella insatser, som alla krävt omfattande arbetstid från de samverkande myndigheterna och pågått under lång tid, är bra eller mycket bra. Arbetet har i fyra av insatserna avsett strategiska personer och deras nätverk. Den femte insatsen avsåg en konstellation inom den kriminella mc-miljön. Både nätverkens och konstellationens kapacitet att bedriva organiserad brottslighet har kraftigt begränsats eller eliminerats. I insatserna var det framförallt personal från Polismyndigheten (främst aktionsgruppspersonal), Åklagarmyndigheten

och Kriminalvården som stod för den rapporterade arbetstiden. Aktionsgrupperna är en central resurs för att omsätta myndighetssamverkan i operativ effekt. Arbetet med att utöka resurserna till aktionsgrupperna fortsatte under 2023 och kommer att fortsätta.

Fenomenen som bekämpades i den operativa verksamheten under året berörde bland annat organiserad brottslighet kopplad till:

- hamnar
- vård och omsorg
- skol- och förskoleverksamhet
- penningtvätt genom växlingskontor och kontantutförelse
- avfallshantering och miljöbrott.

Bekämpningen av dessa fenomen resulterade i omfattande operativa utfall, men det fanns även ett brottsförebyggande samt kunskapsutvinnande perspektiv i arbetet.

En stor del av den operativa verksamheten i satsningen var kopplad till fenomen och fokuserade på brottsförebyggande effekter.

I det myndighetsgemensamma arbetet i satsningen har funktionen att dela information fått en mer framträdande roll.

Samverkan mellan satsningen mot organiserad brottslighet och uppdraget att myndighetsgemensamt arbeta mot arbetslivskriminalitet fortsatte att utvecklas. Allt fler gemensamma mål för arbetet och ökad konkret samverkan mellan de båda uppdragen har konstaterats.

Operativa rådet har även bestämt inriktningen för säkerhetschefsnätverket med ett ökat fokus på att stärka medarbetarskyddet samt motverka infiltration och insiderproblematik.

2. Inledning

Denna redovisning är en åiterrapportering enligt förordning (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten.

”Myndigheten ska senast den 31 mars varje år till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) redovisa uppgifter från föregående år om den verksamhet som har bedrivits i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten.”

I juli 2008 gav regeringen uppdrag om en myndighetsgemensam satsning mot den grova¹ organiserade brottsligheten. I december 2015 beslutade regeringen att utveckla uppdraget. Arbetet i båda dessa regeringsuppdrag benämns framöver som satsningen. För mer information om regeringsuppdragen, se bilaga 1.

Under 2023 ingick följande myndigheter i satsningen: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. I denna redovisning benämns dessa myndigheter sammantaget som de samverkande myndigheterna. Sedan 2018 finns en struktur med nätverksmyndigheter. Under 2023 utökades antalet nätverksmyndigheter till tolv².

Satsningen kan delas in i operativ respektive strategisk verksamhet. Den operativa verksamheten bedrivs genom nationella insatser, regionala insatser samt i den regionala underrättelseverksamheten genom underrättelseärenden.

2.1 Läsanvisning

Målet med rapporten är att ge en bred bild av satsningen och myndigheternas arbete i den. Läs de kapitel och avsnitt som är av intresse.³ Därför förekommer många hänvisningar till andra avsnitt i texten så att det blir lättare att få all väsentlig information i redovisningen om en specifik företeelse. Det hänvisas ofta till tidigare års redovisningar av arbetet i satsningen. Orsaken är främst att vissa generellt viktiga aspekter av arbetet beskrivits tidigare och därför inte upprepas i denna redovisning, eftersom rapporten då skulle bli för omfattande.

Arbetet i satsningen sker i huvudsak i två verksamhetsprocesser: förvaltningsprocessen och brottmålsprocessen. Det kvantitativa utfallet av den operativa verksamhet som myndigheterna utför faller inom någon av dessa två processer.

Den verksamhet som sker i den myndighetsgemensamma satsningen utgör enbart en delmängd av myndigheternas samlade verksamhet mot organiserad brottslighet. Andelen av arbetet som sker inom satsningen bedöms variera mycket över tid och mellan myndigheterna.

Mycket av den operativa verksamhet som bedrivs i satsningen är av underrättelsekaraktär eller avser pågående förundersökningar alternativt annan utredning. I hög grad är informationen om detta arbete sekretessbelagd och kan därför inte redovisas i denna rapport.

Satsningen kan delas in i operativ respektive strategisk verksamhet. Den operativa verksamheten bedrivs genom nationella insatser, regionala insatser samt i den regionala underrättelseverksamheten genom underrättelseärenden. Den strategiska verksamheten skapar förutsättningar för den operativa verksamheten och utvecklar det brottsförebyggande arbetet. Den operativa verksamheten står för majoriteten av resurserna och för samtliga kvantitativa utfall.

1 Sedan 2015 avses organiserad brottslighet, inte enbart grov.

2 Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Trafikverket, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län.

3 Vi har bland annat tagit fasta på hur myndighetshandläggare på Regeringskansliet använder årsredovisningar i Ekonomistyrningsverkets rapport *Behovspassad resultatredovisning – Förslag till regeländringar för att synliggöra resultat*. Ekonomistyrningsverket 2017, ESV 2017:72.

2.1.1 Region eller polisregion

I redovisningen beskrivs det regionala operativa arbetet dels ha skett i en region, dels under ledning av en polisregion. Skillnaden mellan region och polisregion är i denna redovisning att det myndighetsgemensamma arbetet har skett i en region, som geografiskt sett är liktydigt med polisregion. Däremot kan en polisregion leda en insats, när det är poliser som leder och samordnar arbetet. Anledningen till att begreppen polisregion och region hålls isär är att arbete av andra myndigheter än Polismyndigheten, och det myndighetsgemensamma arbetet, inte enkom innebär polisverksamhet och därmed inte anges ha skett i en polisregion.

2.2 Disposition

Det operativa utfallet inklusive utfallet av arbetet mot strategiska personer finns i kapitel 3. Fördjupad kunskap om den operativa verksamheten presenteras i kapitel 4.

Satsningens inre liv och utvecklingsarbete redovisas i kapitel 5.

I bilaga 1–3 finns de två regeringsuppdragen (bilaga 1) som ligger till grund för satsningen, den myndighetsgemensamma inriktningen (bilaga 2) och satsningens organisation och verksamhetsprocesser (bilaga 3).

I bilaga 4 återfinns huvudmått för den kvantitativa uppföljningen samt en redogörelse för de frågor som ingått i de enkäter som ligger till grund för återrapporteringen.

Redovisningen omfattar fyra bilagor med statistik (bilaga 5–8):

- operativt utfall (bilaga 5)
- de nationella insatserna beslutade av operativa rådet (bilaga 6)
- de regionala insatserna beslutade vid de regionala samverkansråden (bilaga 7)

- underrättelseärenden beslutade av regionalt samverkansråd eller styrgrupp (bilaga 8).

I bilaga 9–11 finns en kort beskrivning och illustrationer av utvecklingen för redovisad arbetstid i nationella insatser (bilaga 9), de åtalades ålder och kön (bilaga 10) samt utfallet för utdömd fängelsestid i tingsrätt respektive efterföljande hovrättsdom (bilaga 11).

Primärkällorna till denna återrapportering består av kvantitativa och kvalitativa underlag: statistik, beskrivande skriftliga kommentarer samt erfarenhetsinhämtning genom främst enkäter.

2.3 Uppföljning och värdering av verksamhet och utfall

Primärkällorna till denna återrapportering består av kvantitativa och kvalitativa underlag: statistik, beskrivande skriftliga kommentarer samt erfarenhetsinhämtning genom främst enkäter. De samverkande myndigheterna respektive de regionala samverkansråden besvarade en enkät med frågor om årets verksamhet. Även nätverksmyndigheterna och de expertnätverk⁴ som är knutna till satsningen fick besvara en enkät. Enkäterna, tillsammans med relevanta rapporter, är de huvudsakliga kvalitativa källorna. När det beskrivs att en myndighet eller annan aktör i satsningen uttrycker en uppfattning avses, om inget annat anges, det som framfördes i enkäterna.

⁴ Juridiska expertnätverket, kommunikationsgruppen, säkerhetschefsnätverket och utvecklingsgruppen.

Uppföljningen av det kvantitativa utfallet av det operativa arbetet sker utifrån:

- operativa insatser, nationella insatser beslutade av operativa rådet och regionala insatser beslutade vid de regionala samverkansråden
- underrättelseärenden beslutade vid de regionala samverkansråden eller av styrgruppen för nationellt underrättelsecentrum.

Uppföljningen av det regionala operativa utfallet bygger på uppgifter som samordnarna i regionerna och vid nationellt underrättelsecentrum samlar in genom myndighetsrepresentanterna i handläggargrupperna. Verksamheten i de nationella insatserna som beslutats av operativa rådet följdes upp via kontaktpersoner vid myndigheterna.

Det finns jämförbara utfall i den kvantitativa uppföljningen sedan 2013. I denna redovisning utgör perioden 2018–2023 redovisningsperiod, med särskilt fokus på perioden 2020–2023. I vissa fall görs även jämförelser med tidigare perioder. Stora variationer mellan utfallet för enskilda kalenderår är förväntade för de flesta av de kvantitativa resultatmåten. Utfallet behöver därför värderas utifrån en tidsserie baserad på en längre tidsperiod. Enskilda höga utfall kan påverka det sammanlagda utfallet på ett oproportionerligt vis. Ett sammanlagt utfall behöver därför även värderas åtminstone utifrån verksamhetens bredd, som i redovisningen i huvudsak bedöms utifrån antalet insatser, ärenden eller domar med ett visst utfall.⁵

Det finns skäl att fokusera analysen på utfall som över flera år utvecklas i samma riktning eller avviker från det som bedöms förväntat.

Utfallet för 2023 är till stor del en konsekvens av arbete som skett under tidigare år. Det betyder att effekterna av en förändrad inriktning, lägesbild eller omfattning inte syns tydligt i utfallsstatistiken förrän efter något eller några år.

Syftet med arbetet i satsningen kan beskrivas vara brottsbekämpande eller brottsförebyggande eller en kombination av båda. Majoriteten av de uppföljningsmått som finns avser primärt det operativa arbetet. Detta arbete kan även ha en brottsförebyggande effekt. Det görs årligen en uppföljning av det brottsförebyggande arbetet kopplat till de inom satsningen beslutade strategiska personerna för den organiserade brottsligheten. Däremot saknas en standardiserad uppföljning som berör övriga hot, sårbarheter eller brottsfenomen. Primärt redovisas den typen av verksamhet genom belysning av aktiviteter och exempel.

Verksamheten inom det brottsförebyggande området är av utforskande karaktär vilket gör uppföljningen utmanande då bra mått på verksamhetens utveckling är svåra att ta fram.

2.3.1 Utmaningar i arbetet med uppföljning

Uppföljningsprocessen är beroende av ett stort antal personer och deras förutsättningar att samla in uppgifter.

Det finns skillnader i de uppföljningsmetoder som används och den organisation för uppföljning som byggts upp vid respektive myndighet, region och underrättelsecenter. Dessutom finns det ett ganska stort utrymme för subjektiva förhållningssätt i olika led av uppföljningen vad gäller bedömningen av uppgifternas relevans. Uppföljningsprocessen omfattar dels att få tillgång till relevant information, dels att bedöma informationens relevans i förhållande till den operativa verksamhetens syfte och mål.⁶ Utmaningen att bedöma uppgifternas relevans bedöms successivt ha blivit större eftersom arbetet inom eller i anslutning till satsningen har utökats.

Statistiken över utfallet för meddelade domar avser hela domar, vilket ofta innebär att en delmängd av personerna respektive brotten som ingick i åtalet inte på ett tydligt sätt kan kopplas till insatsernas mål och syfte.

Det är många gånger otydligt om ett utfall ska bedömas som en utkomst av nationella insatser eller av regionalt operativt arbete. Det visar på det väsentliga i att se satsningens verksamhet och utfall som en helhet. Dessutom är överlappning med operativ verksamhet i andra länder vanlig. Principerna för hur arbetet delas upp och bedrivs varierar också mellan de olika regionerna.

En annan utmaning är att sära på regionala underrättelseärenden och regionala insatser. Begreppet regional insats tolkas olika, och det finns varierande sätt att organisera ett ärende eller en insats. Dessutom kan ett operativt utfall kopplas till en regional insats alternativt ett underrättelseärende, om målsättningen med insatsen överlappar det för underrättelseärendet.

Den skeva fördelningen sett till antalet underrättelseärenden och regionala insatser som rapporterades från respektive region skapar svårigheter med att proportionerligt återge verksamhetens omfattning utifrån mått som är kopplade till insatser eller ärenden. Vissa regioners insatser och ärenden får ett oproportionerligt genomslag i statistiken.

Vad avser den redovisade tiden för nationella insatser, som ska omfatta tiden för operativ verksamhet,

⁵ Det finns emellertid brister i detta sätt att se på utfallets bredd. Det beror främst på att insatserna, ärendena och domarna är av olika omfattning och karaktär.

⁶ För en utförlig beskrivning av detta, se bland annat *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, bilaga 3, s. 31. Rikspolisstyrelsen 2014, dnr A269.375/2013.

fanns inte någon enhetlig definition av vad som ingick i operativ verksamhet. Varje myndighet beslutade om vilka funktioner och aktiviteter som skulle omfattas av tidredovisningen. Tiden som redovisas per myndighet i bilaga 6 tabell 20 ska ses i ljuset av att det är en miniminivå för den arbetade tiden med operativ verksamhet i nationella insatser. En felkälla i redovisningen av arbetad tid i nationella insatser är att delar av det operativa arbetet skedde i linjearbete som inte redovisades som tid i satsningen.⁷

2.3.2 Mål och effekter

Det är svårt att göra en värdering av det operativa arbetet, särskilt när bedömningen är avgränsad till årlig åiterrapportering. I de mål och delmål som satts upp för det operativa arbetet anges:

- hur vi ska bekämpa brottslighet i utsatta områden
- strategiska personer, andra målpersoner samt kriminella nätverk och grupperingar
- brottsupplägg
- fenomen.

Målformuleringarna för den operativa verksamheten varierade avseende typ och grad av konkretisering. Dessutom täckte det som konkret målsatts oftast enbart en del av det arbete som skedde och de utfall som redovisades, speciellt om insatsen pågått under lång tid. Av den anledningen görs inte någon helhetsbedömning av den operativa verksamhetens måluppfyllelse.

2.4 Förutsättningar för verksamheten

Med många myndigheter inblandade påverkas verksamheten i satsningen av olika förutsättningar. Med lagar, förordningar, regleringsbrev, instruktioner och uppdrag styr riksdag och regering vilken verksamhet som myndigheterna ska bedriva. Var tillgängliga resurser sätts in är en prioriteringsfråga för den enskilda myndigheten. Satsningen styrs också indirekt av dessa förutsättningar. Förvaltnings- respektive brottmålsprocessen är tydliga huvudprocesser som präglar satsningen eftersom dessa överbrygger den enskilda myndighetens uppgift. De två regleringsuppdragen som nämndes inledningsvis i kapitlet (se även bilaga 1) ligger till grund för verksamheten och utgör en grundläggande förutsättning för den myndighetsgemensamma organisationen och styrningen.

En gemensamt framtagen lägesbild och en inriktning för verksamheten är specifikt framtagna för att styra satsningen. Lägesbilden tas fram av nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut

En gemensamt framtagen lägesbild och en inriktning för verksamheten är specifikt framtagna för att styra satsningen. Lägesbilden tas fram av nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut av samverkansrådet.

av samverkansrådet. Den strategiska inriktningen beslutas av samverkansrådet och revideras vid behov. Satsningens lägesbild har reviderats flera gånger, i regel vartannat år. För att förstå vilken verksamhet som bedrivits i förhållande till lägesbilden bör man utgå från den lägesbild och inriktning som gällde när ett underrättelseärende eller en insats initierades.

Verksamheten styrs även av vilka brottstyper som prioriteras i underrättelsearbetet och i insatserna.

Den myndighetsgemensamma definitionen av organiserad brottslighet är (1) minst två personer som (2) varaktigt över tid (3) begår allvarliga brott i samarbete (4) i syfte att uppnå ekonomisk vinning. Vidare sker organiserad brottslighet i nätverk där personer har olika roller och funktioner som ofta bygger på viss kompetens.

2.4.1 Myndighetsgemensam operativ verksamhet

Att operativ verksamhet inom satsningen var myndighetsgemensam grundar sig på att den utgick från beslutade underrättelseärenden eller operativa insatser i satsningen. Det finns utöver detta inget särskilt kriterium för det myndighetsgemensamma arbetet. En riktlinje för arbetet är dock att det löpande sker myndighetsgemensamma avstämmningar, samt myndighetsgemensam planering och koordinering av den operativa verksamheten. Behovet av att arbetet ska vara myndighetsgemensamt ska också vara stort.

I praktiken varierar graden av myndighetssamverkan mycket inom den operativa verksamheten i satsningen. Arbete bedrivs ibland med ett fåtal samverkande myndigheter som agerar förhållandevis självständigt med ett gemensamt övergripande mål. Det kan också vara så att myndigheterna bedriver arbetet parallellt eller i olika faser av den operativa verksamheten.

⁷ Arbete som utfördes av myndighetspersonal som inte var medvetna om att de arbetade med operativ verksamhet som avsåg en insats eller ett ärende inom satsningen, eller arbetstid som inte var möjlig att följa upp för viss personal.

2.4.2 Inriktning för verksamheten

Inriktningen för verksamheten i satsningen består av tre delar:

- strategiska personer (inklusive deras nätverk)
- utsatta områden (inklusive riskområden⁸)
- aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet.⁹

Arbetet mot strategiska personer

Strategiska personer nomineras av de regionala samverkansråden, kvalitetsgranskas av nationellt underrättelsecentrum och beslutas av operativa rådet. Enligt inriktningen ska de strategiska personerna anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att agera inom tre olika områden. Arbetet mot de beslutade strategiska personerna, och resultatet av detta arbete, har bedömts årligen. Under 2023 genomfördes för sjunde gången en sådan bedömning. Syftet med den var att ge operativa rådet en aktuell bild av hur arbetet påverkat de strategiska personerna och vilka operativa aktiviteter som genomförts. Bedömningen byggde på uppföljningen av det operativa arbetet och på enkäter till de som arbetat närmast med respektive strategisk person.

Arbetet i utsatta områden

Satsningen ska inrikta sig mot de geografiska områden som bedömts som utsatta områden. Man har valt att använda sig av Polismyndighetens rapporter¹⁰ över utsatta områden för att utifrån dessa myndighetsgemensamt identifiera vilka områden som arbetet bör inriktas mot. Under 2022 tillkom även arbete i riskområden inom denna inriktning.

I slutet av 2023 presenterades en uppdaterad lägesbild över utsatta områden.¹¹ Rapporten ligger till grund för operativa prioriteringar av det brottsbekämpande arbetet, även om det inte finns något formellt beslut på hur detta ska ske.

Arbetet mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet

Arbetet utifrån den tidigare inriktningen särskilda skäl, eller den gällande inriktningen mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet, handlar ofta om brottsfenomen som myndigheterna vill bekämpa och som inte avser strategiska personer eller utsatta områden.

2.4.3 Särskilda beaktanden i arbetet

Det fanns utöver inriktningen även beaktanden som arbetet i satsningen skulle ta särskilt fasta på. Det handlar om möjligheterna att:

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism
- bekämpa penningtvätt
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdssystemet.

Dessa tre benämns i fortsättningen som beaktanden av terrorism, penningtvätt respektive välfärdssystem.

Ambitionen att arbeta mer brottsförebyggande och med brottsfenomen har ökat de senaste åren i satsningen.

2.4.4 Ökat fokus på brottsförebyggande arbete och fenomen

Ambitionen att arbeta mer brottsförebyggande och med brottsfenomen har ökat de senaste åren i satsningen. Det uttrycktes bland annat i inriktningen i slutrapporten från det så kallade innovationsprojektet¹² samt genom risker och sårbarheter som uttrycktes i den myndighetsgemensamma lägesbilden. Operativa rådet fattade under 2022 beslut om att mer verksamhet och bör ske genom att arbeta brottsförebyggande och med brottsfenomen. Hur det tog sig uttryck under 2023 beskrivs på flera ställen i denna rapport.

2.4.5 Uppdrag och initiativ i satsningens närhet

Det pågick under 2023 flera samverkansuppdrag och initiativ som låg nära satsningens fokus och som inbegrepp de samverkande myndigheterna i olika omfattning. Av mer permanent struktur fanns motsvarigheten till satsningen på EU-nivå i form av European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT). Nära i form och upplägg, men med fokus på arbetslivet, fanns myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet (A-krim)¹³. På området brott

⁸ Områden som i Polismyndighetens rapporter bedömts vara på väg att bli utsatta eller särskilt utsatta områden om inte adekvata åtgärder vidtas och situationen förbättras i dessa områden.

⁹ Inriktning som ersatt särskilda skäl som den tredje inriktningen. Beslut vid samverkansrådet, den 29 mars 2022.

¹⁰ Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Polismyndigheten 2015, dnr HD5800-61/2015 och Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. Polismyndigheten. 2017, dnr HD 44/14 A2013.023/2016 och Kriminell påverkan i lokalsamhället. En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden. Polismyndigheten 2019, dnr A309.000/2018.

¹¹ Lägesbild över utsatta områden. Regeringsuppdrag 2023. Polismyndigheten, november 2023.

¹² Se bland annat: Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2021, s. 44 f. Polismyndigheten 2022, dnr A644.668/2021.

¹³ Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan. Regeringen. Arbetsmarknadsdepartementet. 2022-02-24, dnr A2022/00333.

mot välfärdssystemet fanns Ekonomistyrningsverkets uppdrag¹⁴ att ge förslag på åtgärder som ska säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen samt initiativet MUR (motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter)¹⁵ vid Försäkringskassan. Till det kommer ett flertal temporära överenskommelser: myndigheter i satsningen som bedrev under rättelsearbete mot organiserad brottslighet utanför satsningen, med stöd av lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet. Samverkansrådet har vi flera tillfällen diskuterat utmaningen med att samordna de olika uppdragen och slutsatsen var att det hellre får finnas en överlappning mellan de olika uppdragen och initiativen än att riskera att något område för brottsbekämpningen faller mellan stolarna.

¹⁴ Se *Rapport. Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder*. Ekonomistyrningsverket. ESV 2022:26 samt *Rapport. Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023*. ESV 2023:25.

¹⁵ www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/samarbeten-och-samarbetspartner/initiativet-mur, 2023-01-10.

3. Operativt utfall

I detta kapitel redovisas utfallet av den operativa verksamheten i satsningen, i första hand utifrån huvudmåten för uppföljning (se bilaga 4), men även utifrån en mängd ytterligare variabler som ingår i den löpande uppföljningen samt uppgifter från de samverkande myndigheternas och regionernas enkätsvar. Först i kapitlet redovisas utfallet av arbetet i förvaltningsprocessen. Sedan följer utfallet av arbetet i brottmålsprocessen. Sist i kapitlet redovisas utfallet av arbetet mot strategiska personer.

Återkallande av tillstånd, och många andra administrativa åtgärder som myndigheterna utför, är exempel på viktiga operativa åtgärder som till stor del inte återrapporteras med standardiserade utfallsmått. I det föregående årets redovisning beskrevs de vanligaste typerna av ifrågasatta eller nekade tillstånd som var aktuella i den operativa verksamheten inom satsningen.¹⁶

Verksamheten skulle se annorlunda ut om det huvudsakliga målet var att uppnå ett så högt kvantitativt utfall som möjligt.

Generellt sett är ett högt utfall ett besked om en bra verksamhet. Ökar dessutom verksamhetens bredd är detta en ytterligare indikation på en positiv utveckling. Det är dock inte ett mål i sig att öka den kvantitativa nivån för utfallet. Verksamheten skulle se annorlunda ut om det huvudsakliga målet var att uppnå ett så högt kvantitativt utfall som möjligt. Att en högre utfallsnivå än tidigare ändå i stort sett tolkas som ett bättre resultat, och vice versa, grundar sig i antagandet att inriktningen och målsättningen med arbetet varit ungefär densamma under åtminstone de senaste åren. Det har dock skett en utveckling

mot mer brottsförebyggande arbetet och arbete mot brottsfenomen. När utfallet beskrivs som relativt eller förhållandevis högt eller lågt är det alltid i relation till tidigare i satsningen. En viktig del av analysen av utfallet är att undersöka om utfallets bredd, typ och karaktär förändras över en viss tidsperiod.

Operativa insatser och underrättelseärenden beskrivs med dess inriktning enbart i de fall inriktningen avser utsatta områden eller strategiska personer.

Sett till regionernas utfall finns stora skillnader, som dock inte analyseras mer utförligt i denna redovisning.¹⁷ En del av skillnaderna för utfallets nivå och karaktär beror på varierande sätt att se på vad och vilka som ska ingå i det myndighetsgemensamma arbetet, främst avseende hur polisens arbete ses i sammanhanget.¹⁸ Om polisens arbete mot narkotikabrott och våldsbrott och utfallet av detta arbete inkluderas eller inte har stor påverkan på det totala utfallet, främst för lagföringen och beslagen. Detta gäller särskilt för operativ verksamhet i utsatta områden som riktar sig mot ett stort antal kriminella aktörer. Just vad det operativa arbetet primärt avser – en strategisk person, ett geografiskt område, en större konstellation av kriminella aktörer, ett fenomen, bolag, möjliggörare – har också stor påverkan på det utfall som kan förväntas av arbetet.

I detta kapitel kommenteras främst de insatser eller ärenden som genererade de högsta utfallen, utfallsbredden (antal insatser och ärenden med ett specifikt utfall) och utfallets totala karaktär utifrån möjligheten att bedöma detta. I kapitlet om operativ verksamhet (kapitel 4) kommer operativa utfall också att redovisas, då kopplade till en specifik verksamhet eller ett fenomen.

Det bedöms rimligt att räkna med en felmarginal om upp till 10 procent, främst underrapportering, för de kvantitativa utfallen. Anledningen är främst den manuella rapporteringen som görs av individer i flera led. Misstag är ofrånkomliga trots förbättrad felsökning.

Avseende de avsnitt som i förra årets motsvarande redovisning för 2022 behandlade det kvantitativa

¹⁶ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022*, s. 40. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

¹⁷ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2020*, s. 30. Polismyndigheten 2021, dnr A623.293/2020.

¹⁸ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2021*, s. 11. Polismyndigheten 2022, dnr A644.668/2021.

utfallet av arbetet med strategiska personer respektive arbetet i utsatta områden hänvisas till den redovisningen.¹⁹ Det har inte bedömts motiverat att redovisa motsvarande avsnitt detta år eftersom beskrivningarna av verksamheten för arbetet mot strategiska personer respektive i utsatta områden som gjordes då i princip gällde även för 2023.

Ett viktigt observandum är att flertalet av utfallen avser initiala beslut, inte slutgiltiga. De initiala besluten kan sedan komma att ändras efter kompletteringar och överklaganden.

3.1 Höga utfall i förvaltningsprocessen

Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen stod för de flesta redovisade utfallen i förvaltningsprocessen och de högsta redovisade monetära beloppen.²⁰ Det finns dock ytterligare myndigheter i satsningen med utfall inom denna process, till exempel Migrationsverket och de flesta nätverksmyndigheter. Även utfall av annan karaktär än monetära belopp, såsom antal ärenden och administrativa åtgärder, betraktas som operativa utfall.

Ett viktigt observandum är att flertalet av utfallen avser initiala beslut, inte slutgiltiga. De initiala besluten kan sedan komma att ändras efter kompletteringar och överklaganden. Att myndigheterna kräver monetära belopp är dessutom inte liktydigt med att dessa belopp till fullo kommer att betalas. Det innebär dock en skuld för de som omfattas av betalningskraven.

Det samlade utfallet i förvaltningsprocessen för 2023 visar att flertalet utfall var på en relativt hög kvantitativ nivå i förhållande till tidigare år. Särskilt gäller detta för Skatteverket och Kronofogdemyndigheten, men även för Arbetsförmedlingen.

3.1.1 Högsta beloppet som noterats för höjning av skatt

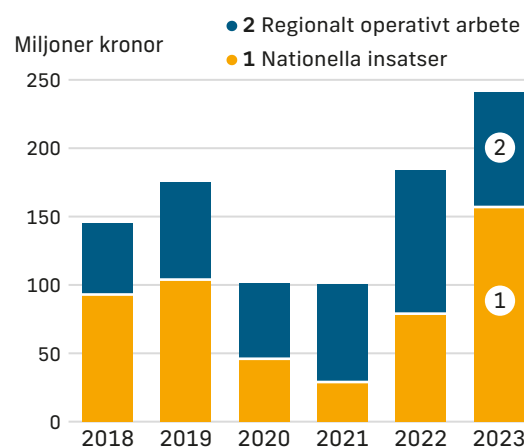
Årets utfall för höjning av skatt inklusive skattetillägg, 241 miljoner kronor²¹, var det högsta beloppet under redovisningsperioden (se figur 1) och som någonsin noterats.

Antalet insatser och ärenden med operativt utfall har varit ganska oförändrat under de senaste åren. Under 2023 noteras det hittills största antalet nationella insatser som omfattade höjningar av skatt inklusive skattetillägg – 16 nationella insatser. Dessutom förekom denna typ av utfall i 45 regionala insatser eller underrättelseärenden. De högsta beloppen avsåg nästan 82 miljoner kronor som rapporterades i en nationell insats under ledning av polisregion Bergslagen, samt 18,5 miljoner kronor utifrån en nationell insats som leddes av polisregion Väst. I ytterligare två nationella insatser rapporterades belopp överstigande 10 miljoner kronor. Dessa fyra insatser utfall stod för något över hälften av det totala utfallet.

Beloppet för beslutade betalningssäkringar ökade mycket under 2021, till 63 miljoner kronor. Främst avsåg utfallet en nationell insats ledd av polisregion Stockholm. Något sådant enskilt högt utfall för betalningssäkring fanns inte under 2023, varför det sammanlagda beloppet var betydligt lägre – 6,8 miljoner kronor. Det i sin tur var dock ett något högre belopp än 2022. Det var enbart region Syd som rapporterade betalningssäkringar 2023.

Sammanlagt under redovisningsperioden har det redovisats cirka 945 miljoner kronor i höjning av skatt och drygt 140 miljoner kronor i betalningssäkring.

Figur 1. Utvecklingen av beloppet (miljoner kronor) för höjning av skatt inklusive skattetillägg 2018–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

¹⁹ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022*, s. 30. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

²⁰ Utdömda skadestånd till Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ingår i förekommande fall i redovisningen av utfallet i förvaltningsprocessen, trots att de utdöms i brottmål.

²¹ Att skattetillägg ska inkluderas förtydligades inför 2019. I tidigare års redovisningar finns sannolikt en viss underrapportering av detta. Skattetillägg är en avgift som kan tas ut vid oriktig uppgift i en deklaration eller vid skönsbeskattning. Sedan 2023 särredovisas höjning av skatt respektive skattetillägg i uppföljningen.

Det har successivt tillkommit nya mått på Skatteverkets verksamhet i satsningen. Inför uppföljningen 2023 tillkom ytterligare mått. Utfallet för de senast tillkomna måtten finns ännu inte med i bilaga 5, men berörs i texten.

För nya uppföljningsmått finns en ökad sannolikhet för underrapportering under de första åren.

3.1.2 Fortsatt ökat antal skattebeslut

Under 2023 förekom skattebeslut²² i sammanlagt 57 operativa insatser eller underrättelseärenden, vilket innebär ungefär samma nivå som 2022 och en högre nivå än tidigare år. De största antalen skattebeslut under 2023 avsåg tre nationella insatser under respektive ledning av Tullverket, polisregion Stockholm och Ekobrottsmyndigheten. Antalet skattebeslut uppgick till 297, att jämföra med 270 under 2022 och 235 under 2021.

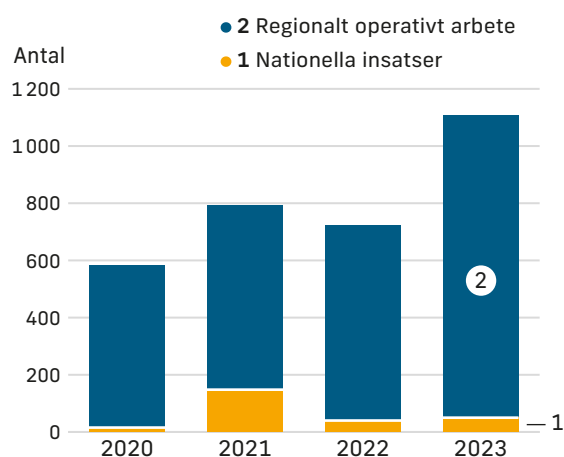
Brottsanmälningar från Skatteverket rapporterades under 2023 i sammanlagt drygt 80 insatser eller underrättelseärenden. Två av de tre insatser med det största antalet brottsanmälningar avsåg region Mitt. Den tredje insatsen med flest brottsanmälningar var den nationella insatsen under ledning av Tullverket. Statistiken över antalet brottsanmälningar för 2023 avser en större del av Skatteverkets verksamhet än tidigare år, varför utfallet inte går att jämföra med tidigare års utfall för brottsanmälningar.

3.1.3 Tydlig ökning av antalet bosättningskontroller

Antalet bosättningskontroller som under året resulterade i beslut om ändrad folkbokföring förekom i likhet med 2022 i sammanlagt över 60 insatser eller underrättelseärenden. Liksom de närmast föregående åren gjordes det klart största antalet kontroller utifrån ett underrättelseärende med inriktningen utsatta områden i region Väst. Sammanlagt under perioden 2020–2023 har det förekommit fler än 1 100 kontroller i ärendet. Arbetet har under 2021 framställts i en rapport²³ och ytterligare en är under framtagande²⁴. Det näst största antalet kontroller av denna typ under 2023 redovisades utifrån en regional insats i region Mitt, också det samma insats som under 2022 hade det näst största antalet. Därefter följde ytterligare en insats i region Mitt. Totalt ökade antalet kontroller som ledde till ändrad folkbokföring mycket i förhållande till 2022, till 1 107.

Totalt ökade antalet kontroller som ledde till ändrad folkbokföring mycket i förhållande till 2022, till 1 107.

Figur 2. Utvecklingen av bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring 2020–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete. (2019 är inte med på grund av konstaterad underrapportering.)

Av de övriga måtten inom folkbokföringsverksamheten var det vanligast med ärenden (54 stycken) som resulterade i avslag på ansökan om att få eller ta bort skyddade personuppgifter.

3.1.4 Avregistreringar av bolag

Utifrån ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum rapporterades 133 initierade avregistreringar från F-skatt och i en nationell insats under ledning av Ekobrottsmyndigheten rapporterades 10. Detta innebär att ett sammanlagt stort antal företag inte längre kan användas som brottsverktyg.

Dessutom noteras 114 initierade avregistreringar från moms, 53 avregistreringar från arbetsgivaravgifter och 23 initierade ansökningar om konkurs utifrån operativ verksamhet, alla i det nämnda underrättelseärendet och den nationella insatsen (se även avsnitt 4.7).

²² Skattebeslut efter skrivbordsutredning eller revision.

²³ Taket 2.0. Regionalt underrättelsecenter Väst, 2021-05-12.

²⁴ Taket 3.0.

3.1.5 Jämn nivå under 2020-talet för återkravsbelopp från Försäkringskassan

Under 2020 ökade beloppet för återkrav från Försäkringskassan rejält i satsningen, till drygt 90 miljoner kronor. Sedan dess har beloppet varierat något på en högre etablerad nivå än före 2020-talet (se figur 3).

För 2023 rapporterades ett sammanlagt återkravsbelopp om 66 miljoner kronor. Att det sammanlagda utfallet var högre 2022 förklaras främst av ett återkravsbelopp om cirka 36 miljoner kronor i en nationell insats med inriktningen strategisk person, under ledning av polisregion Bergslagen.

Det var tre insatser, två regionala och en nationell, som 2023 stod för de högsta beloppen. Sammanlagt drygt 30 miljoner kronor i de tre insatserna. Den nationella insatsen leddes av polisregion Syd. Även de två regionala insatserna rapporterades från region Syd. Regionen har ofta varit den som rapporterat de flesta utfallen och högsta nivåerna avseende återkrav från Försäkringskassan. De höga utfallen härrör från så kallade assistanshärvor. Sammanlagt under redovisningsperioden har det rapporterats nästan 140 miljoner kronor i återkravsbelopp och 200 miljoner kronor i besparingsbelopp, främst utifrån regionalt operativt arbete i region Syd, men även från nationella insatser under ledning av polisregion Syd.

Antalet återkravsärenden under 2023 var något lägre än 2022, men fler än både 2020 och 2021. Det större antalet under 2022 (299) och 2023 (287) indikerar att ett ökat antal personer och företag var föremål för återkrav under de två senaste åren.

Under 2023 beslutade tingsrätten – utifrån regionalt operativt arbete i region Mitt – även om ett skadestånd om drygt 7 miljoner kronor i samband med en fällande dom för grovt bidragsbrott kopplat till ett assistansbolag.

Antalet återkravsärenden under 2023 var något lägre än 2022, men fler än både 2020 och 2021. Det större antalet under 2022 (299) och 2023 (287) indikerar att ett ökat antal personer och företag var föremål för återkrav under de två senaste åren. Antalet underrättelseärenden och insatser med beslut om återkrav var ungefär lika många som de två närmast föregående åren (mellan 54 och 61). Det arbete utifrån

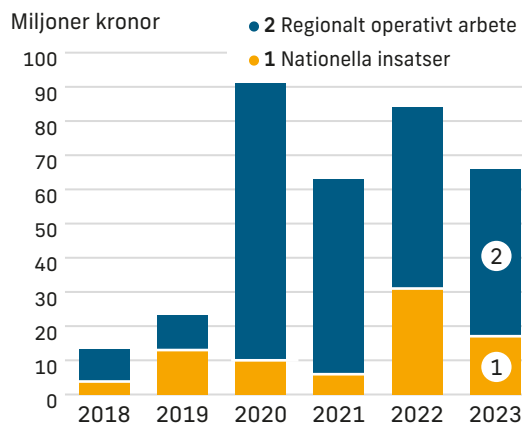
underrättelseärendet i region Väst som omfattade flest bosättningskontroller med ändrad folkbokföring stod också för flest (46) återkravsärenden.

Antalet ärenden med indragen ersättning fortsatte att öka tydligt under 2023, och uppgick till 247. Summan av förhindrade felaktiga utbetalningar (besparingsbelopp) uppgick till 50 miljoner kronor, vilket var lägre än 2022, och i paritet med 2021 och 2020. Det höga besparingsbeloppet 2018, som uppgick till 100 miljoner kronor, tillskrivs främst en omfattande assistanshärva som ledde till åtal och fällande dom samt ett mycket stort besparingsbelopp. Ett sådant utfall påverkar det sammanlagda utfallet på ett mycket påtagligt vis.

Den största andelen av utfallet både för återkrav och besparingsbelopp avsåg regionalt operativt arbete. Det var samma underrättelseärende i region Väst som stod för de flesta ärendena med förhindrade felaktiga utbetalningar och återkravsärenden.

Sammantaget för hela redovisningsperioden har det sammanlagda besparingsbeloppet till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar uppgått till drygt 335 miljoner kronor. Beloppet för återkrav har uppgått till nästan 340 miljoner kronor under denna period.

Figur 3. Utvecklingen av beloppet (i miljoner kronor) för återkrav av Försäkringskassan 2018–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

3.1.6 Fortsatt ökning av antalet ärenden och återkravsbelopp från Arbetsförmedlingen

Det är svårt att över en längre tidsperiod bedöma utvecklingen och nivån för Arbetsförmedlingens utfall utifrån tillgängliga tidsserier. Det har historiskt förekommit underrapportering för flera av åren. Av den anledningen är det enbart perioden 2019–2022 som utgör referensperiod för bedömningen av utfallet 2023.

Under 2023 skedde en tydlig fortsatt ökning av ärenden med stoppade utbetalningar och ärenden med återkrav från Arbetsförmedlingen. För båda typerna av ärenden var det också det största antalet ärenden under redovisningsperioden. Däremot minskade antalet ärenden med beslut om avbrott av stöd till stödmottagare jämfört med 2022.

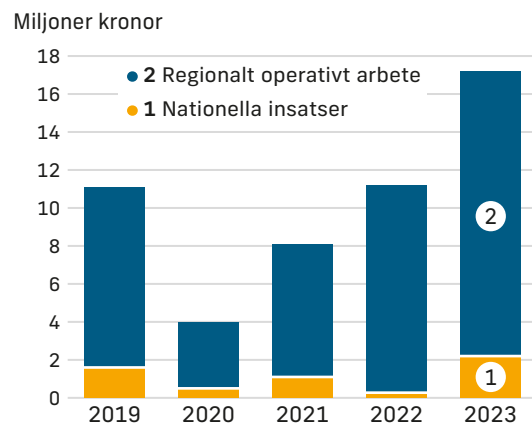
Högsta antalet (21) ärenden med återkrav rapporterades utifrån det arbete som sker i samverkan mellan regionala samverkansrådet i Stockholm och lokalpolisområdena i särskilt utsatta områden inom regionen. Här hade Arbetsförmedlingen en tydlig ingång i arbetet eftersom den operativa verksamheten i dessa insatser omfattar myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner. Sammanlagt stod de tre insatserna (i områden i Södertälje, Järva och Botkyrka) för nästan 60 procent av antalet återkravsärenden 2023. Även regionalt operativt arbete i region Väst stod för en ganska stor andel av de rapporterade ärendena. Annars framförde Arbetsförmedlingen att de i flera regioner ofta saknar ingångar för att delta operativt eftersom insatserna inte avser myndighetens verksamhet (mer om detta i avsnitt 4.3).

Ärenden med stoppade utbetalningar ökade rejält under 2023, till 324 ärenden jämfört med 174 året innan. Rapporterade utfall från region Stockholm står för en merpart av dessa ärenden. Det största antalet (159) ärenden rapporterades utifrån insatsen i särskilt utsatta områden i Södertälje.

För de 59 rapporterade ärendena med beslut om avbrott av stöd till stödmottagare var det istället region Väst som stod för de flesta ärendena. Flest (12) sådana ärenden utifrån arbetet i underrättelseärendet i region Väst med flest bosättningskontroller som lett till ändrad folkbokföring.

Ärenden med stoppade utbetalningar ökade rejält under 2023, till 324 ärenden jämfört med 174 året innan. Rapporterade utfall från region Stockholm står för en merpart av dessa ärenden.

Figur 4. Utvecklingen av beloppet (i miljoner kronor) för återkrav från Arbetsförmedlingen 2019–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

Beloppet för återkrav ökade från 11 till 17 miljoner kronor mellan 2022 och 2023 (se figur 4). Besparingsbeloppet ökade från 10 till 13 miljoner kronor.²⁵

Återkrav och besparingsbelopp redovisades 2023 i ungefär lika många insatser och underrättelseärenden som de närmast föregående åren. I mycket hög grad var utfallet för Arbetsförmedlingen kopplade till det regionala operativa arbetet. Det förekom även några nationella insatser med operativt utfall.

Sammantaget för hela perioden (2019–2023) har besparingsbeloppet till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar respektive beloppet för återkrav båda uppgått till drygt 50 miljoner kronor.

3.1.7 Värdet av tillgångarna utmätta av Kronofogdemyndigheten det högsta hittills

Utfallet för värdet av tillgångar utmätta av Kronofogdemyndigheten uppgick 2023 till 79 miljoner kronor, vilket innebär en ökning med 6 miljoner kronor jämfört med 2022, se figur 5. Det innebär också det högsta beloppet som redovisats under de år som satsningen följts upp i sin helhet, det vill säga från och med 2013.

Det höga beloppet för 2023 är jämnt fördelat mellan nationella insatser och regionalt operativt arbete.

Det högsta utfallet avsåg en nationell insats under ledning av polisregion Väst. Den insatsen avslutades vid operativa rådet i mitten av 2023, men uppföljningen fortgår. Under 2023 var värdet av utmätta tillgångar drygt 12 miljoner kronor i insatsen. Sammanlagt sedan inledningen av insatsen var beloppet nästan

²⁵ Under 2023 utvidgades definitionen av de ärenden som medför besparingsbelopp, vilket förklarar en viss del av ökningen.

21 miljoner kronor (se även avsnitt 4.9 om organiserad brottslighet i skolverksamhet). Därefter följer en insats med inriktningen strategiska personer under ledning av polisregion Stockholm. Den insatsen har också stått för de högsta utfallen för höjning av skatt inklusive skattetillägg under senaste åren. Under 2023 var värdet av utmätta tillgångar nästan 9 miljoner kronor i den insatsen.

Ett av de högre beloppen 2021, 2022 och 2023 avser den insats under ledning av Noa²⁶ som inleddes i slutet av 2018 och som varit en av de största insatserna i satsningen. Sammanlagt för de tre åren uppgick värdet av utmätta tillgångar till drygt 14 miljoner kronor i den insatsen (se även avsnitt 4.5).

Sammanlagt rapporterades värden för utmätta tillgångar i 23 nationella insatser och 59 regionala insatser eller ärenden, vilket är ett i förhållande till tidigare år stort antal.

Utfallet utifrån regionalt operativt arbete var, i likhet med de närmast föregående åren, klart högst för region Stockholm med 18,5 miljoner kronor under 2023. En regional insats i Stockholm stod för ett av de högsta beloppen för andra året i rad – sammanlagt för de två åren uppgick värdet av utmätta tillgångar till drygt 12 miljoner kronor i denna insats. Ett högt belopp för utmätta tillgångar under 2023 var även de 5,7 miljoner kronor som avser den del av Freja²⁷ som rapporterades från nationellt underrättelsecentrum.

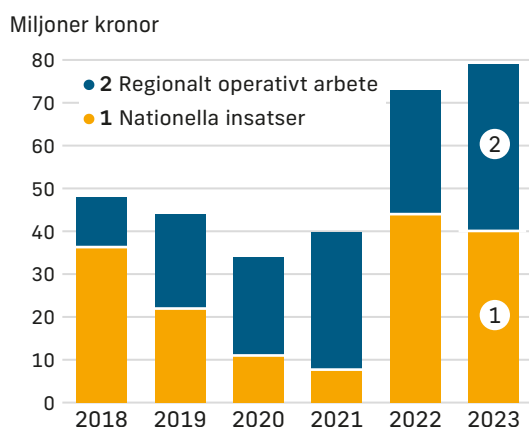
Sammanlagt rapporterades värden för utmätta tillgångar i 23 nationella insatser och 59 regionala insatser eller ärenden, vilket är ett i förhållande till tidigare år stort antal.

Sett över hela redovisningsperioden uppgår värdet av utmätta tillgångar till nästan 320 miljoner kronor.

Av den redovisning som inkom från Kronofogdemyndigheten för verksamheten 2022 kan utläsas att det sammanlagda skuldbeloppet i enbart en operativ insats kan uppgå till hundratals miljoner kronor för de personer, företag och bolag som är föremål för intresse. Utifrån detta kan slutsatsen dras att det handlar om att få tag på tillgångar som kan knytas till dessa gäldenärer.

I redovisningen av verksamheten i satsningen för 2022 angavs också: ”Det återstår att se om årets utfall var en ansamling som utföll under kalenderåret, och som därmed kommer att vara svårt att upprepa under nästkommande år, eller om det kan upprepas eller förstärkas.”²⁸ Svaret är att det förstärktes.

Figur 5. Utvecklingen av beloppet (i miljoner kronor) för värderade utmätta tillgångar 2018–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

Värdet för säkrade tillgångar ökade

Sammanlagt ökade värdet för säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar från 27 miljoner kronor 2022 till 44 miljoner 2023, vilket var det högsta beloppet under redovisningsperioden. Utvecklingen kan också beskrivas som att värdet varit på en högre nivå 2021–2023 än tidigare under redovisningsperioden.

Beloppet för säkrade tillgångar i mål om betalnings-säkring var cirka 10 miljoner kronor, att jämföra med 9 miljoner 2022. Nivån för 2023 kan sägas var ganska genomsnittlig för redovisningsperioden. Viktigt att påpeka är att utfallen för säkrade tillgångar normalt är beroende av utfall i ett fåtal insatser eller under-rättelseärenden med höga rapporterade belopp, och därför kan förändras snabbt. Noteras bör att samtliga utfall för säkrade tillgångar i mål om betalnings-säkring kom från region Syd.

Sett över hela redovisningsperioden har värdet av säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar uppgått till 124 miljoner kronor. Beloppet för säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring uppgick under motsvarande period till 55 miljoner kronor.

²⁶ Nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten.

²⁷ Den myndighetsgemensamma insatsen kopplad till polisens särskilda händelse Frigg (se vidare avsnitt 4.5) som pågår mot bakgrund av den så kallade våldsvågen under 2023.

²⁸ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022, s. 20. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

3.1.8 Stort antal användande av falska identitetshandlingar

Bland de nationella insatserna sticker särskilt ett ärende ut för Migrationsverket. Det gäller 91 fall av missbruk av regelsystemet. Missbruket gällde användande av falska identitetshandlingar i samband med ansökningar om uppehållstillstånd.

Administrativa åtgärder skedde annars främst i det regionala operativa arbetet där ett förhållandevis stort antal åtgärder avsåg ett underrättelseärende i region Syd. Ärendet innebar flera avslag av ansökningar om permanent uppehållstillstånd, återkallande av permanenta uppehållstillstånd och avslag på ansökningar om medborgarskap.

3.1.9 Exempel på nätverksmyndigheter med operativt utfall

Det finns en rad aktiviteter och åtgärder som inte har följts upp systematiskt och i satsningen därför inte återrapporteras mer än till viss del.

Nätverksmyndigheternas operativa verksamhet ledde och bidrog till olika typer av utfall som av myndigheter och regioner framhölls vara viktiga i arbetet. Detta var under 2023 mest tydligt avseende nätverksmyndigheterna Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen och Arbetsmiljöverket. Dessutom spelade länsstyrelserna och kommunerna en avgörande roll i vissa insatser och ärenden i det operativa arbetet.

Pensionsmyndigheten sparar 10 miljoner kronor Till och med början av december 2023 hanterade Pensionsmyndigheten 243 ärenden inom ramen för satsningen. Återkrav ställdes i 26 ärenden. Besparingsbelopp (nedsättning eller indragning) förekom i 22 ärenden. I 17 av ärendena var det en kombination av återkrav och besparingsbelopp. Det totala återkravsbeloppet var drygt 3 miljoner kronor och besparingsbeloppet drygt 10 miljoner (se även avsnitt 5.7.3).

Till och med början av december 2023 hanterade Pensionsmyndigheten 243 ärenden inom ramen för satsningen.

3.2 Ökningen av utdömd fängelse tid har stannat av

Det var under perioden 2010–2020 förväntat med stora årliga variationer för utfallet av arbetet i satsningen bland annat avseende utdömd fängelse tid. Enskilda domar med mycket höga utfall återkom med viss periodicitet och gav därför gav upphov till denna typ av vartannat år-utfall. År 2021 var det första året som antalet utdömda fängelseår ökade för andra året i rad, och då utifrån den dittills högsta nivån 2020. Nivån för den utdömda fängelse tiden 2022 visade på en fortsatt ökning. Ökningen fortsatte inte under 2023. Anledningen var en minskad utdömd fängelse tid utifrån de nationella insatserna. Sannolika orsaker till detta beskrivs närmare i kapitlet för operativ verksamhet (se avsnitt 4.4).

Utvecklingen under redovisningsperioden för antalet utdömda fängelseår redovisas i figur 6 tillsammans med en trendlinje.²⁹ Under 2023 utdömdes 461 års fängelse i tingsrättsdomar som rapporterades utifrån arbetet i satsningen.

Den utdömda fängelse tiden (224 år) under 2023 för domar utifrån nationella insatser var lägre än de närmast föregående två åren. För regionalt operativt arbete var den utdömda tiden (238 år) den längsta tiden som noterats.

Den utdömda fängelse tiden (224 år) under 2023 för domar utifrån nationella insatser var lägre än de närmast föregående två åren. För regionalt operativt arbete var den utdömda tiden (238 år) den längsta tiden som noterats.

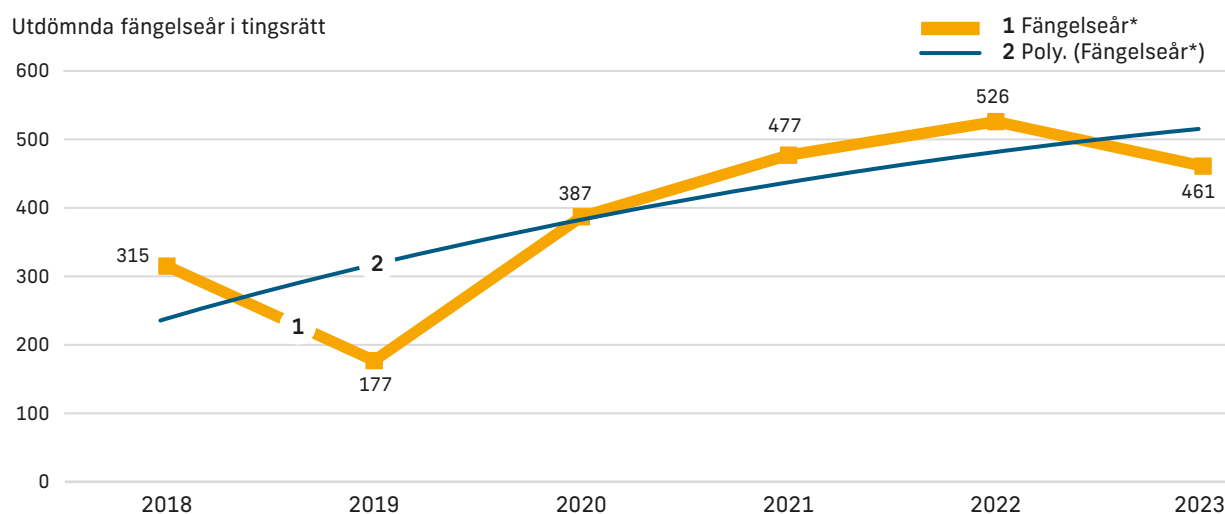
Det kan också tillkomma domar under 2024 som gäller tidigare år. I redovisningen 2022 av utfallet samma år angavs 473 fängelseår. Det har nu ändrats till 526. Även statistiken för 2020 och 2021 har förändrats genom tillkommande domar³⁰.

²⁹ Polynom.

³⁰ Sedan föregående års redovisning har antalet utdömda fängelseår för 2020 ändrats från 349 till 387, för 2021 från 450 till 477 och för 2022 från 473 till 531. Detta beror på de tillkommande domar som redovisades under 2023. Skälet till den tillkommande historiska lagföringen var främst att utkomsten av en regional insats i region Stockholm tillfördes statistiken för åren 2020–2022.

Figur 6. Utvecklingen av antalet utdömda fängelseår 2018–2023 samt en trendlinje

* Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivning samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiska utdömda fängelse tiden är längre än vad som anges i figuren.

Utöver påföljd i form av fängelse utgjordes de flesta övriga påföljder dömda i tingsrätt under 2023 av villkorlig dom med dagsböter, följd av dagsböter.

3.2.1 Bedömningen görs i första hand utifrån tingsrättsdomar

Uppföljningen av lagföringen i satsningen vilar främst på domar i tingsrätt, inte nödvändigtvis domar som fått laga kraft³¹. Många tingsrättsdomar överklagas och prövas sedermera i hovrätt och i vissa fall i Högsta domstolen. För att ta hänsyn till detta görs en övergripande jämförelse mellan utfallet i hovrättsdomar och utfallet i tingsrättsdomar (se avsnitt 3.5 och bilaga 11).

3.2.2 Domarna 2023 är resultatet av tidigare års operativa aktivitet och prioriteringar

Det slutliga utfallet av arbetet i brottmålsprocessen i form av meddelade domar kommer ofta ett eller flera år efter det att den huvudsakliga operativa verksamheten pågick. Utfallet återspeglar därmed i många fall huvudsakligen tidigare års operativa verksamhet och hur tidigare års resurser disponerats. Detta är särskilt tydligt för meddelade domar om ekonomisk brottslighet.

3.2.3 Insatserna som hade de högsta utfallen

Den högsta lagföringen utifrån tingsrättsdomar under 2023 avser främst domar med grova narkotikabrott, inklusive synnerligen grova, främst:

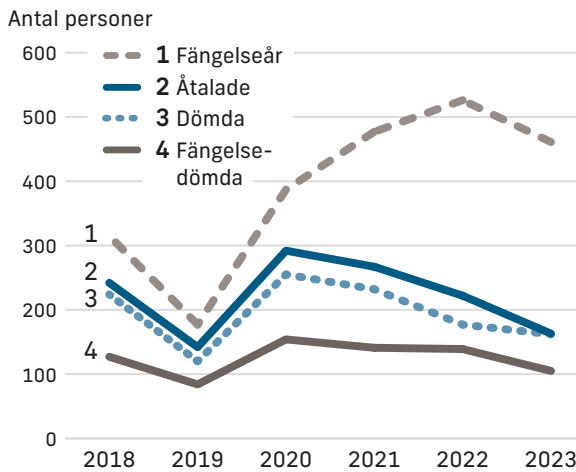
- Över 80 års utdömd tid utifrån en regional insats i region Syd som avsåg arbete mot en regional strategisk person³².
- Nästan 72 års fängelse utifrån domar i den stora nationella insats, med inriktning strategisk person, som pågått sedan början av 2018 under ledning av polisregion Mitt. Utifrån den insatsen har det sedan starten redovisats sammanlagt drygt 275 års utdömd tid i tingsrätt, vilket innebär den sammanlagt längsta utdömda tiden för någon insats i satsningen. Insatsen hade också tydlig bäring på utsatta områden.
- Över 50 års utdömd fängelse i en regional insats i region Stockholm. Det är domar utifrån denna insats som främst stått för det tillskott av utdömda fängelseår för åren 2020–2022 som skett sedan föregående redovisning.

Över 40 procent av den utdömda fängelse tiden som rapporterades för 2023 avser tingsrättsdomar i ovanstående tre insatser.

³¹ Slutligt domstolsbeslut efter eventuella överklaganden.

³² I region Syd har man regionala strategiska personer, ej att förväxla med de nationella strategiska personerna i satsningen.

Figur 7. Utvecklingen av antalet åtalade, dömda, fängelsedömda och fängelseår 2018–2023

Som det går att utläsa av figur 7 ökade den utdömda fängelsetiden påtagligt 2021 och 2022 medan antalet åtalade, dömda och fängelsedömda minskade. Det innebär att den genomsnittliga utdömda fängelsetiden per åtalad, dömd eller fängelsedömd ökade rejält under dessa år. För 2023 var den genomsnittliga utdömda tiden per fängelsedömd 4,5 år, vilket är längre tid än för något av de övriga åren under redovisningsperioden. Sammanlagt under redovisningsperioden har 1 334 personer åtalats i tingsrätt och av dessa har 756 dömts till fängelse i sammanlagt 2 352 år.

Många åtalade dömdes till lång tids fängelse

Under 2023 var det 56 åtalade som dömdes till fängelse i 4 år eller mer under året. Sammantaget stod de för nästan 80 procent av den utdömda fängelsetiden, medan de utgjorde 34 procent av antalet åtalade. De långa sammanlagda fängelsetiderna 2021–2023 är främst en konsekvens av de många långa utdömda fängelsetiderna. Dessa beror i sin tur delvis på utred-

ningar, åtal och domar som baserats på dekrypterad chattkommunikation som lett till att tongivande kriminella aktörer kunnat lagföras för grov brottslighet. Dock fanns även utredningar baserade på annat underlag som ledde fram till flera fällande domar för grov brottslighet.

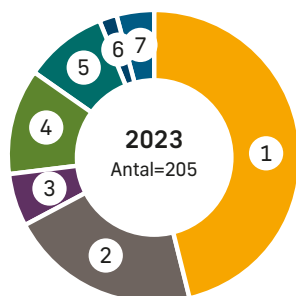
3.2.4 Högre andel grova narkotikabrott i de fällande domarna

I förra årets redovisning, avseende 2022, ändrades metoden för att räkna antalet rubricerade brott i domarna jämfört med tidigare. Det bedömdes vara mer rättvisande att enbart räkna en rubricerad brottstyp av viss typ per dom och dömd person. Om en person dömts för flera likadant rubricerade narkotikabrott, bidragsbrott eller annan typ av brott i en dom räknas bara ett av dessa brott. Även historiska utfall under redovisningsperioden har räknats om enligt denna princip. Det finns sannolikt inget riktigt bra sätt att återge frekvensen för olika brottsrubriceringar så att det blir ett helt tillförlitligt mått på omfattningen av brott och brottstyper som förekommit i lagföringen. Sättet som används i denna redovisning ger dock en ungefärlig bild av detta.

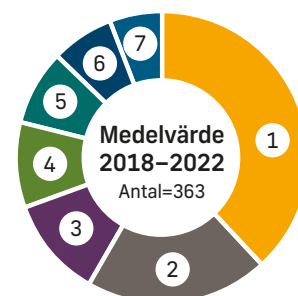
Av figur 8 kan man utläsa att brottsstrukturen 2023 avvek från den genomsnittliga för perioden 2018–2022, främst på så vis att andelen narkotika- och dopningsbrott var större under 2023. Andelen grova eller synnerligen grova narkotikabrott för 2023, och 2022, var betydligt större än normalt. Andelen trafikbrott, respektive bedrägeri- och bidragsbrott var tydligt mindre under 2023.

Dock är det mest påtagligt att antalet rubricerade brott med fällande dom var betydligt färre 2023 jämfört med medelvärdet för 2018–2022. Emellertid var brott som rubricerades som grova eller synnerligen grova narkotikabrott ungefär samma som, eller fler, än de flesta tidigare åren under redovisningsperioden. Det är uppenbart att lagföringen för dessa brottstyper i stort sett styr det totala utfallet för antalet utdömda

Figur 8. Andelen rubricerade brott i kategorier med fällande dom i tingsrätten 2023 respektive medelvärdet för åren 2018–2022 (maximalt en specifik brottstyp per dömd person och dom)

- 1 Narkotika- och dopingbrott
- 2 Ekonomisk brottslighet
- 3 Bedrägeri- och bidragsbrott m.m.
- 4 Vapenbrott
- 5 Brott mot person m.m.
- 6 Trafikbrott
- 7 Övriga brott

fängelseår, och särskilt under 2023. Av de 334 grova och synnerligen narkotikabrotten med fällande dom under redovisningsperioden utgjordes 11 procent av smuglingsbrott. Andra typer av grova smuglingsbrott har varit ganska sällsynta i lagföringen. Det var enbart under 2019 som det var ett mer påtagligt antal.

3.2.5 Lagföringen för ekonomisk brottslighet fortsatte inte att öka

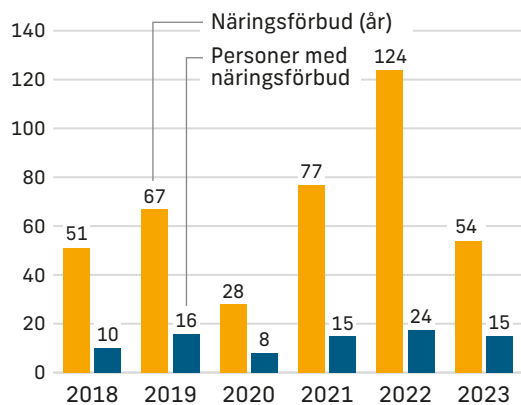
Under 2023 meddelades enbart 11 tingsrättsdomar med fällande dom för ekonomisk brottslighet, att jämföra med 22 under 2002 och 15 för 2021.

De brottstyper som dominerar i årets lagföringar var olika typer av penningtvättsbrott och bokföringsbrott. Därefter följer skattebrott.³³

Genomsnittligt antal näringsförbud

Den minskade lagföringen för ekonomisk brottslighet under året återspeglade sig också i antalet beslutade näringsförbud³⁴ och den sammanlagda tid som förbudena gäller (se figur 9). Under de närmast föregående åren var utfallet för näringsförbud på en historiskt sett hög nivå. Utfallets nivå kan kopplas samman med förekomsten av domar med grova ekonomiska brott.

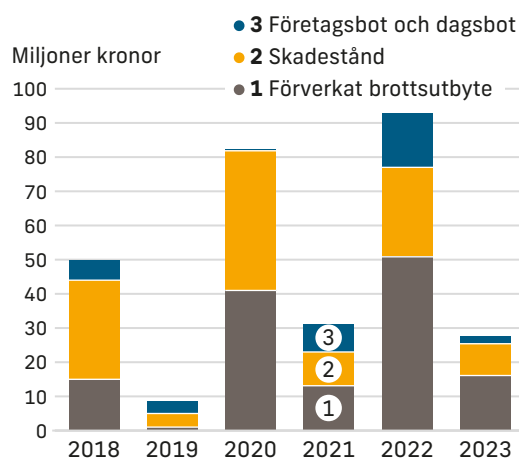
Figur 9. Antalet personer med tingsrättsbeslut om näringsförbud 2018–2023 samt sammanlagt antal år som besluten gäller

Beslut om företagsbot är ett ytterligare utfall som indikerar förekomst av ekonomisk brottslighet i företaget. Beloppet som beslutats som företagsbot utgör en klar merpart av det som i figur 10 redovisas som

företagsbot och dagsbot. Beslut om företagsbot förekom i betydligt färre tingsrättsdomar under 2023 jämfört med de två närmast föregående åren. I förhållande till dessa tidigare år var också beloppet för företagsbot lågt 2023. Att beloppet var så pass högt 2022 förklaras främst av att det i en enskild dom, om i huvudsak grovt penningtvättsbrott genom finansiellt institut, beslutades om 10 miljoner kronor i företagsbot. Domen var en del av den mest omfattande nationella insatsen under 2020-talet. Insatsen leddes av Noa.

Figur 10. Utfall (i miljoner kronor) i fråga om företagsbot och dagsbot, skadestånd och förverkat brottsutbyte beslutade i tingsrätt 2018–2023

3.3 Värdet av förverkat brottsutbyte på en genomsnittlig nivå

Värdet av förverkat brottsutbyte utifrån beslut i tingsrätt var 16 miljoner kronor under 2023, vilket är ett betydligt lägre belopp än 2022 (51 miljoner kronor) och 2020 (41 miljoner kronor). Det finns en tydlig tendens till att enskilda mycket höga utfall förekommer ungefär vartannat år. Sett till hela redovisningsperioden var utfallet 2023 ungefär genomsnittligt.

Enbart i 6 tingsrättsdomar utifrån nationella insatser under 2023 förekom ett beslut om förverkande av brottsutbyte, vilket innebär det lägsta antalet under redovisningsperioden. Mycket tyder på att både antalet domar med förverkat brottsutbyte samt beloppet bör komma att öka under 2024. Om så inte blir fallet behövs en djupare analys av orsakerna.

³³ I de flesta fall avses grova brott för samtliga brottstyper som omnämns i detta avsnitt.

³⁴ Här ingår inte de eventuella näringsförbud som utdömts i förvaltningsdomstol.

3.3.1 Få domar med utdömda skadestånd

Beslutade skadestånd förekom under 2023 i enbart 3 tingsrättsdomar utifrån nationella insatser och 5 utifrån regionalt operativt arbete. I båda fallen är det de lägsta antalen under redovisningsperioden. Dock var skadeståndsbeloppet 9,4 miljoner kronor inte det lägsta. Det högsta utdömda beloppet var det som beslutades i domen om grovt bidragsbrott utifrån regionalt operativt arbete i region Mitt, kopplat till en så kallad assistanshärva.

En del av anledningen till utfallet 2023 kan beskrivas som att det 2023 var få större mål om bidrags- eller bedrägeribrott i domstol, och det är sådana mål som oftast genererar de högsta beloppen för skadestånd.

3.4 Ålder och kön för de åtalade

Av de som åtalades under 2023 var den genomsnittliga åldern 36 år, vilket är något högre än den brukar vara. Den genomsnittliga åldern säger dock inte så mycket. Det var en relativt jämn åldersfördelning, indelat i femårsintervaller, för åldrarna 21–40. För övriga delen av redovisningsperioden totalt såg det annorlunda ut, med ett ganska jämnt fallande antal från åldersintervallet 21–25 år och uppåt i åldersintervallerna (se vidare bilaga 10). Till skillnad mot vad som varit vanligt tidigare år kan den relativt höga medelåldern 2023 och den relativt jämna åldersfördelningen högre upp i åldrarna inte förklaras av en hög andel fällande domar för ekonomisk brottslighet. Mot bakgrund av att lagföringen till stor del avsett grov eller synnerligen grov narkotikabrottslighet, var många av de åtalade för dessa brottstyper äldre än vanligt.

En stor majoritet av de åtalade var män. Under 2023 var andelen kvinnor 12 procent vilket var ungefär genomsnittligt för redovisningsperioden. Utdömd genomsnittlig påföljd var betydligt lägre för kvinnor än för män. Den längsta utdömda fängelse tiden som utdömdes i tingsrätten 2023 för en kvinna var dock så lång som 9 år. Se bilaga 10 för en grafisk illustration av de åtalades ålder och kön under redovisningsperioden.

3.5 Låg reduktion av den utdömda fängelse tiden efter hovrättsdomar

Som beskrivits i flera av de tidigare redovisningarna innebär meddelade domar i hovrätten att den utdömda fängelse tiden normalt reducerats med cirka 10 procent jämfört med utfallet av tingsrättsdomarna. För de meddelade hovrättsdomarna 2023 ligger reduktionen

på en lägre nivå. Se bilaga 11 för en tabell över effekterna av hovrättsdomar i fråga om antalet utdömda fängelseår.

För 2023 medförde 16 hovrättsdomar en reduktion av den utdömda fängelse tiden i tingsrätt, vilket kan jämföras med 9 hovrättsdomar som innebar en ökning av den utdömda fängelse tiden och 12 som gav ett oförändrat utfall. Den totalt utdömda fängelse tiden efter hovrättsdomarna under 2023 var 396 år, inklusive de åtalade och dömda som inte överklagat, till skillnad från 410 år i de föregående tingsrättsdomarna. Det innebär en reduktion av tiden med 14 år, eller 4 procent. Utfallet i några få hovrättsdomar brukar ha stor inverkan på den totala statistiken. Den stora reduktionen under 2020 (14 procent) berodde i stort sett enbart på reduktionen i Casino-domen³⁵, där det samlade utfallet efter åtföljande hovrättsdom³⁶ var en reduktion med 34 år. År 2022 var det i stort sett två hovrättsdomar som stod för hela differensen mellan utfallet i tingsrätt och hovrätt i fråga om utdömd fängelse tid. Under 2023 var det främst en hovrättsdom som innebar en ökning av antalet fängelseår som stack ut (se nästa avsnitt).

3.5.1 Ökat antal utdömda fängelseår efter en hovrättsdom

Under 2023 var det en hovrättsdom utifrån den nationella insatsen under ledning av polisregion Mitt som innebar den största ökningen av utdömd fängelse tid. Tingsrättsdomen, som meddelades i början av 2023, avsåg 19 åtalade personer, varav 10 dömdes till fängelse i sammanlagt 64 år och 7 månader. I domen beslutades även om 1,7 miljoner kronor i förverkande av brottsutbyte och drygt 14 tusen kronor i skadestånd.

Tingsrättsdomen överklagades beträffande 9 av de tilltalade. Av dessa hade 4 dömts till fängelse, 1 till dagsböter och för 4 av dem hade åtalet ogillats i tingsrätten. Samtliga dömdes till fängelse i hovrätten. De flesta med utdömt fängelse redan i tingsrätten fick en ökad påföljd i hovrättsdomen, vilket medförde att fängelse tiden för de som åtalades i tingsrätten sammanlagt ökade till 95 år och 7 månader efter meddelad hovrättsdom.

Det är framförallt två anledningar till de skilda bedömningarna. Den ena är att hovrätten gjorde en delvis annan bedömning av bevisningen i målet och ansåg att fler och allvarigare brott var bevisade. Den andra beror på en annan bedömning beträffande vissa av de åtalade om deras agerande utgjorde ett eller flera brott.

³⁵ Uppsala tingsrätt, dom den 24 januari 2020, mål nr B 6683–17.

³⁶ Svea hovrätt, dom den 17 december 2020, mål nr B 1187–20.

3.5.2 Hovrätten ogillade fällande dom i tingsrätten för mord

En tingsrättsdom som meddelats 2022 men rapporterades först under 2023 som ett utfall i satsningen i samband med att hovrättsdomen hade meddelats. Tingsrättsdomen meddelades i slutet av 2022 och har därmed tillförts statistiken för 2022. Domarna meddelades utifrån regionalt operativt arbete med inriktningen utsatta områden i region Väst.

I tingsrätten dömdes två åtalade till 12 år vardera främst för mord respektive försök till mord. Efter överklagande ogillade hovrätten åtalet för mord med flera brott för en av de tilltalade, medan påföljden avseende försök till mord för den andra åtalade sänktes till 9 år. Därmed sänktes den sammanlagda påföljden i tingsrätten från 24 år till 9 år efter meddelad hovrättsdom.

Det var några sent tillkomna beslag under 2023 som bidrog till att den sammanlagda nivån för narkotikabeslag höll i sig. Dessa sent tillkomna beslag har ännu, vid 2023 års utgång, inte lett till några domar.

3.6 Fortsatt hög nivå för narkotikabeslag

Den relativt höga nivån för beslag av narkotika under 2020-talet höll i sig under 2023, se figur 11. Fördelningen mellan de tre huvudsakliga kategorierna av narkotika – cannabis, amfetamin och kokain – var i stort sett som tidigare år under 2020-talet. Det var några sent tillkomna beslag under 2023 som bidrog till att den sammanlagda nivån för narkotikabeslag höll i sig. Dessa sent tillkomna beslag har ännu, vid 2023 års utgång, inte lett till några domar.

Totalt under redovisningsperioden har beslag av cirka 2,6 ton cannabis redovisats (615 kilo under 2023), nästan 490 kilo amfetamin (105 kilo under 2023) och 90 liter amfetaminolja under 2021, nästan 130 kilo

kokain (15 kilo under 2023) och cirka 1,1 miljoner narkotikaklassade tabletter (drygt 90 tusen under 2023). Under 2020 beslagtogs även 13 kilo heroin, en typ av narkotika som i övrigt varit sällsynt bland beslagen i satsningen. Dessutom finns andra beslag av narkotika under redovisningsperioden. Mer om detta i en fotnot i bilaga 5, tabell 12. I bilaga 5, tabell 13 redovisas beslag av narkotikaklassade tabletter under redovisningsperioden.

Antalet nationella insatser med rapporterade utfall av narkotikabeslag var det lägsta under redovisningsperioden.

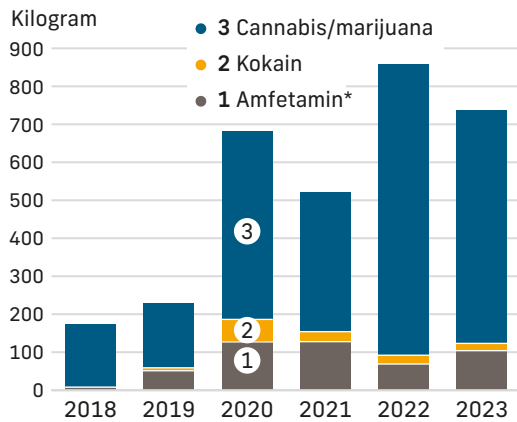
Under 2023 redovisades beslag av narkotika i 5 nationella insatser och 10 regionala insatser eller under rättelseärenden. Vad som kan sägas vara omfattande beslag³⁷ redovisades i 3 nationella insatser och 4 regionala insatser eller under rättelseärenden. Antalet nationella insatser med rapporterade utfall av narkotikabeslag var det lägsta under redovisningsperioden. Dessutom ett förhållandevis lågt antal även utifrån regionalt operativt arbete. De största beslagen utifrån regionalt operativt arbete redovisades som tidigare från polisregion Väst i insatser med inriktningen utsatta områden. Även rapporterade beslag utifrån regionalt operativt arbete i Nord bidrog till det totala utfallet.

Påföljdsvärdet, ofta benämnt straffvärdet, per viktenhet för cannabis är betydligt lägre än för amfetamin. För kokain är straffvärdet ännu högre än för amfetamin. Påföljdsvärdet för heroin ligger emellan det för kokain och amfetamin. Över hälften av den beslagtagna cannabisen 2020 och nästan hälften under 2022 avser beslag utomlands. Att dessa beslag räknas med i statistiken beror på att de uppfyller de kriterier som finns i uppföljningen av utfall utomlands. Att bedöma relevansen och följa upp eventuella påföljande åtal och domar försvåras emellertid när beslagen sker utomlands.

37 | I stort sett liktydigt med att brottet rubriceras som grovt eller synnerligen grovt narkotikabrott.

Figur 11. Beslag av de tre huvudtyperna av narkotika åren 2018–2023

* Till detta kommer beslag av 90 liter amfetaminolja under 2021. (Dessutom finns andra beslag av narkotika utöver de som ingår i figuren. Mer om detta i en fotnot i bilaga 5, tabell 12. I bilaga 5, tabell 13 redovisas beslag av narkotikaklassade tabletter.)

3.7 Klar minskning av vapenbeslag i det myndighetsgemensamma arbetet

Sedan 2018 har beslagen av antal vapen (inklusive handgranater och granatvapen) legat på en ganska jämn nivå, runt 40–50. Under 2023 var antalet bara drygt 20. Det var bara inom kategorin explosiva varor (handgranater och granatvapen) som antalet för 2023 var relativt många jämfört med de tidigare åren. Beslaget inom denna kategori under 2023 avsåg 7 modifierade så kallade bangers, som rapporterades

Beslag av skjutvapen, granater eller granatvapen under 2023 redovisades i 1 nationell insats och 6 regionala insatser eller ärenden. Det innebär det klart lägsta antalet under redovisningsperioden för nationella insatser och ett genomsnittligt antal för regionalt operativt arbete.

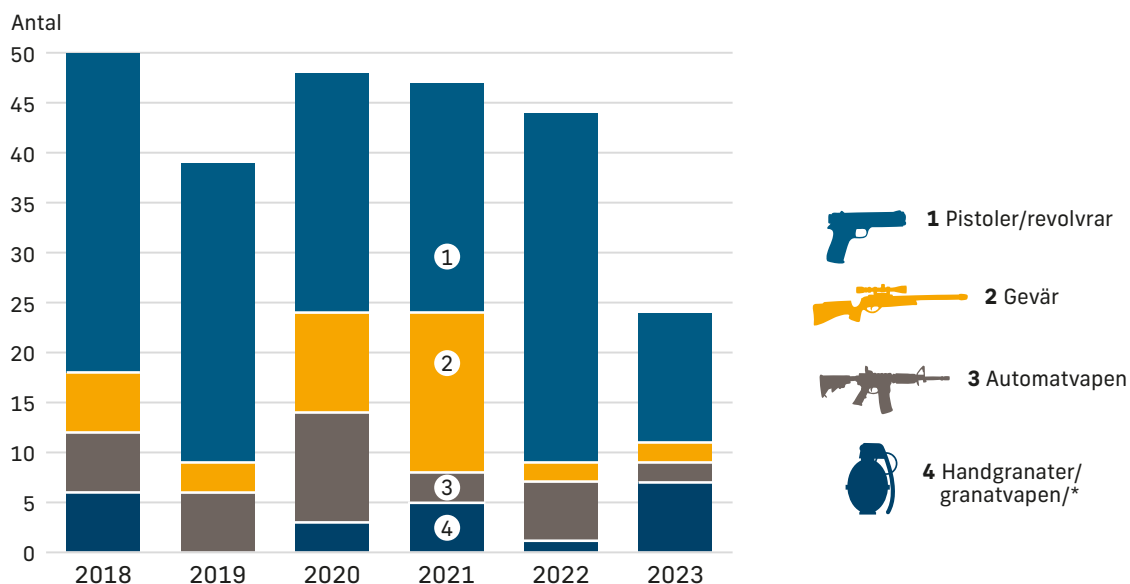
utifrån regionalt operativt arbete i region Väst. Förmodade anledningar till de relativt få vapnen i beslag beskrivs i kapitlet om operativ verksamhet (se avsnitt 4.3 och 4.4).

Beslag av skjutvapen, granater eller granatvapen under 2023 redovisades i 1 nationell insats och 6 regionala insatser eller ärenden. Det innebär det klart lägsta antalet under redovisningsperioden för nationella insatser och ett genomsnittligt antal för regionalt operativt arbete.

Under redovisningsperioden rapporterades beslag av 34 automatvapen, 39 gevär, 157 pistoler eller revolverar och 22 handgranater, granatvapen eller liknande. Dessutom beslagtogs sprängmedel i form av över 200 kilo dynamit, annan utrustning för sprängmedel och minst 29 kilo sprängdeg. Under 2023 noteras även ett mycket stort beslag av sprängmedel där

Figur 12. Beslag av vapen åren 2018–2023, uppdelat på fyra kategorier

* Till detta kommer andra typer av beslag av explosiva varor såsom dynamit, sprängdeg, se vidare bilaga 5 och en fotnot till tabell 13.

myndighetssamverkan i satsningen var avgörande, men det skedde inte inom en operativ insats eller ett underrättelseärende i satsningen (se nästa avsnitt).

Myndighetssamverkan ledde till mycket stort beslag av sprängmedel i Nord

Under 2023 gjordes ett mycket stort beslag, 13–14 ton, av sprängmedel som kan kopplas till ett företag som hanterar sprängämnen. Beslaget var i sig inte ett resultat av beslutad operativ verksamhet i satsningen. Emellertid bedöms ett myndighetsgemensamt arbete i det regionala underrättelsecentret i Nord som en avgörande förutsättning för beslaget.

Det högsta rapporterade beloppet under 2023 avsåg beslag av kontanter till ett värde av drygt 18 miljoner kronor utifrån operativ verksamhet i en nationell insats under ledning av Noa. Insatsen har koppling till våldsvågen och den nationella särskilda händelsen Frigg och den nationella insatsen Freja.

3.8 Stor ökning av beloppet för beslagtagna kontanter och andra tillgångar

Årets utfall för värdet av beslagtagna kontanter och värderade tillgångar uppgick till drygt 48 miljoner kronor, vilket är det näst högsta beloppet under redovisningsperioden och klart högre än 2022 (27 miljoner kronor). Under 2021 var utfallet drygt 40 miljoner kronor och 2020 cirka 60 miljoner kronor.

Det högsta rapporterade beloppet under 2023 avsåg beslag av kontanter till ett värde av drygt 18 miljoner kronor utifrån operativ verksamhet i en nationell insats under ledning av Noa. Insatsen har koppling till våldsvågen och den nationella särskilda händelsen Frigg och den nationella insatsen Freja (se avsnitt 4.4). Syftet är att förhindra penningtvätt och organiserad och omfattande utförelse av kontanter. Fem aktionsgrupper arbetade i insatsen under 2023.

Värt att nämna är även de 7,8 miljoner kronor som togs i beslag utifrån en regional insats i region Stockholm med inriktningen strategisk person. Insatsen har sett över två år genererat över 25 miljoner kronor i monetärt värderade beslag.

Sammanlagt beslagtogs värden för nästan 190 miljoner kronor 2020–2023, vilket är ett klart högre belopp än tidigare år. Dock är det osäkert om det går att jämföra med tiden före 2019 eftersom beslagtagna kontanter och värderade beslag då redovisades under övriga beslag i uppföljningen.

De flesta beslag gällde kontanter i svensk eller utländsk valuta, men det förekom även beslag av till exempel klockor och halsband. Under redovisningsperioden har det också förekommit beslag av tillgångar som inte värderats, till exempel tillgångar som använts som brottsverktyg.

3.9 Ytterligare stränga påföljder för de strategiska personerna

De strategiska personerna som den myndighetsgemensamma satsningen riktar sitt arbete mot är identifierade utifrån fastställda kapacitetsparametrar. Hot mot följande funktioner bedöms som samhällsfarligt, särskilt om flera funktioner angrips:

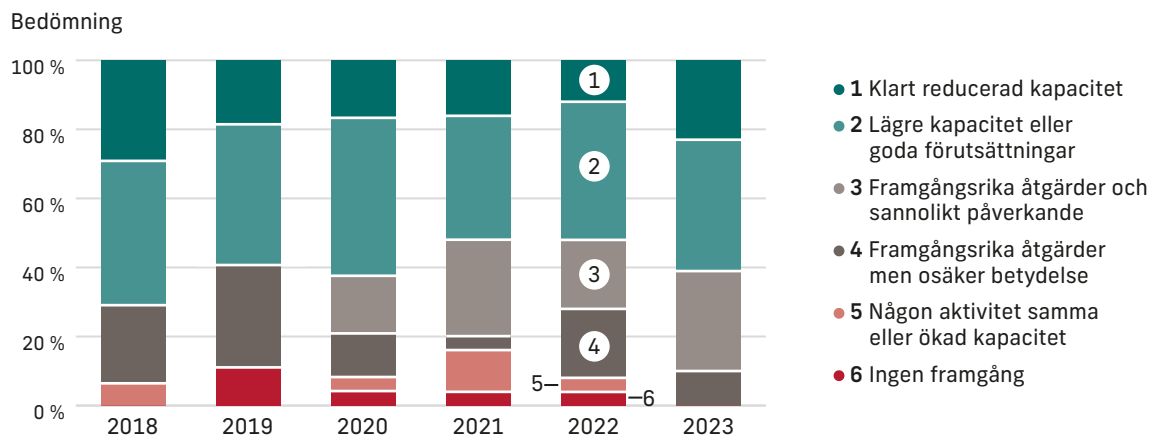
- Den ekonomiska sfären: Den fria konkurrensen som bygger på att alla aktörer håller sig till gällande lagar och regler.
- Det demokratiska statskicketets grundläggande processer. Det politiska beslutsfattandet, verkställandet av politiska beslut (rättsprocessen och annan myndighetsutövning) och att den fria debatten kan ske utan otillåten påverkan.
- Den fysiska säkerheten. Statens uppdrag att säkerställa att enskilda individer inte utsätts för fysiska angrepp.

Under 2023 pågick 13 nationella insatser (inklusive de som var under bevakning³⁸), 17 regionala insatser och 24 underrättelseärenden med den primära inriktningen strategiska personer. Det innebär att en påtaglig andel, främst för nationella insatser, hade den primära inriktningen strategiska personer.

För att fånga både det arbete som myndigheterna bedrivit mot de strategiska personerna och hur detta har påverkat personernas möjligheter att begå brott, följs arbetet upp årligen. De handläggare som arbetat närmast den strategiska personen får besvara en enkät. Bedömningen, på en sexgradig skala, innehöll frågor om, och i så fall hur, den strategiska personen påverkats av det arbete som bedrivits, oavsett om åtgärden varit direkt kopplad till den strategiska personen eller till dennes nätverk. Aktuell undersökningsperiod var november 2022 till och med november 2023.

38 Det vill säga enbart i avvaktan på slutligt domstolsbeslut.

Figur 13. Bedömning av arbetet mot de strategiska personerna och deras nätverk 2018–2023

3.9.1 Framgångsrikt arbete

Resultatet av bedömningen för 2023 liknar grovt sett den för de tidigare åren. Bedömningskategorierna var från och med 2020 något fler än åren innan vilket framgår av figur 13.

Andelen där kapaciteten hos de strategiska personerna och deras nätverk anses reducerad i olika grad (de två grönafälten i figur 13) var större än åren innan. Dessutom fanns ingen strategisk person som bedömdes inom de röda fälten, som speglar att inga eller få åtgärder vidtagits samt att kapaciteten var oklar, oförändrad eller till och med hade ökat. Utfallet kan tolkas som att arbetet under 2023 var mer framgångsrikt än tidigare. Det är också den bedömning som görs (mer om detta i avsnitt 4.5).

Tolkningen av figur 13 är dock inte självklar. Låg grad av framgång och få åtgärder behöver inte betyda att kapaciteten för en strategisk person ökade. Det kan även handla om att det redan tidigare är genomförts framgångsrika åtgärder, men att det inte skett mycket under innevarande år, eller att de strategiska personerna var så pass nya att det ännu inte kunnat bedrivas någon mer omfattande operativ verksamhet och att kunskapen om dem av det skälet än så länge är begränsad.

Under 2021 och 2022 dömdes flera tongivande strategiska personer till mycket lång fängelsevistelse. Ytterligare personer dömdes till långa påföljder under 2023. De långa fängelsestider som utdömts för tongivande strategiska personer har helt klart bidragit till bedömningen av arbetet mot strategiska personer som framgångsrikt (se även avsnitt 4.5).

De långa fängelsestider som utdömts för tongivande strategiska personer har helt klart bidragit till bedömningen av arbetet mot strategiska personer som framgångsrikt.

En ytterligare aspekt som påverkade bedömningen var att ganska många av personerna vistades utomlands hela eller stora delar av året. Flera av dem är också utvandrade från Sverige. Detta var försvårande både vad avser kunskapen om personernas kapacitet och möjligheten att reducera den. Behovet av internationell samverkan har fortsatt varit stort.

Att påtagligt reducera, eller eliminera, en strategisk persons kapacitet inom organiserad brottslighet är ofta en lång och komplicerad process som kräver uthållighet.

En regional insats i region Stockholm med inriktningen strategisk person har under flera år omfattat arbete kopplat till utbredd grov ekonomisk brottslighet. Det operativa utfallet i denna insats har varit stort, trots det är det tveksamt om arbetet i insatsen ännu påtagligt påverkat den strategiska personens kapacitet inom organiserad brottslighet. Hittills i insatsen har det bland annat utfallit:

- 28 miljoner kronor i beslag av kontanter och värderade tillgångar
- 11 miljoner kronor i värde av utmätta tillgångar
- 21 miljoner kronor i säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar
- 6,4 miljoner kronor i återkravsbelopp från Försäkringskassan.

Dessutom har det meddelats domar i vilka det beslutats att olika bolag skulle betala en särskild avgift till länsstyrelsen enligt utlänningslagen. Domar har även lett till att 8 åtalade dömts till fängelse i sammanlagt 15 år.

Uppföljningen över tid visar också att det är mycket sannolikt att en strategisk person återkommer som aktiv inom organiserad brottslighet efter en tids vistelse i fängelse eller av någon annan anledning minskad kapacitet.

Ungefär hälften av de strategiska personerna som förekom vid bedömningen 2018 var även med i bedömningen under 2023. Det betyder att den andra hälften, av olika skäl, inte längre bedömts vara lämpliga som strategiska personer i satsningen.

4. Operativ verksamhet

I detta kapitel redogörs för den operativa verksamheten inom satsningen. Utgångspunkten för beskrivningarna är den verksamhet som låg till grund för de operativa utfallen och den information som regelbundet redovisades om verksamheten i underrättelseärenden och operativa insatser. De enkätsvar som inkommit från myndigheterna och regionerna inför denna redovisning har dessutom haft ett starkt inflytande över vad som lyfts fram i detta kapitel (se bilaga 4 för frågorna i enkäterna). Årets rapportering kopplas mer konkret än i föregående års redovisning till särskilt betydelsefull operativ verksamhet som utförts i operativa insatser och underrättelseärenden och resultatet av detta.

I redovisningen för 2022 gavs en allmän bild av den operativa verksamheten kopplat till brottsområden samt myndigheternas verktyg för att arbeta mot organiserad brottslighet. Verksamheten bedöms inte ha förändrats tillräckligt mycket under 2023 för att detta på samma sätt ska utgöra utgångspunkt för rapporteringen även i årets redovisning.³⁹ Mycket av generell karaktär både avseende operativ verksamhet och organiserad brottslighet har beskrivits i tidigare redovisningar. Bedömningen görs att både kunskapen och medvetenheten om myndigheternas roll i brottsbekämpningen och den organiserad brottslighetens brottsupplägg och fält för kriminalitet har ökat mycket under senare år, varför allmänna beskrivningar av detta inte längre är lika väsentliga.

Förundersökningssekretess, eller andra operativa skäl, gör att beskrivningarna av verksamheten är generella, och kanske inte alltid så intresseväckande eller klagörande.

4.1 Ganska oförändrat antal insatser och underrättelseärenden

Under 2023 beslutades fyra och avslutades fem nationella insatser av operativa rådet. Sammanlagt pågick 26 nationella insatser under året, varav 8 under så kallad bevakning, det vill säga de inväntade slutligt beslut i rättsprocessen. Antalet nationella insatser som följdes upp under året, inklusive de som hade avslutats av operativa rådet, var 35.

Antalet regionala insatser som pågick under året uppgick till drygt 140 och antalet underrättelseärenden var drygt 100 – ungefär som de två närmast föregående åren. I likhet med föregående år var det stora skillnader mellan regionernas antal ärenden och insatser.

Sammanlagt pågick alltså nästan 270 operativa insatser eller underrättelseärenden under året. Detta kapitel kan inte täcka in all väsentlig verksamhet utifrån dessa insatser och ärenden.

Till den särskilda händelsen kopplades Freja (se bild), som kom att beslutas som en myndighetsgemensam nationell insats i satsningen. Den myndighetsgemensamma delen av arbetet mot aktörer kopplade till våldet utgår från deras kriminella ekonomi.

³⁹ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022, s. 32, 34 f., 40f. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

Guide till Frank, Frigg och Freja

Samarbeten i fysiska och digitala rum ska stoppa det dödliga våldet i kriminella gäng.

Nationell operation Frigg:

- Fokuserar på nätverkets beställare, noder.
- Minskar nätverkens våldskapital.
- Leds av linjechefer från regionerna, placerade vid Noa i Stockholm. Medarbetare i regionerna utför arbetet.
- Uppdelat i gränsfrågor, brottsoffer och personsäkerhet (Bops), nya aktörer, kriminell ekonomi och kriminell kommunikation.

Insats Freja:

Kartlägger nätverkens ekonomi och vardag. Nationell samverkan genom Operativa rådet. Myndigheter som ingår: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polisen, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

SH Frank (regional särskild händelse):

- Samordnar och koordinerar det regionala arbetet.
- Bemannat OPC i tvåskift som lägesföljer händelse.
- Tätt samarbete med linjeorganisationen som leder arbetet.
- Inom SH Frank får Region Sthlm hjälp av nationell förstärkningsorganisation; NFO.

Gemensamt för Frank, Frigg och Freja:

- Arbetar efter en gemensam lägesbild.
 - Förebygger, försvårar och förhindrar.
 - Arbetar simultant mot individ, grupp och plats.
 - Klustrar ärenden med åklagare.
 - Testar nya idéer
- (Strategi Reducera dödligt våld, RDV).

4.2 Nya typer av underrättelseärenden

Den ökade prioriteringen av strategisk utveckling och brottsförebyggande resultat har medfört att underrättelseärenden av en delvis ny typ blivit vanligare de senaste åren. Arbetet i dessa ärenden syftar till att genom ett utforskande arbetssätt ta fram förslag och verksamhet som förhindrar eller begränsar den organiserade brottslighetens möjligheter och utrymme. Majoriteten av denna typ av ärenden bedrivs vid nationellt underrättelsecentrum, men även vid de regionala underrättelsecentren. Det utforskande arbetet med ett brottsförebyggande och strategiskt perspektiv bedrivs parallellt med kunskapsutvinning från operativ verksamhet.

4.3 Det dödliga våldet hade stor påverkan på arbetet i satsningen

Efter det som under året kom att kallas våldsvågen, i främst Stockholmsområdet och Uppsala, bemöttes detta genom den särskilda händelsen Frank vid polisregion Stockholm. Frank kom senare att uppgå i den nationella särskilda händelsen Frigg. Till den särskilda händelsen kopplades Freja (se bild), som kom att beslutas som en myndighetsgemensam nationell insats i satsningen. Den myndighetsgemensamma delen av arbetet mot aktörer kopplade till våldet utgår från deras kriminella ekonomi. Inom detta område finns det många verktyg för de samverkande myndigheterna att använda och agera mot organiserad

brottslighet. Det myndighetsgemensamma arbetet under 2023 krävde stor gemensam resurs, men bedöms bidra till en långsiktig lösning på dagens våldsproblematik.

Arbetet i Freja har också medfört flera viktiga operativa utfall som reducerat vinsterna från, och utrymmet för, den kriminella ekonomin. Fokuset på arbetet mot den kriminella ekonomin kopplad till det dödliga våldet gjorde emellertid att flera myndigheter ansåg sig ha begränsade ingångar i arbetet mot den organiserade brottsligheten jämfört med om de utifrån sina verksamhetsområden i högre grad fått välja mot vem eller vilka som den operativa verksamheten skulle riktas.

De relativt få vapen som togs i beslag i satsningen 2023 är sannolikt ett utslag av att det var inom Frigg som de allra flesta vapnen togs i beslag från de kriminella miljöerna. En stor del av polisens personal har tagits i anspråk för arbete i polisens nationella särskilda händelse Frigg. En del av dessa skulle annars ha arbetat i operativa insatser i satsningen, särskilt i utsatta områden. Även aktionsgruppspersonal arbetade i Frigg under 2023. (Se vidare avsnitt 5.3.1.)

4.4 Bredare anslag, mer långsiktig målsättning och ökad brottsförebyggande ambition

Till stor del är de fem senast beslutade nationella insatserna inriktade mot grov och komplicerad ekonomisk brottslighet och vittomfattande fenomen inom organiserad brottslighet. Vid utgången av 2023 hade dessa insatser enbart lett till en dom i tingsrätt respektive en i hovrätt, vilket var ett skäl till den minskade lagföringen för nationella insatser.

Insatserna är inte, som annars varit vanligt, inledda med redan pågående förundersökning om grov narkotikabrottslighet eller inriktad mot en avgränsad krets med målpersoner. Inte heller är bekämpning av narkotikabrottslighet, mer än till viss del, ett av de viktigare målen för de fem senast beslutade insatserna. Många tidigare insatser har till stor del handlat om spaning, tillslag och utredningar som avsett grov narkotikabrottslighet, vilket ofta betytt en ganska kort framkörningstid till åtal och dom med normalt lång utdömd fängelsestid (det gäller för de flesta insatser som berörs i avsnitt 4.5).

De fem senast beslutade nationella insatserna, som också pågick vid 2023 års utgång, var:

- Insats under ledning av Tullverket som kan beskrivas som ett holistiskt, operativt och kunskapsutvinnande arbete mot organiserad brottslighet kopplat till en hamn.
- Insats under ledning av Ekobrottsmyndigheten som avsåg en möjliggörare inom organiserad brottslighet. Möjliggöraren hade ett utbrett inflytande över många bolag – ett centralt brottsupplägg var att bolagen gav möjlighet att ge kriminella aktörer synbarligen legala inkomster och inkomstuppgifter. Inkomstuppgifterna, som också är ett led i penningtvätt, ger möjlighet att ta lån, få pension och mycket annat för de kriminella aktörerna. Insatsen fokuserade även på företrädarna för bolagen.
- Insats under ledning av Noa om omfattande och utbredd kontantutförelse och grov penningtvätt – en insats som under året innebar den i särklass största arbetstiden från polisens aktionsgrupper. Inte sedan 2011 i den tidigare Södertäljeinsatsen (kallad Tore) har en så pass stor del av den totala aktionsgruppspersonalen arbetat i en insats.
- Insats under ledning av polisregion Stockholm avseende omfattande problem med organiserad brottslighet i Södertälje. Arbetet innehåller många delar och sker utifrån en mängd mål och delmål för den operativa verksamheten.
- Insats under ledning av Skatteverket som avser identitetsrelaterad brottslighet inom den etablerade rysktalande organiserade brottsligheten i Sverige⁴⁰. Insatsen syftar bland annat till att reducera det internationella brottsnätverkets förmåga att förse den svenska arbetsmarknaden med skeninvandrade individer som används för systematisk välfärdsbrottslighet.

4.4.1 Mer myndighetsgemensamt än vanligt

Figur 14 visar att 73 procent av den redovisade arbetstiden i de fem nationella insatserna som beskrevs i avsnitt 4.4 utgjordes av polispersonal där en klar merpart var aktionsgruppspersonal. 27 procent avsåg andra myndigheters personal. Av dessa 27 procent, eller drygt 39 000 arbetade timmar, utgjordes den arbetade tiden till stor del av personal från Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Tullverket. Att arbetstiden från polisens aktionsgrupper var så pass omfattande beror i huvudsak på att över hälften av arbetstiden för dem avsåg insatsen under ledning av Noa (se punktlista i föregående avsnitt), i vilken fem aktionsgrupper arbetade under 2023.

⁴⁰ Internationella brottsnätverk aktiva med organiserad tillgreppsbrotslighet – En erfarenhetsberättelse 2019 – april 2022, s. 10 f., 14, 25. Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheter, januari 2022, dnr A593.649/2022.

Figur 14. Fördelningen av 144 195 timmar rapporterad arbetstid i de fem senast beslutade nationella insatserna uppdelat över huvudkategorierna av aktörer. Till höger en mer detaljerad bild av de 39 204 timmarna som rapporterats av andra myndigheter än Polismyndigheten.

Bedömningen är att de fem senast beslutade nationella insatserna sammantaget visar på en mer myndighetsgemensam deltagarprofil än normalt i nationella insatser. I många nationella insatser i satsningen har annars en klar majoritet av den redovisade arbetstiden avsett polispersonal.

I nästa avsnitt beskrivs arbete och utfall i fem äldre nationella insatser, som varit av en annan karaktär än de fem senast beslutade insatserna. Den arbetade tiden i insatserna i avsnitt 4.5 bestod sammantaget till mycket stor del av personal från Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Kriminalvården.

4.5 Framgångar i arbetet mot kriminella nätverk och strategiska personer

För fem nationella insatser som pågått under lång tid – med start emellan 2014 och 2020 – noteras att de kriminella nätverk som ursprungligen var i fokus när insatserna inleddes nu har splittrats, tydligt försvagats eller inte finns längre. De fem nationella insatserna har i stor utsträckning präglats utfallet av arbetet i satsningen i tidigare redovisningar. Insatserna är:

- Insatsen som inleddes i slutet av 2014 med primär inriktning strategisk person och är den nationella insats som pågått under längst tid. Den har varit under ledning av polisregion Syd.
- Insatsen som inleddes i början av 2018 med primär inriktning strategisk person och är den insats som genererat den högsta lagföringen. Insatsen har varit under ledning av polisregion Mitt.
- Insatsen som inleddes i slutet av 2018 med primär inriktning strategisk person och har varit den största insatsen under 2020-talet. Den har varit under ledning av Noa.

- Insatsen under ledning av polisregion Syd som inleddes under början av 2020 och som avsåg ett nätverk i den kriminella mc-miljön, ett nätverk som också varit föremål för en tidigare nationell insats.
- Insatsen under ledning av polisregion Syd som inleddes i mitten av 2020 med inriktningen strategisk person. Insatsen avsåg ett kriminellt nätverk som verkade i en stad i södra Sverige.

Tillsammans har det i dessa fem nationella insatser rapporterats över 1,2 miljoner timmar i arbetad tid, vilket utgör ungefär en femtedel av den sammanlagda arbetstiden som rapporterats som arbete i nationella insatser sedan satsningens start 2009.

Utifrån de fem nationella insatser som utgör fokus för detta avsnitt har det sammanlagt förekommit 308 åtalade, 193 fängelsedömda samt 764 års utdömd fängelse i tingsrätt. Dessutom har beslut fattats om nästan 70 miljoner kronor i förverkat brottsutbyte, drygt 10 miljoner kronor i skadestånd och drygt 13 miljoner kronor i företagsbot eller dagsbot (i samtliga fall mest i insatsen som leddes av Noa). I insatsen som leddes av Noa har det även fattats beslut om näringsförbud för 6 personer i 43 år. Beslut om utvisning fattades för 10 åtalade i tingsrättsdomar utifrån två av insatserna.

I förvaltningsprocessen har det sammanlagt i dessa fem insatser rapporterats:

- nästan 85 miljoner kronor i höjning av skatt inklusive skattetillägg
- 17 miljoner kronor i betalningssäkring från Skatteverket
- drygt 17 miljoner kronor i återkrav från Försäkringskassan
- nästan 9 miljoner kronor från Arbetsförmedlingen.

Besparingsbeloppen var 19 miljoner kronor för Försäkringskassan och 2,8 miljoner för Arbetsförmedlingen.

Dessutom utmättes tillgångar från Kronofogdemyndigheten till ett värde av cirka 33 miljoner kronor samt 25 miljoner kronor i säkrade tillgångar i mål och kvarstad, förvar eller betalningssäkring.

Mot bakgrund av den stora resursinsatsen i de fem insatserna och de höga operativa utfallen är det tillfredsställande att konstatera att måluppfyllelsen är bra eller mycket bra i dessa insatser.

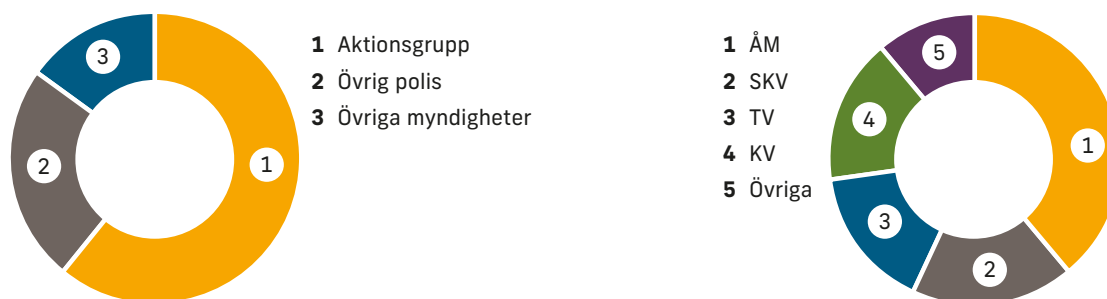
Mot bakgrund av den stora resursinsatsen i de fem insatserna och de höga operativa utfallen är det tillfredsställande att konstatera att måluppfyllelsen är bra eller mycket bra i dessa insatser. Den kan summeras enligt följande (i samma ordningsföljd som insatserna räknades upp ovan):

- Den strategiska personen är nu gripen utomlands och överlämnad till Sverige misstänkt för allvarlig brottslighet, personer i nätverket har till stor del varit föremål för åtal och fällande domar. Möjligheten för nätverket att i Sverige utöva organiserad brottslighet har reducerats kraftigt eller eliminerats.

- De strategiska personer som varit föremål för insatsen är dömda till lång tids fängelse. Många personer i nätverket kring dessa personer har också dömts till lång tids fängelse och nätverket har splittrats. Det utsatta området Gottsunda, som varit den främsta geografiska platsen för arbetet i insatsen, har reducerats från särskilt utsatt område till riskområde.⁴¹
- Den strategiska personens nätverk och deras möjligheter att agera i Sverige har kraftigt reducerats. Även andra mer generella brottsbekämpande åtgärder som hämmat möjligheter för aktörer inom organiserad brottslighet att verka har utförts i denna insats. Den strategiska personen befinner sig dock vid årets utgång utomlands där denne visats under långtid.
- Nätverket inom den kriminella mc-miljön har efter omfattande beslag, många domar och andra operativa utfall, splittrats och upphört.
- De tongivande multikriminella aktörerna i nätverket i en stad i södra Sverige har dömts till långvarig tid i fängelse för grov brottslighet och i stort sett har detta förhindrat nätverkets förmåga att kunna bedriva organiserad brottslighet.

Den rapporterade arbetstiden kommer i huvudsak från myndigheterna som verkar inom brottmålsprocessen, och en stor majoritet av den arbetade tiden gäller polispersonal. Deltagarprofilen för de fem insatserna (se figur 15) som samtliga varit under ledning av polisens aktionsgrupper, skiljer sig mycket från de fem senaste beslutade nationella insatserna som är mer myndighetsgemensamma och har ett större fokus på fenomen och möjliggörare.

Figur 15. Fördelningen av 1 200 461 timmar rapporterad arbetstid i de fem nationella insatserna. Till vänster ses huvudkategorierna av aktörernas tid och till höger en mer detaljerad bild över de 146 432 rapporterade timmarna för andra än Polismyndighetens personal.

⁴¹ Lagesbild av utsatta områden. Regeringsuppdrag 2023, s. 38. Polismyndigheten, november 2023.

Att uppnå framgång mot ett kriminellt nätverk och strategiska personer innebär inte med självklarhet att det är ett hårt slag för den organiserade brottsligheten i stort.

4.5.1 Varierande långsiktig betydelse för organiserad brottslighet i stort

De fem nationella insatserna som det redogjordes för i avsnitt 4.5 bedöms alla som framgångsrika, åtminstone på kort sikt och i förhållande till målen för arbetet. Betydelsen av detta för bekämpningen av organiserad brottslighet i stort varierar dock sannolikt. Att uppnå framgång mot ett kriminellt nätverk och strategiska personer innebär inte med självklarhet att det är ett hårt slag för den organiserade brottsligheten i stort. Ett antagande är att graden av långsiktig påverkan hänger ihop med hur pass unik kapacitet och förmåga som de bekämpade nätverken och strategiska personerna haft i förhållande till andra aktörer inom

organiserad brottslighet. Bedömningen är att i de flesta av de fem insatserna har de utslagna nätverken haft ett starkt inflytande över organiserad brottslighet. Emellertid återstår det att se hur detta påverkar den organiserade brottsligheten i stort.

4.6 Viktigt myndighetsgemensamt arbete på en mindre ort

Det är definitivt inte enbart de större städerna som har stora problem med organiserad brottslighet och alla dess uttryck. Även mindre städer och orter är utsatta. Sannolikt innebär en sådan utsatthet i flera avseenden en mer påtaglig närvaro av brottsligheten i mindre städer eller orter än i de större städerna.

Den i detta avsnitt aktuella ortens geografiska läge och myndigheternas organisationsuppdelning utgör en sårbarhet i förhållande till upplevd upptäcktsrisk, myndighetsnärvaro och samverkan mellan myndigheter.

Under 2021 uppmärksammades att en ort i region Syd var föremål för omfattande brottslighet från ett kriminellt nätverk. Nätverket visade sig sedermera ha gemensam etnisk bakgrund som sammanhållande faktor. Det myndighetsgemensamma arbetet på orten renderade under 2023 i operativt utfall för Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen

och Kronofogdemyndigheten. Dessutom meddelades två domar i tingsrätt med fällande domar för främst grova narkotikabrott. Ett samlat myndighetsgrepp har fått påverkan på det kriminella nätverket då ett flertal frihetsberövanden i kombination med upprepade myndighetskontroller och informationsdelning myndigheter emellan till viss del har försvårat för den kriminella strukturen. Inriktningen för det myndighetsgemensamma arbetet är fortsättningsvis det brottsförebyggande och långsiktiga arbetet som syftar till att angripa brottslighetens orsaker och motverka etableringen av nya nätverk som tar över den brottsliga verksamheten på orten.

4.7 Företag, bolag, möjliggörare och ekonomisk brottslighet

En stor del av den operativa verksamheten i satsningen avser olika typer av brottslighet utifrån och genom bolag och företag, vilka ger möjlighet till ett stort antal brottsupplägg.

Aktörerna inom organiserad brottslighet använder bland annat bolag och företag till att med illegala metoder framställa synbarligt legitim grund till att få del av statens och samhällets resurser. Andra brottsupplägg avser att undvika skatter och avgifter för att på så vis uppnå större vinstmarginaler. Konsekvensen av denna brottslighet kopplad till bolag och företag är systemhotande, bland annat genom att det ger de kriminella aktörerna otillbörliga konkurrensfördelar. I allt större utsträckning uppdagas att det finns många, och många olika typer, av möjliggörare för de kriminella aktörerna som gör det möjligt att genomföra brottsupplägg.

I allt större utsträckning uppdagas att det finns många, och många olika typer, av möjliggörare för de kriminella aktörerna som gör det möjligt att genomföra brottsupplägg.

4.7.1 Tre möjliggörarfunktioner som bekämpades

En ökad del av den operativa verksamheten i satsningen handlade om att förhindra eller begränsa möjliggörarens funktion för den organiserade brottsligheten. Tre möjliggörarfunktioner inom organiserad brottslighet, kopplad till företag och bolag, som bekämpades inom satsningen under 2023 avser:

- bolag som gav möjlighet till synbarligen korrekta, men falska, individ- eller inkomstuppgifter utifrån ett arbete i den nationella insatsen som leddes av Ekobrottsmyndigheten
- bolagsförmedlare med bolag som förekommer i brottsupplägg, bland annat momsbedrägerier, som det arbetades mot utifrån ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum (se avsnitt 3.1.4)
- framställande av falska årsredovisningar som ger bolag kreditvärdighet, eller ökad kreditvärdighet, utifrån arbete i en regional insats i region Mitt.

Vid det regionala underrättelsecentret i Stockholm påbörjades en kartläggning av möjliggörare i syfte att hitta sätt att förhindra deras funktion inom kriminell ekonomi. För 2023 noteras att en mäklare blev av med sin licens genom arbete i ärendet.

Utifrån ett fenomenärende i region Öst har det framställts en rapport som beskriver problemet med att bolag och företag kan registrera sig på adresser där de inte bedriver någon fysisk verksamhet. Det innebär stora utmaningar för myndigheter att få insyn i dessa verksamheter och utöva tillsyn. I Östs rapport föreslås att företrädare bör åläggas straffrättsligt ansvar för en korrekt verksamhetsadress.

4.8 Skatteverket mer verksamma än något tidigare år

Under 2023 har skatteverkets rapporterat det största antalet arbetade timmar i nationella insatser som noterats (se även bilaga 9). Det har främst varit tid från beskattningen och skattebrottsverksamheten. Inom det regionala operativa arbetet har emellertid Skatteverkets folkbokföringsverksamhet varit betydligt mer aktiva än i nationella insatser. Skatteverket hade även relativt höga monetära utfall och många skattebeslut under 2023. Sammantaget visar detta på skatteverkets omfattande arbete i satsningen.

Det är ofta en lång process mellan start av en beskattningsutredning och eventuell dom i tingsrätt och hovrätt vilket gör att det är osäkert vilket år utfall sker. Det förväntas dock höga utfall de närmsta åren som kan härledas till ovan nämnda arbetsinsatser.

4.8.1 Folkbokföring central i många insatser

Bosättningskontroller var under 2023 ett centralt verktyg för bekämpningen av organiserad brottslighet. När bosättningskontrollerna visar på felaktig folkbokföring, kan impulser till andra myndigheter leda till att åtgärder vidtas utifrån den kunskapen. Bland annat leder det till återkrav och besparingsbelopp för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten. Detta var tydligt i underrättelseärendet

i region Väst med det största antalet folkbokföringskontroller, i regionalt operativt arbete i region Mitt samt i den nationella insatsen med särskilt fokus på folkbokföring (se även avsnitt 5.7.3). Sammanlagt under åren 2019–2023 har det i underrättelseärendet i region Väst utfallit 7,3 miljoner kronor i återkrav från Försäkringskassan samt nästan 19 miljoner i besparing. För Arbetsförmedlingen är motsvarande utfall 450 tusen respektive 2,2 miljoner kronor. Även Pensionsmyndigheten har resultat i det arbetet.

I region Mitt bedrevs också operativ verksamhet med särskilt fokus mot bosättningskontroller. Detta skedde i samband med operativt arbete utifrån av polisen identifierade personer med olika roller inom organiserad brottslighet, så kallade cylinderpersoner.⁴² I tre insatser i regionen gjordes under 2023 sammanlagt 240 bosättningskontroller som resulterade i beslut om ändrad folkbokföring. Utifrån de tre insatserna rapporterades ett sammantaget stort antal brottsanmälningar:

- från Kronofogdemyndigheten, 1,9 miljoner kronor värde av utmäta tillgångar
- 360 tusen kronor i återkravsbelopp från Försäkringskassan och 433 tusen kronor i besparing
- nästan 1 miljon kronor i besparing för Arbetsförmedlingen.

4.9 Organiserad brottslighet i vård och omsorg och skolverksamhet

Vård och omsorg täcker en mängd olika verksamheter och möjliga brottsupplägg (se även avsnitt 5.7.2 och 5.8.3). Medvetenheten om möjligheter till brottsupplägg kopplat till verksamhet inom vård och omsorg har sannolikt ökat successivt för aktörer inom organiserad brottslighet. Det vanligaste är fortfarande bedrägerier och bidragsbrott kopplat till stöd och bidrag för personlig assistans, vilket även 2023 genererade såväl stora återkravsbelopp som en dom i tingsrätt.

I flera regioner bedrevs under året en förbättrad samverkan mellan främst Polismyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket. Samverkan utgick från en strukturerad och genomtänkt kunskapsinhämtning med påföljande operativa åtgärder. Främst var målet att bekämpa assistansbedrägerier.

Utifrån ett underrättelseärende i region Nord med fokus på ett utsatt område beskrevs att samarbete med Inspektionen för vård och omsorg som innebar granskning av företag inom välfärden. Flera företag bedöms mista sina tillstånd att bedriva vårdverksamhet.

I flera regioner bedrevs under året en förbättrad samverkan mellan främst Polismyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket. Samverkan utgick från en strukturerad och genomtänkt kunskapsinhämtning med påföljande operativa åtgärder. Främst var målet att bekämpa assistansbedrägerier.

Det förekom även brottsupplägg kopplade till vårdcentraler och till enskilda läkare. Under året dömdes en läkare i tingsrätten utifrån regionalt operativt arbete i satsningen. Dessutom meddelades en fällande dom i tingsrätten under början av 2024, relaterad till tandläkare och tandvård. I båda fallen är domarna en följd av regionalt operativt arbete i Stockholm med inriktning strategisk person. Inspektionen för vård och omsorg fortsatte under 2023 arbetet i de regionala underrättelsecentren i region Stockholm, Väst och Nord. Under året bemannades även region Syd. Myndigheten medverkade vid ett antal myndighetsgemensamma tillsyner med inriktning mot vårdcentraler och estetisk kirurgi.

HVB⁴³-hem var föremål för regionalt operativt arbete under året och fokus i flera ärenden och insatser. Problemen med verksamheten var både att aktörer inom organiserad brottslighet hade inflytande över hemmen och att vårderna inte var godtagbara. I region Stockholm återkallades tillstånden att bedriva HVB-hem utifrån operativ verksamhet i ett underrättelseärenden. Regionen bedömde i samband med detta att ”HVB-hem är en sektor med stora problem kopplad till våldsvågen och där vi sonderar terrängen för fler ärenden inom Freja under 2024.” (Se även avsnitt 5.7.2 och 5.8.3. angående HVB.)

Skol- och förskoleverksamhet är ett annat område där aktörer inom organiserad brottslighet verkar. I den under året avslutade nationella insatsen som avsett brottslighet kopplad till skolverksamhet förekom fortsatt operativa utfall under 2023. Det har också funnits kopplingar till våldsbejakande islamism i skolverksamheten. Insatsen avser utredning och lagföring av ekonomisk brottslighet i fristående skolor och förskolor med ett knappt tiotal ärenden. Skolpengar har använts för privat konsumtion och även skickats utomlands.

⁴² Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022*, s. 41 f. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

⁴³ Hem för vård eller boende.

I tidigare domar i tingsrätten, 2019–2022, har 7 åtalade dömts, varav 4 till fängelse i sammanlagt cirka 10 år för grov ekonomisk brottslighet. Det har också beslutats om 2,5 miljoner kronor i företagsbot samt beslut om näringsförbud för 5 personer i sammanlagt 23 år. Sammanlagt sedan 2018 har det beslutats om drygt 44 miljoner kronor i höjning av skatt inklusive skattetillägg, varav nästan 19 miljoner under 2023. Insatsen har även medfört nästan 21 miljoner kronor i värde av utmäta tillgångar, varav över hälften under 2023. De utmäta tillgångarna under 2023 rörde sig i huvudsak om skolpeng, som uppgick till tiotals miljoner, och fanns på ett låst konto hos Länsstyrelsen. Kronofogdemyndigheten kunde utmäta en stor del men noterade att aktörer gjort försök att med påhittade skulder komma över de pengar som fanns kvar på kontot. Beloppen visar att det är stora pengar i denna typ av kriminalitet. Utifrån operativ verksamhet i denna insats har flera skolor förlorat tillståndet att bedriva verksamhet, både i region Väst och Mitt. Även förskolor har genom beslut av kommunen förlorat tillståndet att bedriva verksamhet.

Utifrån ett ärende region Stockholm granskades ett antal förskolor vilket lede till åtalsanmälningar och revisioner av Skatteverket. Kommunen gjorde under 2023 bedömningen att det finns grund för återkallande av tillstånd i närtid. I granskningen konstaterades att kommunernas uppföljningssystem inte möjliggör en effektiv kontroll.

4.10 Operativ verksamhet med koppling till hamnar

I två nationella insatser avsåg den operativa verksamheten arbete med olika typer av brottslighet, och brister i förutsättningarna för brottsbekämpning, i hamnar. Insatserna krävde en stor resursinsats för bland annat Tullverket, som totalt sett redovisade den mest omfattande arbetstiden i nationella insatser sedan 2012 (se även bilaga 9). I arbetet deltog flera andra myndigheter, och Kustbevakningen har en viktig roll i den operativa verksamheten.

Utifrån operativ verksamhet i denna insats har flera skolor förlorat tillståndet att bedriva verksamhet, både i region Väst och Mitt. Även förskolor har genom beslut av kommunen förlorat tillståndet att bedriva verksamhet.

Det bedrevs också ett arbete utifrån ett underrättelseärende med särskilt fokus på möjligheter och utmaningar för brottsbekämpningen i en specifik hamnmiljö. Vid nationellt underrättelsecentrum utarbetades en rapport i syfte att beskriva viktiga förutsättningar för just brottsbekämpning i hamnar.

4.11 Omfattande utredning och väckta åtal i miljöbrottsvärva

Under en lägre tid har det utifrån ett regionalt operativt arbete i region Bergslagen pågått ett brottsutredningsarbete kopplat till grov miljöbrottslighet och ekonomisk brottslighet. Utredningen har omfattat ett stort antal förundersökningar. Ännu har ingen domstolsförhandling inletts, men flera åtal har väckts. Den misstänkta brottsligheten har varit föremål för omfattande massmedial uppmärksamhet. (Se även avsnitt 5.2 och 5.7.1.)

4.12 Att bidra med information och kompetens, allt mer i fokus

Myndigheterna, inklusive nätverksmyndigheterna, deltog till stor del i det operativa arbetet genom att dela information med andra myndigheter. Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Kriminalvården, Kustbevakningen, Migrationsverket, Säkerhetspolisen och Tullverket framhöll särskilt att de varit aktiva på detta sätt. Denna typ av deltagande i den operativa verksamheten gäller i varierande grad alla samverkande myndigheter. Även om det nog är särskilt viktigt att framhålla den typen av deltagande i arbetet för de myndigheter som i relativt liten utsträckning deltar i det operativa arbete som genererar operativa utfall för myndigheten. Informationsdelningen bidrog till att andra myndigheter kunde uppnå framgång i sitt arbete. Informationsdelningen avser i ökad utsträckning det brottsförebyggande arbetet.

4.12.1 Migrationsverket fokuserade på underrättelsearbetet

Migrationsverket fokuserade framför allt på det regionala och nationella underrättelsearbetet under 2023. Ett flertal stora ärenden knutna till gängkriminalitet har skapat en stor efterfrågan på information från Migrationsverket utifrån deras kompetens som expertmyndighet för utlänningsärenden. Operativt deltar myndigheten till stor del genom att lämna information till andra myndigheter – information som kan bidra till kraftfulla åtgärder.

I övrigt har Migrationsverket under 2023 höjt ambitionerna i fråga om hot, brott och missbruk. Den höjningen märks i arbetet mot organiserad brottslighet. Migrationsverket har också utvecklat sitt interna analysarbete inom satsningen i syfte att identifiera och stävja missbruk av systemen, vilket lett till ett flertal rapporter med rekommendationer som verkar brottsförebyggande. De föreslagna ändringarna i interna rutiner kommer att försvåra för brottsaktiva att missbruka Migrationsverkets processer.

4.12.2 Utvecklad kunskapsspridning

Arbetet som sker i satsningens operativa insatser och underrättelseärenden genererar i hög grad rapporter som beskriver brottsupplägg, brottsmodus, förutsättningar att bekämpa brottsligheten och mycket annat. Kunskap och erfarenheter från arbete i satsningen har hittills inte delats i tillräckligt hög utsträckning. Åtgärder för att öka det interna erfarenhetsutbytet och delning av information vidtas i syfte öka effektiviteten i bekämpningen av organiserad brottslighet.

4.13 Ökad kunskap om penningtvätt genom bland annat växlingskontor

Under större delen av den tid som satsningen funnits har det skett brottsbekämpande arbete med koppling till penningtvätt genom så kallade växlingskontor eller andra finansiella institut. Arbetet mot denna typ av omfattande penningtvätt har också varit föremål för flera beskrivningar av utfall och verksamhet i tidigare redovisningar.

Parallellt med den operativa verksamheten har det bedrivits ett myndighetsgemensamt arbete vid nationellt underrättelsecentrum. Arbetet har skett i en nationell insats. Verksamheten har bestått av en kontinuerlig inhämtning av information från pågående insatser och en återföring av framgångsrika erfarenheter till satsningen (se vidare 5.7.5). Myndigheterna har under 2022 och 2023 redovisat totalt drygt 1 000 arbetade timmar med denna insats.

4.14 Arbetet mot arbetslivskriminalitet allt viktigare i satsningen

Myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner etablerades och integrerades under året som en del i den operativa verksamheten i satsningen mot organiserad brottslighet (se även avsnitt 5.8.1).

I mycket av den operativa verksamheten ingick myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner i den planerade verksamheten för att bekämpa organiserad brottslighet. Från en region angavs att centret för arbetslivskriminalitet (AKC) också påverkat arbetet genom att ärenden och åtgärder utbyts mellan de

I mycket av den operativa verksamheten ingick myndighetsgemensamma arbetsplatsinspektioner i den planerade verksamheten för att bekämpa organiserad brottslighet.

båda centren. AKC bidrar med information till det regionala underrättelsecentret och hjälper till med åtgärder i det pågående regionala operativa arbetet i satsningen.

4.15 Stort behov av polisens resurser, befogenheter och kompetens

Flera myndigheter och regioner i satsningen har uttryckt att det under året var svårt att få tillgång till de polisresurser som bedömts nödvändiga för att driva sitt arbete framåt. Samtidigt framgår att när polisen väl kunnat ställa resurser, kompetens och befogenheter till förfogande, till exempel genom spaning och kunskapsförmedling i samband med bekämpning av assistansbedrägerier, så har det lett till mycket goda utfall. Polisens utredningsresurser är självklart en mycket viktig faktor för att nå framgång i brottmålsprocessen. Dock är det för flera av de andra myndigheterna svårt att få de brott som de anmäler till polisen att utredas fram till åtal och dom. Orsakerna till detta är sannolikt flera. Dock är det en utmaning att få en anmälan prioriterad inom polisens brottsutredande verksamhet.

4.16 Infiltration, korrupktion, hot och otillbörlig påverkan

I den operativa verksamheten har det vid flera tillfällen konstaterats att det finns kopplingar mellan kriminella nätverk och anställda i stat, kommun och företag. I vissa fall förekommer personer i de kriminella nätverken i dessa sammanhang, men även personer som på olika vis är kopplade till, eller influerade av, nätverken. Riksenheten mot korrupktion har haft pågående förundersökningar i två nationella insatser. (Se även 5.5.3 om arbetet inom säkerhetschefsnätverket.)

4.17 Internationell verksamhet fortsätter att öka i betydelse

Det råder ingen tvekan om att den organiserade brottsligheten i Sverige, och dess aktörer, är allt mer internationella både vad avser brottsupplägg och fysisk vistelse. Ett tydligt exempel på detta är att flera av de aktörer kopplade till våldsvågen begick brott, och i flera fall greps, utomlands. Emellertid rapporterades internationell samverkan i enbart 8 insatser eller ärenden i regionalt operativt arbete, jämfört med 20 året innan. Den utvecklingen kan sannolikt hänföras till det omfattande arbetet i Frigg under året, det vill säga att mycket av det internationella kontakterna togs inom den särskilda händelsen Frigg vid Polismyndigheten istället för inom regionalt operativt arbete i satsningen.

Däremot rapporterades internationella kontakter i lika många nationella insatser som året innan, 13 insatser. I 9 av de nationella insatserna handlade det om internationell operativ samverkan. Detta var fler insatser än året innan.

I likhet med de närmast föregående åren var det Spanien som var det vanligaste landet för kontakter

och samverkan. Även Danmark och Nederländerna var vanliga länder i sammanhanget. Det överensstämmer också med det som rapporterats under de närmast föregående åren. Ett land som blev mycket vanligare under 2022 var Frankrike, som också fortsatt var ett vanligt land under 2023.

I två nationella insatser utlämnades personer till Sverige från Spanien efter utfärdade europeiska arresteringsordrar⁴⁴.

Digitaliseringen är en faktor som tydligt bidragit till att den internationella verksamheten blivit allt viktigare för att uppnå framgång i brottsbekämpningen. De digitala bevisen kan finnas utomlands, egentligen var som helst i världen. Dessutom var det enkelt för de kriminella aktörerna att via olika digitala lösningar föra ut brottsvinster ur Sverige, till exempel genom virtuella valutor. Bevisningen genom dekrypterade chattar visar också på betydelsen av internationell samverkan.

Internationell samverkan var inte bara betydelsefull inom brottmålsprocessen. Även inom förvaltningsprocessen hade den betydelse, till exempel för Kronofogdemyndigheten.

⁴⁴ Om personen ska efterlysas internationellt utfärdar åklagaren en så kallad europeisk arresteringsorder (EAW).

Källa: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/internationellt-efterlysta/> (2024-03-13).

sweden
2023.eu

1 DE	10 FIN	19 SK
2 EN	11 SV	20 SI
3 FR	12 CZ	21 BG
4 IT	13 ET	22 RO
5 NL	14 LV	
6 HR	15 LT	
7 EL	16 HU	
8 ES	17 MT	
9 PT	18 PL	

sweden
2023.eu

5. Satsningens inre liv samt utvecklingsarbete

Arbetet som sker under året vid de olika samverkansforumen riktar in arbetet i satsningen. De beslut som fattas där, både om den strategiska och den operativa verksamheten, styr arbetet. Detta kapitel beskriver det arbete som är av strategisk karaktär eller som faller utanför det som redovisats i tidigare kapitel. I bilaga 2 och bilaga 3 framgår olika samverkansforums ansvarsområden, fokus och plats i organisationen.

Liksom tidigare år uttryckte flera myndigheter att satsningen bidrog till att öka kunskapen om organiserad brottslighet och därigenom möjligheten att utveckla verksamheten vid respektive myndighet, såväl vid myndighetsgemensamt arbete som vid arbete i den egna linjen. Utvecklingen hos de enskilda myndigheterna uttrycktes som viktiga effekter och samhällsnyttor. I likhet med 2022 skedde ett mer systematiskt arbete med att utveckla satsningen i fråga om hur det gemensamma arbetet kan breddas och hur det ska inriktas.

5.1 Samverkansrådet

Myndighetscheferna i samverkansrådet sammanträder två gånger årligen. Vid mötet i mars 2023 överlämnades den årliga återrapporteringen för 2022 till justitieministern som deltog vid rådet. Under årets två genomförda råd har myndighetscheferna enats kring vikten av att myndigheterna fortsatt ökar den strategiska och operativa samverkan, inom och mellan de pågående myndighetsgemensamma uppdragen och initiativen, för att öka samhällets förmåga att motverka organiserad brottslighet. Det pågår även en förändringsprocess, med ett ökat fokus på brottsförebyggande arbete och mot brottsfenomen, inom satsningen. Arbetet med strategiska personer och utsatta områden fortsätter enligt tidigare fastställd inriktning. Vidare är det viktigt att myndigheterna fortsätter att tydligt beskriva olika behov, avseende lagstiftningsförändringar och resurser, samt fortsätter

att kommunicera förändringsbehoven. Det råder även enighet kring att det behövs mer resurser till nationellt underrättelsecentrum och till de regionala underrättelsecentren samt för arbetet mot brottsfenomen. Flera myndigheter har redan, utifrån sina olika förutsättningar, inlett eller planerar för en resursökning. Vidare har även annan strategisk samverkan, exempelvis kring medarbetarskydd, insiderproblematik och mot otillåten påverkan, utvecklats under året.

Det råder även enighet kring att det behövs mer resurser till nationellt underrättelsecentrum och till de regionala underrättelsecentren samt för arbetet mot brottsfenomen.

5.1.1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden – ett viktigt strategiskt underlag

En uppdaterad myndighetsgemensam lägesbild för 2023⁴⁵ (MGL 2023) fastställdes under året av operativa rådet enligt delegation från samverkansrådet. MGL 2023 publiceras på myndigheternas webbplatser. Det huvudsakliga syftet med MGL är att de brottsfenomen, hot och sårbarheter som beskrivs, enligt gällande inriktning, ska utgöra grund för beslut om riktningen av det gemensamma underrättelsearbetet samt beaktas inför beslut och prioritering av insatser.

För flera av de samverkande myndigheterna utgör även MGL 2023 en del av deras strategiska underlag för brottsbekämpande verksamhet, även i sådant arbete som inte direkt berör satsningens verksamhet.

⁴⁵ Myndighetsgemensam lägesbild – Organiserad brottslighet 2023. Polismyndigheten 2023, dnr: A215.519/2023.

I MGL 2023 har de hot som bedöms ha störst påverkan på satsningens arbete mot organiserad brottslighet och på samhället i stort identifierats. Det är:

- den ekonomiska brottsligheten som ett allt viktigare inslag i organiserad brottslighet
- den geografiska utbredningen av organiserad brottslighet och dess påverkan på lokalsamhället
- den globala brottsarenan
- otillåten påverkan.

De allvarligaste sårbarheterna som identifierats är att felaktiga registeruppgifter används som dörröppnare för brottslighet samt att den gränsöverskridande arenan både är fysisk och digital.

5.2 Operativa rådet

Förflyttningen mot ett mera brottsförebyggande arbete och mot brottsfenomen, där fler myndigheter och aktörer involveras, var fortsatt aktuell för operativa rådet. Förutom de två initiativ som startade under 2022 på områdena oseriösa vårdföretag respektive avfallsproblematik har rådet under 2023 beslutat om ytterligare ett initiativ som gäller ideella föreningar som brottsverktyg.

Rådet beslutade under våren om fyra fenomenbaserade operativa insatser med fokus på bland annat utförelse av kontanter, utnyttjande av välfärdsmedel och ekonomisk brottslighet i assistansbranschen samt att förebygga, förhindra och försvåra för den organiserade brottsligheten att verka inom ett specifikt område.

Rådet diskuterade även aktuella lagstiftningsförändringar i fråga om informationsdelning och informationshantering som kan förväntas genomföras under det närmaste året till följd av pågående lagstiftnings- och utredningsarbete. Nationellt under rättelsecentrum gavs i uppdrag att löpande bedöma och återkoppla till rådet hur dessa lagstiftningsförändringar kommer att påverka den myndighetsgemensamma verksamheten.

Rådet beslutade också under året att ansluta Naturvårdsverket och Trafikverket till nätverket för utökad myndighetssamverkan. Nätverket består nu av tolv myndigheter.

Det har i flera år funnits önskemål från de samverkande myndigheterna och internt vid Polismyndigheten att aktionsgrupperna bör utökas med fler medarbetare och ytterligare förmågor.

5.2.1 Mer resurser till aktionsgrupperna

Utökningen från 200 till 300 medarbetare i aktionsgrupperna påbörjades under 2022 med bland annat en inventering av vilka förmågor som krävs och var utökningen bör ske. Viss rekrytering påbörjades 2022 och fortsatte under 2023 och kommer att fortsätta under 2024. Det har i flera år funnits önskemål från de samverkande myndigheterna och internt vid Polismyndigheten att aktionsgrupperna bör utökas med fler medarbetare och ytterligare förmågor. Bedömningen är att aktionsgrupperna ger en uthållig förmåga att bekämpa brott tillsammans med de samverkande myndigheterna. De komplicerade brottsutredningarna som bedrivs i aktionsgruppsverksamheten kräver både unik kompetens inom spaning och förståelse för en vid brottskatalog.

5.3 Nationellt underrättelsecentrum

Nationellt underrättelsecentrum arbetade under året med ett flertal myndighetsgemensamma brottsområden kopplade till egna operativa eller strategiska ärenden samt med en aktiv koordinering mot regionerna för ökat erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i satsningen. Under 2023 fortsatte nationellt underrättelsecentrum att arbeta aktivt och med en ökad medvetenhet, kring att tidigt i processer identifiera potentiellt framgångsrika åtgärder – operativt, strategiskt och brottsförebyggande – för att öka satsningens och myndigheternas motståndskraft gentemot organiserad brottslighet. Nationellt underrättelsecentrum har under 2023 regelbundet arbetat fram kunskaps-höjande underrättelserapporter, utifrån bland annat egna och regionernas operativa arbete och delgett öppna rapporter samt bidragit i det brottsförebyggande arbetet.

...De nuvarande strategiska och operativa ärenden som drivs är väl utvalda tillsammans, ärendena har en ännu bredare förankring hos flera av myndigheterna, då flera individer inom den organiserade brottsligheten har vidgat sig, är multikriminella och begår flera olika typer av brott inom ett ökat antal brottsområden.

Ärendena drivs aktivt, systematiskt, med en eller flera tydliga hypoteser, på gemensamt kunskapsunderlag, aktiv planering, samordning och precist utförande mot kriminella aktörer av både underrättelseresurser och operativa resurser mot den organiserade brottsligheten med alla de berörda myndigheternas gemensamma verktygslåda.

Varje ärende har en tydlig plan, ambition och målsättning avseende lagföring, administrativa åtgärder, exekutiva åtgärder, återtågande av brottsvinster och ska verka kunskapsförhöjande för deltagande myndigheter och övriga samverkansparter samt allmänheten.

Ärendena förväntas ge ökad kunskap att identifiera barriärer och verka brottsförebyggande, mot den organiserade brottsligheten, innan ett brott har begåtts.”

– Nationellt underrättelsecentrum.

Vid nationellt underrättelsecentrum framställdes den myndighetsgemensamma lägesbilden 2023 och arbetet med att ta fram den myndighetsgemensamma lägesbilden 2025 inleddes och samordnades med det pågående Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA).⁴⁶

Vid underrättelsecentrumet var det hög och bred aktivitet i ett flertal underrättelseärenden som rör den mest samhällshotande brottsligheten med nationell karaktär. Tidigare kända modus kvarstår och nyare varianter har tillkommit inom de kända problemområdena såsom juridiska organisationer som brottsverktyg, identitetsbrottslighet, den kriminella ekonomin, våldsbrottslighet och narkotika med flera. Exempelvis har följande arbete genomförts 2023:

- Ett aktivt operativt underrättelsearbete har bland annat bidragit till att berörd myndighet har kunnat inkapacitera en möjliggörare och slå ut förmågan hos personens närmaste krets där ett stort antal företag har utnyttjats för att begå brott (se även avsnitt 4.7.1).
- Ett strategiskt arbete har genomförts för att öka allmänhetens kunskap om att inte själv råka ut för, eller indirekt bidra till förmedlingen av aktiebolag med historik, så kallade historikbolag.
- Ett ärende mot identitetsbrottslighet har avslutats och ytterligare två olika typärenden har initierats (där utnyttjade eller falska identiteter används).

⁴⁶ EU:s motsvarighet till den myndighetsgemensamma lägesbilden.

Kompetensutveckling av det myndighetsgemensamma arbetet genomfördes av nationellt underrättelsecentrum i form av en grundutbildning för nya medarbetare i satsningen, och återkommande kompetenshöjande och erfarenhetsutbytesinsatser för underrättelsehandläggare vid de regionala underrättelsecentren. Detta gällde även för chefer, operativa koordinators samt övriga berörda medarbetare.

5.3.1 Kraftsamling mot aktörer kopplade till våldsvågen

En stor resurs har under året avsatts myndighetsgemensamt i arbetet mot relevanta aktörer som är direkt kopplade till våldsvågen 2023 (se även avsnitt 4.3). Det har handlat om underrättelsearbete, strategiskt arbete och koordinerade insatser för att stödja och samordna arbetet vid de regionala underrättelsecentren. Därutöver har nationellt underrättelsecentrum arbetat:

- mot relevanta aktörer och koordinerat arbetet mot övriga aktörer vid de regionala underrättelsecentren
- i nära samverkan med nätverksmyndigheter och andra myndigheter.

5.4 De regionala samverkansråden och de regionala underrättelsecentren

Utfallet för det myndighetsgemensamma arbetet under året var bra vid flera regionala underrättelsecenter och en god myndighetssamverkan framhålls som avgörande för det goda resultatet.

För Polismyndigheten har utfallet inom satsningen varit lägre vilket beror på att polisresurserna under året i större omfattning än tidigare varit upptagna med den pågående grova våldsbrottsligheten medan övriga myndigheters verktyg har nyttjats i större omfattning än tidigare i det myndighetsgemensamma arbetet. Ytter-

ligare en förklaring till det lägre utfallet för polisen kan vara att det utifrån inriktningen skett en glidning från lagföring mot ett större fokus på kriminell ekonomi samt på administrativa och förebyggande åtgärder.

Arbetet vid de regionala underrättelsecentren har varit påverkat av det pågående grova våldet i samhället, vilket har lett till en fokusförskjutning. Mer fokus har under året riktats mot relevanta aktörer, utvalda och prioriterade av Polismyndigheten, än mot exempelvis strategiska personer beslutade av operativa rådet.

Flera exempel på god och innovativ myndighetssam-

Nya samarbeten med de samverkande myndigheterna, nätverksmyndigheter och kommuner har initierats.

verkan har redovisats. Den nya beredningsmodellen som har införts är ett värdefullt stöd i innovationsarbetet, vilket bland annat medfört att nya arbetssätt har utvecklats.

Även det innovativa arbetet har övergått mot mer brottsförebyggande aktiviteter. Nya samarbeten med de samverkande myndigheterna, nätverksmyndigheter och kommuner har initierats. Exempelvis har folkbokföringen använts som grund för att upptäcka bidragsbrott och olika fenomen har belysts. Det faktum att organiserad brottslighet i många fall delar samma möjliggörare, till exempel revisorer och mäklare, samt att folkbokföringen används som ett brottsverktyg, har också uppmärksammats, och är nu föremål för åtgärder från satsningens sida.

Arbetet vid de regionala underrättelsecentren har varit påverkat av det pågående grova våldet i samhället, vilket har lett till en fokusförskjutning. Mer fokus har under året riktats mot relevanta aktörer, utvalda och prioriterade av Polismyndigheten, än mot exempelvis strategiska personer beslutade av operativa rådet.

Vidare framhålls centren mot arbetslivskriminalitet och de positiva effekter etableringen av dessa fått för verksamheten i de regionala underrättelsecentren, såväl i underrättelseverksamheten som i operativa insatser.

5.5 Expertnätverken

I expertnätverken⁴⁷ pågår arbete som i första hand är till stöd för det brottsbekämpande arbetet, som främst genomförs i projektform efter beslut i operativa rådet. Nedan följer en kort redogörelse för årets verksamhet i nätverken.

5.5.1 Juridiska expertnätverket

Det juridiska expertnätverket träffades fyra gånger under året, varav en gång tillsammans med nätverksmyndigheterna. Utredaren för utredningen om Inrättande av Utbetalningsmyndigheten⁴⁸ har deltagit på ett möte och berättat om sitt kommande uppdrag. Under övriga möten diskuterades nuläget utifrån olika uppdrag, initiativ och annat som pågick utifrån lagstiftningsområdet.

5.5.2 Kommunikationsgruppen

Under året har kommunikationsgruppen arbetat med att skapa en tydligare inriktning för det myndighetsgemensamma kommunikationsarbetet. Gruppen har ökat sin mötesfrekvens och har fördjupat sin samverkan och dialog inom fler områden. De viktigaste kommunikationsaktiviteterna under året var:

- extern kommunikation kring den årliga återrapporteringen till regeringen och den myndighetsgemensamma lägesbilden
- kommunikation genom pressträffar
- arbete för att utveckla kommunikationen i flera av de fenomenbaserade initiativen, bland annat i arbetet mot att vårdbolag används som brottsverktyg
- arbetet för att utveckla den interna kommunikationen om satsningen inom respektive myndighet.

5.5.3 Säkerhetschefsnätverket

Nya säkerhetschefer har under året tillträtt på flera av myndigheterna och kommit in i gruppens arbete och struktur.

Det handläggarnätverk inom medarbetarskydd, som bildades som ett resultat av medarbetarskyddsprojektet, har under året fortsatt att träffas. Nätverket har tagit fram en myndighetsgemensam broschyr kring medarbetarskydd samt förslag till en gemen-

Det har varit stort fokus kring frågor om infiltration och insiderproblematik mot bakgrund av bland annat ett flertal medialt uppmärksammade fall. Nätverket har under året bedrivit projektet Motverka hotet från insidan.

sam utbildning för handläggare på myndigheterna som jobbar med medarbetarskydd. Utöver det träffas handläggarna regelbundet för att utbyta erfarenheter och goda exempel samt stötta varandra i både utvecklingsfrågor och konkreta ärenden. Det har varit stort fokus kring frågor om infiltration och insiderproblematik mot bakgrund av bland annat ett flertal medialt uppmärksammade fall. Nätverket har under året bedrivit projektet Motverka hotet från insidan, med syftet att stärka och ensa myndigheternas arbete inom det här området. Som ett resultat av projektet har ett HR-nätverk bildats i slutet av 2023 för att involveras i arbetet. HR-nätverket har haft ett första möte under året. Projektet har behövt förlängas med ett halvår eftersom uppstarten tog lite längre tid än förutspått och för att säkerställa att vissa av förslagen kan utvecklas ytterligare innan de överlämnas till linjen.

Operativa rådets önskemål samt inriktningen för säkerhetschefsnätverket har resulterat i de två projekt som omnämns ovan, nätverket har knutits närmare operativa rådet vilket medfört att säkerhetscheferna träffats oftare och kommit varandra närmare. Säkerhetscheferna ser det som positivt att nätverkets arbete får en tydlig koppling till myndigheternas operativa prioriteringar.

Nätverket strävar efter att rotera ordförandeskapet mellan de involverade myndigheterna. Under 2023 har Polismyndigheten haft ordförandeskapet och 2024 tar Tullverket över.

5.5.4 Utvecklingsgruppen

Utvecklingsgruppen inledde 2023 bland annat ett arbete med Larmtjänst⁴⁹ för att ta reda på hur uppgifter kan inhämtas från försäkringsföretagens egendoms- och personförsäkringar för att användas i satsningen. Förbättrad kunskap hos myndigheterna om lämpliga lagstöd för att inhämta information kan

⁴⁷ Se figur i bilaga 3.

⁴⁸ Kommittédirektiv 2022:8

⁴⁹ Larmtjänst är en branschgemensam organisation med syfte att bekämpa försäkringsrelaterad brottslighet samt att stödja försäkringsbolagens utredningsverksamhet avseende oklara försäkringsfall. Källa: <https://www.larmtjanst.se>, 2024-03-27.

antas bredda förmågan i satsningen att arbeta mot kriminell ekonomi och brottsvinster.

Ett tillsvidareuppdrag som utvecklingsgruppen har är att arrangera träffar med nätverksmyndigheterna i satsningen. En nätverksmyndighet är tillgänglig för satsningen att utbyta information med, men deltar inte i ordinarie arbete vid nationellt underrättelsecentrum eller regionalt underrättelsecenter eller i nationella eller regionala operativa insatser. Sex nätverksmyndigheter⁵⁰ omfattas av lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet. De nya nätverksmyndigheterna 2023, Naturvårdsverket och Trafikverket, bidrar till en stärkt samlad förmåga. Trafikverket arbetar aktivt för att motverka brottslig verksamhet såsom mutor, korruption och jäv, osund konkurrens och ekonomisk brottslighet. Naturvårdsverket samordnar regeringsuppdraget att utveckla myndighetssamverkan mot avfallsbrottslighet.

De nya nätverksmyndigheterna 2023, Naturvårdsverket och Trafikverket, bidrar till en stärkt samlad förmåga. Trafikverket arbetar aktivt för att motverka brottslig verksamhet såsom mutor, korruption och jäv, osund konkurrens och ekonomisk brottslighet. Naturvårdsverket samordnar regeringsuppdraget att utveckla myndighetssamverkan mot avfallsbrottslighet.

5.6 Nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet

Nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet sammanträdde två gånger under året. Under mötena diskuterade man såväl strategiska som operativa utmaningar och möjligheter. Mötena med och mellan nätverksmyndigheterna spelar en viktig roll som motor i den fortsatta utvecklingen mot att ytterligare öka den brottsförebyggande och operativa samverkansförmågan hos myndigheterna. Vid flera av de regionala underrättelsecentren finns

representation från en eller flera nätverksmyndigheter, som deltar i det operativa arbetet bland annat Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten och flera länsstyrelser. Bolagsverket, Transportstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Centrala studiestödsnämnden deltar frekvent i arbetet genom informationsutbyte.

Vidare uppger Bolagsverket att de ser ett stort mervärde genom sitt deltagande. Myndigheten har under 2023 inlett ett arbete för att i högre utsträckning ha förmåga att förhindra användningen av företag som brottsverktyg. För att öka förutsättningarna för detta har Bolagsverket uttryckt behov av ändrad instruktion, ändrade legala förutsättningar enligt exempelvis Bolag och brott (SOU 2023:34).

Pensionsmyndigheten har under året sett en allt större efterfrågan av myndighetens deltagande i det operativa arbetet från övriga myndigheter i satsningen. De länsstyrelser som deltar i det myndighetsgemensamma arbetet uppgav att de framför allt samverkar i ärenden avseende penningtvätt. Arbetsmiljöverket anger att det arbete som de bedriver inom ramen för A-krim har gjorts i nära anslutning till satsningens verksamhet genom samlokaliseringen av regionala underrättelsecenter och AKC.

Trafikverket som är ny nätverksmyndighet förväntas stärka satsningens förmåga att angripa den kriminella ekonomin avseende upphandlingar, då Trafikverket upphandlar infrastrukturprojekt för drygt 80 miljarder kronor årligen, med stora risker som följd. Naturvårdsverket är en viktig samverkanspart för att satsningen ska kunna utveckla arbetet mot organiserad miljöbrottslighet med kopplingar till den kriminella ekonomin. Samverkan fortsätter att utvecklas med allt fler myndigheter och det är högst sannolikt att ytterligare myndigheter ansluter till nätverket framöver.

5.7 Utvecklingsarbete i satsningen

Utvecklingsarbete är centralt för en verksamhets framgång. Genom kontinuerlig utveckling kan en anpassning av verksamheten göras för att möta förändringar i omvärlden. I de följande avsnitten beskrivs några viktiga utvecklingsarbeten inom satsningen för 2023.

5.7.1 Ökad och breddad innovativ förmåga i brottsbekämpningen

Operativa rådet beslutade 2018 att söka stöd från Sveriges innovationsmyndighet Vinnova för att utforska och lära mer om myndighetsgemensamt innovationsarbete samt nya arbetssätt i satsningen i syfte att minska gapet till den organiserade brottsligheten.

⁵⁰ Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg och Pensionsmyndigheten.

Den organiserade brottsligheten är i ständig förflyttning och skapar hela tiden nya möjligheter för att begå brott. Otydliga gränssnitt mellan myndigheter kan utgöra en sårbarhet som kan utnyttjas i kriminell verksamhet och en utmaning för myndigheterna att upptäcka, förebygga och förhindra brottsligheten. Innovationsprojektet skulle ha en utforskande ansats för att se hur innovation, förutom att bidra till arbetet med lagföring och andra reaktiva åtgärder, skulle kunna bidra till att myndighetsgemensamt förebygga brottsfenomen.

Projektets främsta resultat är den så kallade beredningsmodellen som har haft störst konkret betydelse för arbetet med att upptäcka, förebygga och förhindra brottslighet. Modellen kan liknas vid ett metodstöd för hur man kan ta sig an ett uppdrag, ett komplext problem eller ett nytt fenomen utifrån ett innovativt angreppssätt. Operativa rådet beslutade i februari 2022 att sekretariatet för myndighetssamverkan vid Noa skulle erbjuda en introduktion av modellen till de regionala underrättelsecentren som tidigare inte varit med i pilotarbetet eller i utformningen av modellen. Under 2023 introducerades modellen i nationellt underrättelsecentrum samt vid de regionala underrättelsecentren Mitt, Syd och Nord.

Introduktionen av beredningsmodellen bygger på kunskap och beprövad erfarenhet av innovationsarbete och teamutveckling. Deltagande regionala underrättelsecenter har parallellt med lärandet också tagit fram egna prototyper på fenomenbaserade underrättelseärenden baserade utifrån MGL 2023. Det har varit viktigt att alla myndigheter har kunnat kvittera tydliga resultat tidigt och att investerad tid skapat värde i form av nytt lärande parallellt med ökat resultat i det operativa underrättelsearbetet.

Under 2022–2023 har de framtagna prototyperna fokuserat på avfallsbrott, brottslighet kopplat till ”grön omställning”, otrygga stadsmiljöer, välfärdsbrott inom friskole-, assistans- och primärvårdssektorn.

Det har konstaterats i tidigare åiterrapporteringar att innovationsarbetet generellt, och beredningsmodellen i synnerhet, har fått satsningens underrättelsearbete att byta inriktning mot ett mer fenomeninriktat och utforskande fokus för att försvåra för specifika aktörer inom organiserad brottslighet, men också för att förebygga och förhindra användandet av vissa brottsverktyg och modus.

Fortsatt fokus på vårdbolag och avfallshantering som brottsverktyg

Utvecklingsgruppen fick 2022 utifrån den myndighetsgemensamma lägesbilden i uppdrag att dels bedriva verksamhet mot att vårdbolag används som brottsverktyg, dels förstärka arbetet avseende avfallshantering som också används som brottsverktyg av

aktörer inom organiserad brottslighet. Uppdragen var då i en utforskande fas med tydligt fokus på att undersöka hur systemen kring dessa brottsverktyg ser ut och hur tidigt förutsättningarna för brott kan stoppas. Arbetet skedde bland annat genom kartläggning av vilka fel som gjordes eller vilka brott som begicks i vilket skede, för att finna motåtgärder kopplat till tidiga kontroller. Detta gjorde att fler brottsförebyggande verktyg uppmärksammades. Fler möjligheter till nya samarbeten med nätverksmyndigheterna, med ytterligare myndigheter samt med kommuner respektive regioner identifierades också.

Under 2023 identifierade de deltagande myndigheterna – Polismyndigheten, Försäkringskassan, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och Kronofogdemyndigheten – tillsammans med fem kommuner och två hälso- och sjukvårdsregioner 43 åtgärder för att förebygga att vårdbolag används som brottsverktyg inom områdena personlig assistans, hemtjänst och vårdcentraler. Av dessa valdes åtta åtgärder ut utifrån bemanningen i projektet och utifrån bedömningen av vilka åtgärder som väntades ge mest effekt.

Några exempel på åtgärder är att öka samverkan mellan kommuner, regioner och myndigheter, att skapa ett metodstöd inom området hemtjänst som fler kommuner kan ta del av samt kunskapshöjande insatser. Dialog om medverkan i projektet har förts med Inspektionen för vård och omsorg, Bolagsverket, Upphandlingsmyndigheten och Länsstyrelsen. I slutet av 2023 anslöt Umeå kommun till projektet. En kommunikationsplan påbörjades för att utforska hur kommunikation kan användas för att sprida goda exempel på förebyggande åtgärder samt användas i brottsförebyggande syften.

Projektet om avfallsbrottslighet syftar till att stärka myndigheternas, länsstyrelsernas och kommunernas förmåga till samverkan utifrån ett organisatoriskt och ett brottsförebyggande perspektiv. Projektet är initierat och beslutat av operativa rådet och omfattar åtgärder för att identifiera, förebygga och vidta åtgärder samt har koordinerats mot andra pågående regeringsuppdrag i satsningen. Under 2023 var fokus på bland annat kommunala riskområden och kommunernas beslutsprocesser. Projektet har utifrån sin inriktning identifierat nya samverkansmyndigheter: Skogsstyrelsen och Boverket. Nyttoeffekten är starkt samverkan, och deltagarna har knutit värdefulla kontakter, ökat kunskaperna om miljöbrott, gett förståelse för varandras uppdrag. De har fått nya insikter som ökar kunskapen om avfallsbrottslighet. Dessutom har nya frågeställningar uppstått som kommer att behöva behandlas.

Nya aktiviteter har identifierats för 2023 och 2024 såsom lägesbilsarbete utifrån kommunernas nya skyldighet enligt lag 1 juli 2023, kommunala kommunikationsinsatser gällande välfärdsbrottslighet och fokus på HVB.

5.7.2 Fortsatt fördjupat samarbete med kommuner och regioner

Projektet har till syfte att stärka kommuners och regioners förmåga att motverka välfärdsbrottslighet och ekonomisk brottslighet. Arbetet är initierat och beslutat av operativa rådet. Projektet har bedrivits under två år med deltagande från sju kommuner och en region. Myndigheterna och kommunerna har genomfört ett antal förmågehöjande aktiviteter, till exempel informationsinsatser, erfarenhetsutbyte av urvals- och riskmodeller samt workshoppar i varje kommun. Nya aktiviteter har identifierats för 2023 och 2024 såsom lägesbilsarbete utifrån kommunernas nya skyldighet enligt lag 1 juli 2023⁵¹, kommunala kommunikationsinsatser gällande välfärdsbrottslighet och fokus på HVB (se även avsnitt 4.9). Projektet och fokuset på samverkan har stärkt myndigheternas och kommunernas samlade förmåga. Därutöver har myndigheterna och kommunerna och regionen fått värdefulla erfarenheter inför framtida samverkan med andra myndigheter och aktörer.

5.7.3 Utveckling av riskanalyser av välfärdsbrottslighet

Under 2019 initierades ett projekt med innovativt anslag som syftade till att gemensamt upptäcka felaktig folkbokföring, välfärdsbrottslighet och andra brottsfenomen kopplade till organiserad brottslighet. Felen ska upptäckas genom riskanalyser, baserade på uppgifter om personer och företag som redan är kända av berörda myndigheter. Under året fortsatte arbetet att utvecklas och genererade ökad kunskap om specifika brottsfenomen. Arbetet har även gett underlag för operativt utfall vid flera myndigheter. Bland annat genomfördes myndighetsgemensamma

tillsynsbesök och administrativa åtgärder. En särskild utkomst av arbetet var att pågående felaktiga utbetalningar av pensioner i utlandet avbröts när rättelser i folkbokföringen genomfördes (se även avsnitt 3.1.9 och 4.8.1). Arbetet i projektet medförde att Pensionsmyndigheten förstärkte sina resurser och förmågor att motverka felaktiga utbetalningar. Arbetet gav även underlag inför operativa myndighetsgemensamma tillsynsbesök inom det angränsande regeringsuppdraget mot arbetslivskriminalitet.

En särskild utkomst av arbetet var att pågående felaktiga utbetalningar av pensioner i utlandet avbröts när rättelser i folkbokföringen genomfördes.

5.7.4 Ideella föreningar

Under året initierade operativa rådet ett initiativ under ledning av Skatteverket avseende ideella föreningar som brottsverktyg. Förutom myndigheterna inom satsningen så ingår även tre bidragsutbetalande myndigheter (Skolverket, Socialstyrelsen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor), två kommuner samt deltagare från Försvarshögskolan. Arbetet har varit utforskande och bland annat resulterat i en samsyn kring att bidragsgivande myndigheter behöver förbättra kontrollen före utbetalningar. Man genomförde även informationsinsatser och inledde dialog med ett antal regionala underrättelsecenter i syfte att få till stånd operativ verksamhet.

5.7.5 Bred ambition att minska förutsättningarna för penningtvätt

I december 2021 beslutades en nationell insats av operativa rådet, med en lärande ansats. Syftet med insatsen var att minska möjligheten att tvätta brottsvinster genom växlingskontor.⁵² Växlingskontor kan även omfatta annan finansiell verksamhet än penningväxling. Insatsen leddes av nationellt underrättelsecenter. Verksamheten etablerades under 2022 och varje regionalt underrättelsecenter fick i uppdrag att utforma sin verksamhet för att stödja målsättningen med insatsen: att reducera möjligheterna för kriminella

⁵¹ Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, som trädde i kraft den 1 juli 2023.

⁵² Från insatsförslaget: I Sverige hanterar valutaväxlingskontor brottsvinster för hundratals miljoner kronor. Brottsvinsterna som tvättas genom valutaväxlingskontor kommer från olika kriminella verksamheter. Narkotikahandel är en av de primära källorna till de brottsvinster som omsätts, men även valutaväxlingskontor används för att hantera finansiella flöden kopplat till människosmuggling, terrorverksamhet, utnyttjande av svart arbetskraft och sanktionsbrytande brottslighet.

aktörer att använda finansiella institut, ofta benämnda växlingskontor, som ett led i sin brottsliga verksamhet. Insatsen avslutades under 2023 i samband med att ett metodstöd⁵³ att använda i ordinarie verksamhet fastställdes. Myndigheterna fick ansvar för spridningen av metodstödet i respektive myndighet.

5.8 Samverkan i satsningens närhet

I det följande beskrivs initiativ och regeringsuppdrag som verkar i satsningens närhet och i hög grad överlappar verksamhetsmässigt.

5.8.1 Närmare samverkan med satsningen mot arbetslivskriminalitet

Under 2023 bildades fem AKC utöver de två som inrättades 2022. Samtliga AKC var därmed etablerade och samlokaliserade med de regionala underrättelsecentren före utgången av 2023, i enlighet med regeringsuppdraget⁵⁴. Syftet med samlokaliseringen var att skapa synergier mellan satsningen och A-krim. Sammantaget skapades förutsättningar att motverka brottsligheten mer effektivt i det myndighetsgemensamma arbetet.

Arbetet med att utveckla samverkan mellan AKC och de regionala underrättelsecentren pågick under 2023. Under året togs en myndighetsgemensam inriktning för arbetet inom A-krim fram.

Arbetet med att utveckla samverkan mellan AKC och de regionala underrättelsecentren pågick under 2023. Under året togs en myndighetsgemensam inriktning för arbetet inom A-krim fram. Enligt inriktningen ska arbetet fokusera på:

- strategiskt utvalda arbetsgivare
- strategiskt utvalda branscher
- strategiskt utvalda områden
- kontroller för att uppnå regionala effekter.

Fokusområdena är i linje med satsningens inriktning vilket resulterar i synergier mellan myndigheterna och de två regeringsuppdragen avseende satsningen och A-krim. (Se även avsnitt 4.14.)

Under året fortsatte arbetet med att omhänderta de olika synergier mellan EMPACT och satsningen.

5.8.2 Närmare koppling mellan satsningen och EMPACT

EMPACT är ett av EU:s främsta initiativ mot grov och organiserad brottslighet i Europa och har sedan 2010 varit den viktigaste myndighetsgemensamma samarbetsplattformen och metodologin för brottsbekämpning inom unionen. Under året fortsatte arbetet med att omhänderta de olika synergier mellan EMPACT och satsningen.

Syftet med samarbetsplattformen är att medlemsländerna tillsammans med andra europeiska organisationer och tredje part ska planera och genomföra gemensamma brottsförebyggande och brottsbekämpande aktiviteter och operationer för att motverka allvarliga och organiserade kriminella hot som riktar sig mot EU-länderna. Samtliga fem brottsbekämpande myndigheter plus Åklagarmyndigheten utgör stommen i EMPACT. Samarbetet mellan satsningen och EMPACT syftar till att möjliggöra en bättre koordinering, mer effektiv resursanvändning, kunskapsutbyte och en jämkning av nationella och europeiska prioriteringar för att förstärka det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet. Ett exempel är att erfarenheten från arbetet med den nationella inhämtningen till SOCTA, som utges var fjärde år, i högre grad kommer att nyttjas för arbetet med att framställa den myndighetsgemensamma lägesbilden.

Genom en ny myndighetsgemensam samverkansstruktur för EMPACT kommer det svenska arbetet i högre utsträckning kunna bidra till och ta hjälp av andra nationella initiativ, som exempelvis satsningen. Formerna för samarbetet utvecklades under 2022 och kommer bland annat att utgöra en stående

⁵³ Metodstöd för att reducera oseriösa valutaväxlingskontor som möjliggörare inom brottslig verksamhet – insats ASTRID delrapport 5. Nationellt underrättelsecentrum 2023-11-21, dnr HD 5800-171/2023, A689.256/2023.

⁵⁴ Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan. Regeringskansliet, dnr A2022/00333.

punkt på operativa rådets möten då aktuella viktiga framflyttningar kan presenteras. Därmed kan förståelsen för EMPACT hos de myndigheter som i dag inte direkt ingår i EMPACT-samarbetet öka. Under 2022 etablerades ett EMPACT-sekretariat som har i uppdrag att stödja Sveriges myndighetsgemensamma EMPACT-koordinator och den nybildade myndighetsgemensamma strukturen för Sveriges engagemang i EU:s EMPACT-arbete. Stödet ges i syfte att öka myndigheternas gemensamma förmåga att förstå hur Sverige kan nyttja EMPACT som verktyg för att finna sätt att motverka de sårbarheter som inte minst lyfts i MGL. EMPACT-sekretariatet har organisatoriskt placerats vid sekretariatet för myndighetssamverkan vid Noa, vilket ökar förutsättningarna för samordning mellan olika myndighetsgemensamma uppdrag.

Utvecklingsarbetet fortsatte under 2023 bland annat genom att det svenska deltagandet och engagemanget under året följde en gemensamt beslutad inriktning mot kriminell ekonomi, kriminellas användning av logistiska system och kriminellas användning av it-teknologi. De operativa aktiviteter som Sverige deltar i eller själva leder för kommande planeringscykel inom EU har alla på ett eller annat sätt koppling till satsningen. I allt högre grad kommer satsningens potential till utökad myndighetssamverkan med möjlighet till administrativa åtgärder nyttjas och utgöra ett underrättelse- och informationsstöd i de aktiviteter som Sverige vill driva framåt inom EMPACT.

5.8.3 Bekämpning av välfärdsbrottslighet i tre forum

Ekonomistyrningsverket (ESV) har i uppdrag att årligen redovisa förslag på åtgärder som ska säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemet. ESV har under 2023 även fått i uppdrag av regeringen att redovisa vilka åtgärder som vidtagits av myndigheter för att säkerställa korrekta utbetalningar, vilket kommer att redovisas till regeringen 2027. Sedan den 1 januari 2024 ingår Utbetalningsmyndigheten som ytterligare en myndighet i rådet för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen.

Inom initiativet MUR⁵⁵ pågick flera projekt med fokus på att motverka välfärdsbrottslighet. Projekten stärkte även arbetet i satsningen och i ESV:s uppdrag. Exempelvis har Brottsförebyggande rådet tagit fram en modell för så kallad crime proofing⁵⁶ vars syfte är att identifiera möjliga oavsiktliga konsekvenser av ett befintligt eller föreslaget regelverk som berör överutnyttjanden och brott. I denna arbetsgrupp deltog medarbetare från satsningen, A-krim och ESV för att tillsammans pröva och utarbeta modellen. Ytterligare exempel på samarbete mellan satsningen och MUR är ett nystartat projekt som gäller HVB, lett av Inspektionen för vård och omsorg. Projektets mål är att myndighetsgemensamt utarbeta konkreta verktyg som stöd i arbetet med tillståndsprövning och tillsyn samt kommunal upphandling och avtalsuppföljning. Projektet är avsett som ett komplement till det operativa arbetet i satsningen när det gäller HVB.

⁵⁵ MUR är ett nätverk som består av 25 myndigheter och syftet är främst att arbeta förebyggande genom att samverka för att förhindra felaktiga utbetalningar. MUR står för motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, mot missbruk och brott i välfärdssystemen.

⁵⁶ <https://bra.se/forebygga-brott/forebyggande-utifran-amne/valfardsbrott/crime-proofing.html> (2024-02-29).

Bilaga 1.

Regeringsuppdragen

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag⁵⁷ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare. I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.⁵⁸ Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i juni 2009.⁵⁹

I uppdraget ingick att:

- vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten
 - inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
 - etablera permanenta myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet
 - fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt nationellt underrättelsecentrum
 - säkerställa en bred myndighetsrepresentation i operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder
 - myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget
- årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. (Myndigheterna kom även överens om att samtliga myndigheter skulle bidra i arbetet med redovisningen och ställa sig bakom den även om Rikspolisstyrelsen formellt var den som hade uppdraget att skriva den.)

I december 2015 beslutade regeringen att utvidga den nationella satsningen mot organiserad brottslighet.⁶⁰ Uppdraget delredovisades i oktober 2016⁶¹ och slutredovisades i oktober 2017.⁶²

I uppdraget ingick att:

- utveckla innehåll och organisation inom den myndighetsgemensamma satsningen på nationell och regional nivå för att möta de organisatoriska förutsättningar som råder inom Polismyndigheten efter ombildningen
- inkludera fler brottsområden för att på så sätt kunna motverka fler typer av organiserad brottslighet som bedöms vara allvarlig eller omfattande
- utveckla organisationen inom nuvarande myndighetssamverkan till att även omfatta samverkan på lokal nivå mellan relevanta myndigheter inom satsningen – ett särskilt fokus ska läggas på problematiken i utsatta områden
- säkerställa en effektiv och långsiktig samordning mellan den myndighetsgemensamma samverkan mot organiserad brottslighet och det lokala brottsförebyggande arbetet.

57 Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag. Regeringspromemoria. 2008. Ds 2008:38.

58 Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Regeringsbeslut I:7 2008, Ju2008/5776/PO.

59 Överenskommelse om vissa åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Rikspolisstyrelsen 2009, POA 400–4599/08.

60 Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Regeringsbeslut 11:2 2015, Ju2015/09350/PO.

61 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016 – Delredovisning av regeringsuppdrag avseende att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016.

62 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2017 – Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2015/09350/PO) att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2017.

Bilaga 2.

Den myndighetsgemensamma inriktningen

Uppdrag och mål

De samverkande myndigheterna ska gemensamt bekämpa den organiserade brottsligheten genom brottsförebyggande åtgärder, administrativa åtgärder, exekutiva åtgärder, lagföring och återtagande av brottsvinster. Fokus ska ligga på bekämpning av allvarlig och samhällshotande organiserad brottslighet och mot organiserad brottslighet i lokalsamhället med särskilt fokus på utsatta områden. Identifierade hot och sårbarheter i aktuell myndighetsgemensam lägesbild ska utgöra grund för prioritering. Myndigheterna ska säkerställa att det finns resurser för åtgärder inom den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet ska präglas av effektivitet och uthållighet i syfte att långsiktigt uppnå ett mer rättssäkert och tryggare samhälle. Internationell samverkan ska vara ett naturligt inslag i arbetet.

Inriktning

Underrättelseverksamheten ska ha en gemensam inriktning mot de strategiska personer och deras nätverk, vilka efter en bedömning anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att kombinera:

- näringsverksamhet som en del i den brottsliga verksamheten,
- otillåten eller otillbörlig påverkan samt
- våld och hot samt påverkan på allmänhetens säkerhet och trygghet.

Satsningen kan även inriktas mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet av allvarlig eller omfattande karaktär, när myndighetssamverkan bedöms förbättra brottsbekämpningen.

Satsningen ska dessutom inriktas mot organiserad brottslighet i geografiska områden, med en sådan problematik att de myndighetsgemensamt bedöms som utsatta områden.

Beaktanden

I det myndighetsgemensamma arbetet ska möjligheterna till att:

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism,
- bekämpa penningtvätt och
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdsystemet särskilt beaktas.

Inriktningen beslutad av Samverkansrådet den 29 mars 2022.

Bilaga till *Den myndighetsgemensam inriktning för satsningen mot organiserad brottslighet*.

Ansvarsfördelning

I den myndighetsgemensamma satsningen ingår Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndighet, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Satsningen leds av Samverkansrådet, verkar genom Operativa rådet, Nationellt underrättelsecentrum (Nuc) samt dess styrgrupp, sju Regionala samverkansråd och sju regionala underrättelsecenter (Ruc).

Operativa rådet ansvarar för helhetsbilden av den operativa verksamheten och ska besluta om prioriteringar av strategiska personer och utsatta områden. Operativa rådet är beredningsorgan och kontaktpunkt i strategiska frågor för Samverkansrådet samt beställare av strategiska rapporter. Därutöver ska Operativa rådet besluta om myndighetsgemensamma insatser och i vilka insatser och uppdrag polisens aktionssektioner ska engageras. Operativa rådet ska dessutom löpande följa upp egna beslutade insatser och tillse att den myndighetsgemensamma satsningen följs upp i sin helhet. Till stöd för detta arbete finns *Sekretariatet för Myndighetssamverkan*.

Nuc ansvarar för att ta fram den nationella lägesbilden och beslutsunderlag för prioritering av strategiska personer och utsatta områden. Därutöver ska

Nuc löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet. Nuc är kontaktpunkt för nationell underrättelsesamverkan och ansvarar för kompetensfrågor inom detta område i den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet i Nuc leds av dess styrgrupp.

Regionala samverkansråden leder verksamheten i Ruc samt beslutar om, leder och följer upp regionala och lokala insatser. Därutöver ska Regionala samverkansrådet avgöra om förslag till insatser ska omhändertas i regionen eller överlämnas för prövning i Operativa rådet. Regionala samverkansrådet är kontaktpunkt för regional och lokal åtgärdssamverkan. Till stöd för detta arbete ska det finnas en *samordningsfunktion* i varje region.

Ruc ansvarar för att löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet eller i de Regionala samverkansråden. Därutöver ska Ruc förse Nuc med underlagen till den nationella lägesbilden samt för prioritering av strategiska personer och för utsatta områden. Ruc är kontaktpunkt för lokal underrättelsesamverkan och tidigare nämnd samordningsfunktion i regionerna stödjer detta arbete.

Varje myndighet ansvarar för, med hänsyn till den myndighetsgemensamma inriktningens fokus, en löpande hantering av arbetsmiljö- och verksamhets-skyddsfrågor. Vidare ska varje myndighet särskilt beakta risker för och vidta åtgärder mot självrensning genom att värna de anställdas trygghet.

Bilagan beslutad av Samverkansrådet den 6 oktober 2020.

Bilaga 3.

Organisation och verksamhetsprocesser

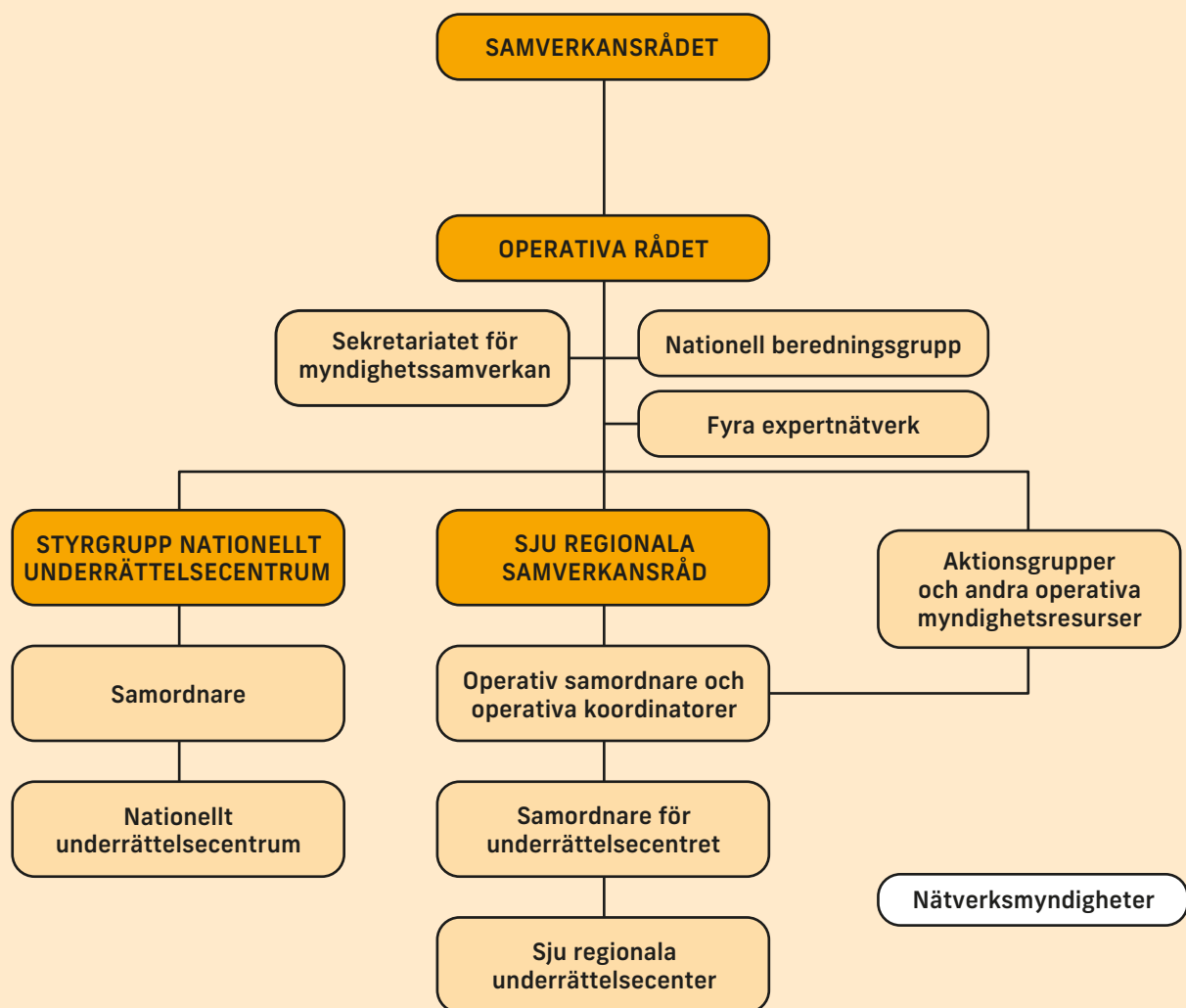
Utöver ansvarsfördelningen i bilaga 2 finns ytterligare funktioner i organisationen. Till stöd för samverkansrådet och operativa rådet finns fyra expertnätverk som består av experter från de samverkande myndigheterna:

- Juridiska expertnätverket ska samverka i rättsliga frågor, bland annat för att främja informationsutbyte mellan myndigheter och hjälpa till att se möjligheterna till sådan samverkan som behövs inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Stöd bör kunna ges i både enskilda ärenden och mer generellt. Uppdrag kan initieras av satsningens beslutsforum. Polismyndigheten leder nätverket genom sekretariatet för myndighetssamverkan.
- Kommunikationsgruppen arbetar med intern kommunikation inom myndigheterna och inom satsningen samt med extern kommunikation utifrån verksamheten i satsningen. Kommunikationsgruppens ordförande deltar vid operativa rådets möten. Polismyndigheten leder gruppen.
- Säkerhetschefsnätverket har ett uppdrag att samverka i de gemensamma frågor som uppkommer inom satsningen om främst informationssäkerhet och verksamhetsskydd. Nätverket arbetar även på uppdrag från operativa rådet i andra säkerhetsfrågor som behöver omhändertas inom satsningen. Utöver de samverkande myndigheterna deltar Domstolsverket i forumet. Migrationsverket ledde nätverket under 2023.
- Utvecklingsgruppen utgör en plattform för ett kontinuerligt strategiskt utvecklingsarbete för satsningen. Utvecklingsgruppen leds av Polismyndigheten genom sekretariatet för myndighetssamverkan.

Utöver de tolv ordinarie myndigheterna finns de tolv nätverksmyndigheterna som består av Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Trafikverket, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholm fungerar som nationell kontaktpunkt för landets 21 länsstyrelser. Nätverksmyndigheterna ingår inte i de nationella beslutsforum som finns i satsningen. Vissa nätverksmyndigheter deltar i regionala samverkansråd och i de regionala underrättelsecentren. Utgångspunkten är att nätverksmyndigheterna bidrar frivilligt, på eget initiativ eller på förfrågan från satsningen alternativt från de samverkande myndigheterna.

Verksamhetsprocesser

Myndigheterna representerar ett antal verksamhetsprocesser varav många löper mellan myndigheterna. I den här redovisningen används verksamhetsprocesser för att sära på i huvudsak två olika processer – brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen. I brottmålsprocessen arbetar man i huvudsak med lagföring, och här deltar alla brottsbekämpande myndigheter i rättskedjan. Förvaltningsprocessen består primärt av de myndigheter som bidrar med administrativa och exekutiva åtgärder. Ibland representerar myndigheterna tydligt en av processerna men ibland deltar de i två. Skatteverket har till exempel ett tydligt delat uppdrag i satsningen med en brottsbekämpande processdel som arbetar med skattebrott, och en förvaltningsprocessdel som arbetar med beskattning och folkbokföring.

Figur 16. Strukturen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.

Bilaga 4.

Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor

Resultat- och utfallsmått fångar olika dimensioner av det operativa arbetet och avser främst:

- arbetad tid (endast nationella insatser)
- utfall i brottmålsprocessen
- utfall av förvaltningsbeslut och administrativa åtgärder⁶³.

Dessutom finns ett flertal mått på internationell samverkan.

Huvudmått för bedömningen av utfallet i brottmålsprocessen är (ur tingsrättsdomar):

- Åtalade i tingsrätt – antal.
- Dömda i tingsrätt – antal.
- Brottsstyper med fällande dom i tingsrätt – typ och antal.
- Fängelsedömda i tingsrätt – antal (kön, ålder).
- Utdömd fängelsestid i tingsrätt – år och månader.
- Utdömd fängelsestid i hovrätt – år och månader.

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning:

- Beslag av narkotika – vikt, antal (tabletter) och typ.
- Beslag av vapen – antal och typ.

Ur tingsrättsdomar:

- Utdömda skadestånd i tingsrätt – belopp.
- Utdömda förverkande av brottsutbyte – belopp⁶⁴.
- Utdömda företagsbot och dagsbot.
- Utdömda näringsförbud – tid och antal personer.

* Här ingår även tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

Huvudmått⁶⁴, förvaltningsprocessen (redovisat av kontaktpersoner för uppföljning):

Skatteverket:

- Beslutade skattehöjningar (inklusive skattetillägg) – belopp.
- Beslutade betalningssäkringar – belopp och antal.
- Antal skattebeslut efter utredning skrivbord och revision – antal.
- Antal brottsanmälningar, inom ramen för samverkan – antal.
- Antal bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring – antal.

Försäkringskassan:

- Beslutade återkrav – belopp och antal.
- Stoppade och avbrutna utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal.

Arbetsförmedlingen:

- Beslutade återkrav – belopp och antal.
- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal.

Kronofogdemyndigheten:

- Säkrade tillgångar i mål om kvarstad och förvar – belopp och typ av tillgångar⁶⁵.
- Säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring – belopp och typ av tillgångar.
- Utmätta tillgångar – belopp och typ av tillgångar.

⁶³ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2012*, s. 6. Rikspolisstyrelsen 2013, dnr A002.178/2013.

⁶⁴ Detta är de mått som i huvudsak utgör underlag för bedömningen av det operativa utfallet. Dock tillkommer även ett antal ytterligare mått som underlag för bedömning och analys, så kallade stödmått eller analysmått.

⁶⁵ Detta utfall har också en direkt koppling till brottmålsprocessen.

Kvalitativa källor

- Enkäter till:
 - Myndigheterna.
 - Regionala samverkansråden, nationellt underrättelsecentrum och aktionsgrupperna.
 - Nätverksmyndigheterna.
 - Samverkansforum (Juridiska expertnätverket, Kommunikationsgruppen, Säkerhetschefs-nätverket, Utvecklingsgruppen).

Frågeställningar i enkäter till myndigheterna, regionala samverkansråden, nationellt underrättelsecentrum och aktionsgrupperna:

1. Operativt utfall.
 - A. Vilken övergripande kortfattad bedömning gör ni av det operativa utfallet för er verksamhet i OB-satsningen 2023?
 - B. Vilka viktiga operativa utfall i den egna verksamheten under 2023 vill ni särskilt lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv utfallet och de insatser/ärenden som det avser)?
2. Operativ verksamhet.
 - A. Vilken övergripande kortfattad bedömning gör ni av den operativa verksamheten för er verksamhet i OB-satsningen 2023?
 - B. Vilka underrättelseärenden eller operativa insatser i den egna verksamheten under 2023 vill ni särskilt lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv verksamheten och de insatser/ärenden som den avser)?
3. Strategiskt/brottsförebyggande/innovativt arbete.
 - A. Vilka strategiska/brottsförebyggande/innovativa initiativ i den egna verksamheten vill ni lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv initiativen och verksamheten)?
4. Övergripande om OB-satsningen 2023.
 - A. Vilka generella förändringar av OB-satsningens organisationsstruktur, mötesformer, inriktning, initiativ, arbetssätt etc. vill ni framhålla (oavsett perspektiv)?
5. Övrigt.
 - A. Med övrigt avses information som ni vill ge utan att det har syftet att rapporteras vidare till regeringen.

Frågeställningar i enkäter till nätverksmyndigheterna:

1. Kommentar till er operativa verksamhet och åtgärder ni vidtagit inom ramen för operativa insatser under 2023.
2. Kommentar till annan verksamhet ni bedrivit inom ramen för satsningen eller i nära anslutning till satsningen under 2023.
3. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2023.

Frågeställningar i enkäter till samverkansforum i satsningen:

1. Kommentar till er verksamhet och de åtgärder ni vidtagit under 2023.
2. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2023.

- Enkäter till regionala samverkansråd.
 - Arbetet med de strategiska personerna.

Frågeställningar i enkäter till de regionala samverkansråden:

1. Vem den strategiska personen är (övergripande om nätverk, kontakter, koppling till utsatt område och roll i brottsligheten etc.)?
2. Vilka eventuella åtgärder och aktiviteter (typ och omfattning) som har utförts med syftet att minska den strategiska personens kapacitet?
3. Hur kapaciteten för den strategiska personen ser ut i nuläget?
4. Ett framåtblickande perspektiv, dvs. hur ni ser på möjligheterna att framöver uppnå framgång i arbetet?
5. Hur har förutsättningarna för arbetet bidragit till utfallet?

Bilaga 5.

Operativt utfall

För överskådlighetens skull har samtliga värden som närmast kan avrundas till och överstiger 10 miljoner eller 10 tusen kronor avrundats till hela miljontal eller tusental. Värden som understiger 10 miljoner eller 10 tusen avrundas med en decimal eller, om värdet är

tillräckligt lågt, flera decimaler. Antalsredovisningar avrundas i vissa tabeller enligt liknade princip.

Vissa historiska värden har förändrats sedan återrapportering för 2022, vilket kommenteras i tabellerna.

Tabell 1. Utfall i mnkr redovisat av Skatteverket avseende höjning av skatt inklusive skattetillägg respektive betalningssäkring 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Höjning av skatt inklusive skattetillägg	Betalningssäkringar	Höjning av skatt inklusive skattetillägg	Betalningssäkringar	Höjning av skatt inklusive skattetillägg	Betalningssäkringar
2018	93	13	52	6,0	145	19
2019	104	24	71	17	175	40
2020	46	6,9	55	2,8	101	10
2021	29	58	71	3,0	99	61
2022	79	3,6	105	1,6	184	5,2
2023	157	0,9	84	5,9	241	6,8
Totalt	507	106	439	36	946	142

Tabell 2. Utfall i antal redovisat av Skatteverket avseende brottsanmälningar inom ramen för samverka 2019–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt).

	Brottsanmälningar inom ramen för samverkan		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019*	12	35	47
2020*	13	60	73
2021	87	111	198
2022	128	155	283
2023**	104	353	457
Totalt	344	714	1 058

* Sannolikt viss underrapportering.

** Från och med 2023 ingår anmälningar från samtliga verksamhetsgrenar, vilket inte var fallet för åren innan, varför utfallet för 2023 inte kan jämföras med tidigare år.

Tabell 3. Utfall i antal redovisat av Skatteverket avseende skattebeslut 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive 2019–2022 för regionala insatser (Regionalt).

	Skattebeslut efter utredning skrivbord och revision		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2018*	42		42
2019	47	127	174
2020	36	103	139
2021	69	166	235
2022	102	168	270
2023	133	164	297
Totalt	429	728	1 157

* Under året rapporterades utfallet för denna variabel enbart i de nationella insatserna.

Tabell 4. Utfall i antal och tkr redovisat av Skatteverket avseende beslut om kontrollavgift 2019–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr
2019	5	65	89	995	94	1 060
2020	1	2,5	55	731	56	734
2021	1	2,5	57	768	58	771
2022	2	38	70	993	72	1 030
2023	0	0,0	56	723	56	723
Totalt	9	108	327	4 210	336	4 317

Tabell 5. Redovisade utfall 2019–2023 avseende folkbokföring utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt). Ett mått sedan 2019, övriga tre mått tillkom 2022

	Nationella insatser					Regionalt					Totalt					
	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personer/uppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/uppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på anmälan om invandring	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personer/uppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/uppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på anmälan om invandring	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personer/uppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/uppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på anmälan om invandring	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personer/uppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/uppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på anmälan om invandring
2019*	141				223				364				364			
2020	11				571				582				582			
2021	148				644				792				792			
2022	40	3	0	1	682	33	4	0	722	36	4	1	722	36	4	1
2023	50	2	0	2	1 057	52	1	8	1 107	54	1	10	1 107	54	1	10
Totalt	390	5	0	3	3 177	85	5	8	3 567	90	5	11	3 567	90	5	11

* Sannolikt viss underrapportering.

Tabell 6. Utfall i mnkr 2018–2023 redovisat av Försäkringskassan avseende återkravsbelopp och utdömt skadeståndsbelopp i tingsrätt utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*
2018	3,8	0,02	10	12	13	12
2019	13	0	10	0	23	0
2020	9,5	0	81	0	90	0
2021	5,5	0	57	0	62	0
2022	31	0	53	0	83	0
2023	17		49	7,2	66	7,2
Totalt	79	0,02	258	19	337	19

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen. Skadestånd avser utdömt belopp i tingsrätt, vilket är en skillnad mot Försäkringskassans egen uppföljning där yrkat skadeståndsbelopp används som uppföljningsmått.

Tabell 7. Av Försäkringskassan redovisat belopp till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar (Besparingsbelopp) i mnkr 2018–2023 till följd av administrativa åtgärder utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2018	14	85	100
2019	6,1	20	26
2020	4,0	45	49
2021	6,1	43	49
2022	11	50	61
2023	7,7	42	50
Totalt	50	286	336

* Beräkning utifrån förhindrade felaktiga utbetalningar.

Tabell 8. Utfall i mnkr redovisat av Arbetsförmedlingen 2018–2023 avseende återkravsbelopp och utdömt skadeståndsbelopp i tingsrätt utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp**	Skadestånd*	Återkravsbelopp**	Skadestånd*	Återkravsbelopp**	Skadestånd*
2018**	0,2	0,2	1,1	0	1,3	0,2
2019	1,6	0,4	9,3	0	11	0,4
2020	0,5	0	3,6	0,7	4,1	0,7
2021	1,1	1,2	7,0	0,0	8,2	1,2
2022	0,2		11		11	0,0
2023	2,2		15		17	
Totalt	5,8	1,8	47	0,7	53	2,6

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

** På grund av att ett ärendehanteringssystem inte fungerat som avsett omfattar statistiken för återkrav enbart det första halvåret 2018.

Tabell 9. Av Arbetsförmedlingen redovisat belopp till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar (Besparingsbelopp) i mnkr 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2018	0,5	5,1	5,5
2019	0,8	6,9	7,8
2020	1,5	11	12
2021	0,9	4,7	5,5
2022	1,0	9,0	10
2023	1,1	12	13
Totalt	5,8	48	54

* Sedan 2018 har rutinerna för att beräkna detta standardiserats.

Tabell 10. Utfall i mnkr 2018–2023 redovisat av Kronofogdemyndigheten för säkrade tillgångar utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Säkrade tillgångar					
	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring
2018	2,8	5,8	0	0,6	2,8	6,4
2019	5,6	3,0	4,6	5,5	10	8,5
2020	8,2	14	1,2	0,8	9,4	15
2021	15	6,5	16	0,3	31	6,8
2022	2,0	2,8	25	5,9	27	8,8
2023	7,8	5,2	36	4,6	44	9,8
Totalt	41	38	83	18	124	55

Tabell 11. Utfall i mnkr 2018–2023 redovisat av Kronofogdemyndigheten för utmäta tillgångar utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Utmätta tillgångar		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2018	36	12	48
2019	22	22	44
2020	11	23	35
2021	7,7	32	40
2022	44	29	73
2023	40	38	79
Totalt	161	157	318

Tabell 12. Antal åtalade, fängelsedömda och fängelseår i tingsrättsdomar 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).*

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**
2018	177	99	238	71	34	84	248	133	323
2019	78	45	104	68	39	75	142	84	177
2020***	96	61	212	196	93	175	292	154	387
2021***	147	84	284	120	57	193	267	141	477
2022***	123	81	310	99	58	216	222	139	526
2023	78	46	224	85	59	238	163	105	461
Totalt	699	416	1 371	639	340	982	1 334	756	2 352

* En genomgång av tidigare års utfall har lett till flera förändringar i form av ett ökat utfall. Anledningen är att sent inkomna domar inte räknats med. Det rör sig om ett fåtal domar och dessa har inte förändrat utvecklingstendensen i stort.

** Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivningen samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiskt utdömda fängelsetiden är längre än det som anges i tabellen.

*** Historiska värden för åren 2020–2022 har ändrats sedan tidigare redovisningar. Orsaken är tillkommande domar som av olika skäl inte rapporterats tidigare. Detta medförde ganska stora förändringar av statistiken avseende regionalt operativt arbete. Antalet åtalade har ändrats från 186 till 196 för 2020, från 108 till 120 för 2021 och från 77 till 99 för 2022. Antalet fängelsedömda har ändrats från 84 till 93 för 2020, från 48 till 57 för 2021 och från 49 till 58 för 2022. Den utdömda fängelsetiden har ändrats från 137 år till 175 för 2020, från 166 till 193 för 2021 och från 163 till 216 för 2022. Totalvärdena har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 13. Redovisade beslag av narkotika i kilogram 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana
2018	1,9	2,7	150	2,5	0,1	18	4,4	2,8	168
2019*	48	2,5	157	4,9	1,3	16	53	3,8	173
2020	49	49	470	80	7,1	26	129	57	496
2021	124	12	282	3,0	15	85	127	27	367
2022	20	10	671	49	14	105	69	24	776
2023**	58	7,9	568	48	7,8	48	106	16	616
Totalt	301	84	2 288	187	45	299	488	129	2 587

* I redovisningen av nationella insatser rapporterades ytterligare 11 kilo amfetamin och 22 kilo cannabis i den tidigare insatsen mot dödligt våld. Dessa beslag har inte inkluderats eftersom det bedöms osäkert om detta arbete bedrivits inom satsningen och huruvida dessa beslag kommer att följas i eventuell vidare rättslig process. I stort kan sägas att det sannolikt funnits flera beslag i denna insats som kunnat kopplas till satsningen, men som inte följts upp.

** Under redovisningsperioden redovisades även ytterligare beslag av narkotika som inte avser läkemedel. De största beslagen avser 13 kilo heroin under 2020, 90 liter amfetaminolja under 2021 och 5 kilo opium och 1,5 kilo kat under 2022. Annars var det vanligast med MDMA (ecstasy) och 3 mc (kristall).

Tabell 14. Redovisade (avrundade cirkavärden) beslag av antal narkotikaklassade tabletter 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel förekommer

	Tabletter		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2018	50 000	8 000	58 000
2019	180 000*	24 000	204 000
2020	450 000	115 000	565 000
2021	40 000	75 000	115 000
2022	4 600	20 000	25 000
2023	2 800	90 000	93 000
Totalt**	730 000	330 000	1 050 000

* En mindre mängd beslagtagna tabletter har exkluderats för den tidigare insatsen mot dödligt våld i enlighet med det som beskrevs under tabell 13.

** Under redovisningsperioden redovisades även ytterligare beslag av läkemedelsklassad narkotika. Bland annat 7 liter flytande kodein under 2022, 2,1 kilo tramadol (pulver) och 1 kilo pregabalin (pulver) under 2021. Därutöver förekom beslag av fentanylplåster, buprenorfinplåster, ampuller med lyrica. Dessutom en större mängd dopningsklassade tabletter och ampuller.

Tabell 15. Redovisade beslag av antal vapen och sprängmedel 2018–2023 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).

	Nationella insatser				Regionalt				Totalt			
	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*
2018	6	6	25	6	0	0	8	0	6	6	33	6
2019**	2	2	19	0	4	1	11	0	6	3	30	5
2020	7	4	9	2	4	6	15	1	11	10	24	3
2021	2	11	5	5	1	5	18	0	3	16	23	5
2022	2	0	10	1	4	2	25	0	6	2	35	1
2023	1	1	3	0	1	1	10	0	2	2	13	0
Totalt***	20	24	70	14	14	15	87	1	34	39	157	15

* Till detta kommer beslag av explosiva varor eller hjälpmedel i samband med användandet av sådana i form av 60 gram sprängdeg och 4 meter pentylstubin under 2018, 120 kilo dynamit, 109 kilo sprängladdning Fordy, 13 kg Pentex Booster sprängladdning samt 7 x 125 gram dynamit under 2020 och 29 kilo sprängdeg, 100 tändhattar under 2022.

** 1 automatvapen och 1 pistol har exkluderats avseende de tidigare insatserna mot dödligt våld i enlighet med det som beskrivs under tabell 13.

*** Därutöver har en större mängd ammunition och magasin beslagtogs under redovisningsperioden. Dessutom har det tagits beslag av pepparspray, knivar, elpistol, och pluggade vapen med mera.

Tabell 16. Utfall i mnkr (avrundade cirkvärden) från tingsrättsdomar 2018–2023 som avser tillgångsinriktad brottsbekämpning utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).
Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot
2018	15	1,0	0,6	0,03	28	5,1	15	29	5,7
2019	0,7	0,7	3,1	0,6	3,0	0,5	1,3	3,7	3,5
2020	5,2	19	0,1	36	22	0,3	41	41	0,4
2021	12	2,7	5,4	0,7	7,5	2,5	13	10	7,9
2022	50	10	13	1,7	16	3,7***	51	26	16
2023	12	1,3	2,1	4,1	8,1	0,1	16	9,4	2,2
Totalt	95	37	24	45	85	12	139	122	36

* Utöver förverkat brottsutbyte ingår tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

** I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

*** Ändrat från 1,4 föregående års redovisning och totalvärdet har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 17. Utfall i mnkr från tingsrättsdomar 2018–2023 som avser näringsförbud utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).*

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud
2018	43	8	8	2	51	10
2019	37	7	30	9	67	16
2020	16	4	12	4	28	8
2021	41	7	36	8	77	15
2022	53	9	65	13	118	22
2023	14	3	40	12	54	15
Totalt*	194	36	204	51	398	87

* Statistiken omfattar följaktligen inte de näringsförbud som eventuellt utdömts i förvaltningsdomstol.

Bilaga 6.

Nationella insatser

Tabell 18. Antalet nationella insatser åren 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totalt
Beslutade	8	6	5	4	3	4	30
Avslutade	5	10	4	4	3	5	31
Pågående från tidigare år	22	25	23	23	22	22	
Pågående under året	30	31	26	26	25	26*	
Med redovisad arbetstid under året	38	36	34	36	31	35	

* Av dessa var 8 under bevakning (4 avslutade under 2023), det vill säga att det inväntas ett slutligt avgörande i domstol.

Tabell 19. Antal beslutade och pågående nationella insatser per inriktning 2019–2023*

	2019		2020		2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Strategisk person	2	13	3	14	0	12	2	13	0	13
Särskilda skäl, fenomen, aktör	3	16	2	12	4	14	1	12	4	13
Utsatt område	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	5	31	5	26	4	26	0	25	4	26

* I många av de nationella insatserna har flera inriktningar angetts vid beredningen av och beslutet om insatsen. Statistiken baseras i dessa fall på en bedömning av vilken av inriktningarna som varit den huvudsakliga.

Tabell 20. Redovisade resurstimmar (avrundade cirkavärden) för operativt arbete i nationella insatser åren 2018–2023 uppdelat per myndighet (sorterat i fallande ordning efter antalet 2023). Avrundningsfel kan förekomma

	Antal						Andel %					
	2018	2019*	2020	2021	2022	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	350 000	345 000	390 000	425 000	415 000	390 000	100	100	100	100	100	100
Polis- myndigheten	280 000	280 000	335 000	350 000	335 000	290 000	80	81	86	82	81	75
Aktionsgrupp	235 000	250 000	275 000	265 000	260 000	225 000	68	72	70	63	62	58
Linjepersonal	45 000	30 000	60 000	85 000	75 000	65 000	12	9	16	20	18	17
Summa andra myndigheter	70 000	65 000	55 000	75 000	80 000	95 000	20	19	14	18	19	25
Skatteverket	23 500	22 400	11 700	16 400	28 000	39 300	6,8	6,5	3,0	3,9	6,7	10
Tullverket	5 400	3 400	11 700	13 000	5 100	15 400	1,6	1,0	3,0	3,1	1,2	4,0
Åklagar- myndigheten**	9 600	12 200	13 600	26 400	20 900	13 900	2,8	3,5	3,5	6,2	5,0	3,6
Ekobrotts- myndigheten	21 200	18 500	7 000	3 700	10 200	13 500	6,1	5,4	1,8	0,9	2,5	3,5
Kriminal- vården**	5 100	5 000	7 800	12 000	11 800	8 500	1,5	1,4	2,0	2,8	2,8	2,2
Kronofogde- myndigheten	1 200	1 300	1 360	1 450	1 750	2 900	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,7
Försäkrings- kassan	1 600	1 300	590	1 710	1 200	1 250	0,5	0,4	0,2	0,4	0,3	0,3
Arbets- förmed- lingen****	390	590	345	235	270	400	0,1	0,2	0,1	0,1	0,07	0,1
Migrations- verket	10	130	120	130	260	220	0	0,04	0,03	0,03	0,06	0,06
Säkerhets- polisen	1 100	380	120	25	0	35	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,01
Kust- bevakningen	0	0***	30	0	0	0	0	0	0,01	0,00	0,00	0,00

* I det totala antalet redovisade timmar ingår tiden som redovisades för insatsen mot dödligt våld. Tiden ger en skev bild av den insatsen och dess eftersom enbart tre myndigheter redovisat i den för hela perioden som den pågick. De myndigheter som främst redovisade tid i denna insats var Åklagarmyndigheten (867 timmar), Skatteverket (518 timmar), Kriminalvården (164 timmar) och Kronofogdemyndigheten (130 timmar).

** Sannolikt finns en betydande underrapportering utifrån att de lagförda och fängelsedömda i flera insatser omfattat processer där Åklagarmyndigheten respektive Kriminalvården inte varit införstådda med att de, och personer som ingick, omfattades av arbete i satsningen.

*** Det arbetades med flygspaning i en av de nationella insatserna. Dock redovisades inte den arbetade tiden, varför det inte kan återges någon specifik tid.

**** Arbetsförmedlingen har haft en begränsad uppföljning av personal som arbetat operativt i nationella insatser, vilket bidrar till att bara en delmängd av tiden som avser operativ verksamhet i bred mening rapporterats. Under 2023 utvidgades emellertid den personalkrets som omfattades av tidsuppföljning.

Bilaga 7.

Regionala operativa insatser

Tabell 21. Fördelning av antal regionala insatser 2021–2023

	2021	2022	2023	Totalt
Beslutade	54	27	27	108
Pågående	154	153	143	
Avslutade	36	63	34	133

Tabell 22. Antal beslutade och pågående regionala insatser per inriktning 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Strategisk person	9	26	7	25	5	17
Särskilda skäl, fenomen, aktör	40	92	17	95	19	95
Utsatt område	5	36	3	33	3	31
Totalt	54	154	27	153	27	143

Tabell 23. Antal beslutade och pågående regionala insatser per angivet beaktande 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Penningtvätt	17	49	2	44	3	47
Terrorism	1	9	0	7	0	7
Välfärdssystem	36	96	20	101	19	91
Totalt	54	154	22	152	22	145
<i>Bortfall (insatser)</i>	4	23	6	25	7	31

Tabell 24. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående regionala insatser 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Skattebrott*	23	71	14	68	12	56
Bokföringsbrott*	4	19	5	22	5	27
Penningtvättsbrott*	14	36	3	36	4	40
Övriga ekobrott*	1	4	1	5	3	7
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	12	16	3	15	5	14
Bidragsbrott**	6	34	1	32	2	27
Narkotikabrott	3	15	1	15	1	16
Vapenbrott	0	5	0	6	0	6
Brott mot person	2	8	0	8	0	8
Annat brott	11	37	3	33	4	40
Totalt	76	245	31	240	36	241
<i>Bortfall (insatser)</i>	5	17	4	17	1	29

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** I uppföljningen av lagföringen ingår båda dessa i samma brottskategori.

Tabell 25. Ledare för, respektive aktiv i, regional insats* vid de regionala samverkansråden 2021–2023 (myndigheterna sorterade i fallande ordning efter ledning i under året pågående regional insats 2023)

	2021						2022						2023					
	Beslutade			Pågående			Beslutade			Pågående			Beslutade			Pågående		
	Ledning	Aktiv		Ledning	Aktiv		Ledning	Aktiv		Ledning	Aktiv		Ledning	Aktiv		Ledning	Aktiv	
Polismyndigheten	24	11		62	87		13	10		62	89		12	8		59	80	
Skatteverket	20	9		54	55		7	8		59	63		6	3		54	55	
Ekobrottsmyndigheten	8	4		38	43		7	3		42	45		7	6		50	62	
Försäkringskassan	7	3		18	27		2	1		18	30		3	2		16	32	
Åklagarmyndigheten**	2	4		6	23		1	4		6	26		0	5		6	33	
Kronofogde- myndigheten	1	1		6	21		2	4		8	29		1	2		4	33	
Arbetsförmedlingen	1	0		6	18		0	1		3	16		1	1		3	22	
Migrationsverket	2	0		2	20		1	2		5	24		1	2		3	26	
Tullverket	0	0		2	10		0	0		0	10		0	0		1	18	
Säkerhetspolisen	1	1		2	4		0	0		1	3		0	0		0	3	
Kriminalvården	0	0		0	6		0	0		0	0		0	0		0	13	
Kustbevakningen	0	0		0	4		0	0		0	4		0	0		0	5	
Annan myndighet/ aktör	0	5		2	21		0	1		1	15		0	0		0	22	
Samtliga myndigheter	2	6		12	20		0	2		8	19		2	3		10	25	
Totalt	68	44		210	359		33	36		213	373		33	32		206	429	
<i>Bortfall (insatser)</i>	0	9		0	22		1	27		3	15		2	10		5	10	

* Aktörerna kan uppgå till tre ledare och tio aktiva. Observera att fler än en ledare eller aktiv kan anges per insats. Det tas för givet att ledning också innebar aktivitet. Emellertid förekom det att en myndighet rapporterades både som ledare och aktiv i en insats.

** För en insats gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de åklagare som leder förundersökningen. Ledning av en insats ska för Åklagarmyndighetens del tolkas som förundersökningsledning. I de insatser där Åklagarmyndigheten angetts som aktiv innebär det sannolikt också i de flesta fall ett förundersökningsledarskap, men där någon annan myndighet angetts som att vara i ledningen av insatsen, genom samordningsansvar eller initiativ till insatsen. I förundersökningshänseende är dock åklagare alltid ledare av arbetet, om det inte är en polislikt förundersökningsledare.

Bilaga 8.

Underrättelseärenden

Tabell 26. Antal underrättelseärenden 2021–2023

	2021	2022	2023	Totalt
Beslutade	27	26	32	85
Pågående	95	101	106	
Avslutade	23	28	29	80

Tabell 27. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per inriktning 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Strategisk person	29	28	8	28	2	24
Särskilda skäl, fenomen, aktör	53	51	18	48	24	60
Utsatt område	19	26	1	19	6	22
Totalt	101	105	27	95	32	106

Tabell 28. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per angivet beaktande 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Penningtvätt	23	57	16	64	11	59
Terrorism	2	15	2	16	3	13
Välfärdssystem	13	52	12	55	13	52
Totalt	38	124	30	135	27	124
<i>Bortfall (ärenden)</i>	3	18	7	19	16	31

Tabell 29. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående underrättelseärenden 2021–2023

	2021		2022		2023	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Skattebrott*	17	41	10	45	7	40
Bokföringsbrott*	7	12	1	10	3	6
Penningtvättsbrott*	13	36	12	36	12	43
Övriga ekobrott*	2	9	2	8	2	9
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	4	15	5	22	9	24
Bidragsbrott**	3	21	1	15	6	18
Narkotikabrott	6	30	8	35	5	37
Vapenbrott	2	14	0	13	5	15
Brott mot person	3	9	1	11	2	12
Annat brott	3	19	10	23	17	33
Totalt	60	206	50	218	68	237
<i>Bortfall (ärenden)</i>	0	10	3	11	1	8

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** Räknas i uppföljningen av domar som bedrägeri- eller bidragsbrott.

Tabell 30. Initiativtagare till respektive mottagare* av underrättelseärenden vid de myndighetssammansamma underrättelsecentren 2021–2023 (sorterat i fallande ordning efter initiativtagande myndighet i pågående underrättelseärende 2023)

	2021				2022				2023			
	Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående	
	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare
Polismyndigheten	18	9	55	24	17	4	65	20	14	8	67	22
Skatteverket	7	8	18	28	5	4	21	31	2	7	14	30
Tullverket	2	0	5	6	3	1	7	6	3	2	10	8
Ekobrottsmyndigheten	7	4	12	16	1	4	17	15	2	3	8	14
Försäkringskassan	1	2	6	12	2	4	6	16	1	2	4	15
Kronofogde- myndigheten	1	2	3	11	2	0	5	13	0	2	3	13
Migrationsverket	1	2	2	9	1	3	3	8	1	0	3	6
Kriminalvården	0	0	0	3	2	1	2	3	0	1	3	3
Kustbevakningen	1	0	1	0	2	0	3	1	1	0	3	1
Arbetsförmedlingen	0	2	2	9	0	4	2	12	1	2	1	12
Säkerhetspolisen	0	2	1	4	0	1	1	5	1	0	1	3
Annan myndighet/ aktör	0	5	2	19	0	3	1	9	1	1	5	8
Samtliga myndigheter	4	5	21	24	4	2	15	25	5	1	16	21
Totalt	42	41	128	165	39	31	148	164	32	29	138	156
<i>Bortfall (antal ärenden)</i>	0	8	7	30	2	14	9	38	4	18	7	39

* Aktörerna kan uppgå till tre initiativtagare och tio mottagare. Observera att fler än en ledare eller aktiv kan anges per insats. Det tas för givet att initiativtagande myndighet även innebar att de ska anses vara mottagande. Emellertid förekom det att en myndighet rapporterades både som initiativtagare och mottagare i en insats.

Bilaga 9.

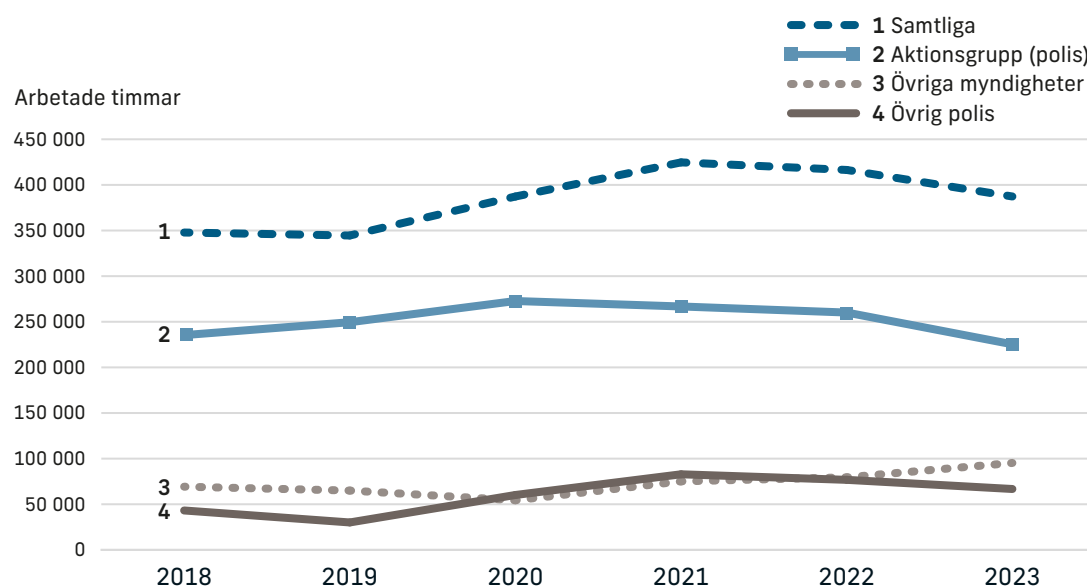
Mer om redovisad arbetstid i nationella insatser

En nationell operativ insats innebär att operativa rådet fattat ett beslut om att utifrån insatsens inriktning och de mål som ställts upp för arbetet i insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet. Ledningsansvaret i en insats avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar. Beslut av operativa rådet att inleda en insats innebär att myndigheternas arbete i insatsen – till skillnad mot regionala insatser – får en nationell prioritet. Jämfört med regionala insatser resurssätts de nationella insatserna i högre grad av personal från polisens aktionsgrupper.

Polisen arbetade mindre i nationella insatser och andra myndigheter mer

Den redovisade arbetstiden i nationella insatser fortsatte att minska något i förhållande till 2022 (se figur 17), men var fortfarande på en relativt hög nivå. Tiden avser främst personal vid aktionsgrupperna. En del av aktionsgruppernas arbete under året bedrevs också i det regionala operativa arbetet. Andelen av den arbetade tiden i nationella insatser utgjordes till 75 procent av polispersonal och 25 procent av personal vid andra myndigheter, vilket är den högsta andelen för andra myndigheter än Polismyndigheten som noterats.

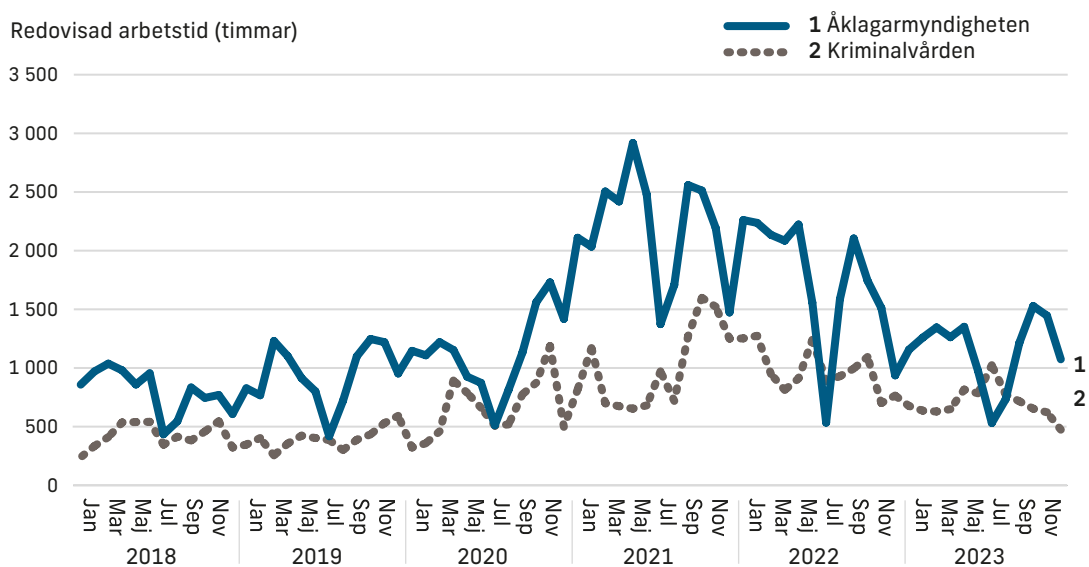
Figur 17. Utvecklingen av redovisad arbetstid i nationella insatser för samtliga, för aktionsgruppspersonalen och sammanlagt för alla myndigheter exklusive Polismyndigheten 2018–2023

För Åklagarmyndigheten och Kriminalvården syns tydligt att den redovisade arbetstiden i nationella insatser från slutet av 2020 till och med större delen av 2022 varit på en betydlig högre nivå än tidigare under redovisningsperioden (se figur 18). Det bör finnas ett direkt samband mellan denna utveckling och den höga

lagföringen under 2021 och 2022. Årets lägre lagföring utifrån nationella insatser återspeglades också i den redovisade arbetstiden för de båda myndigheterna, med färre arbetade timmar i nationella insatser.

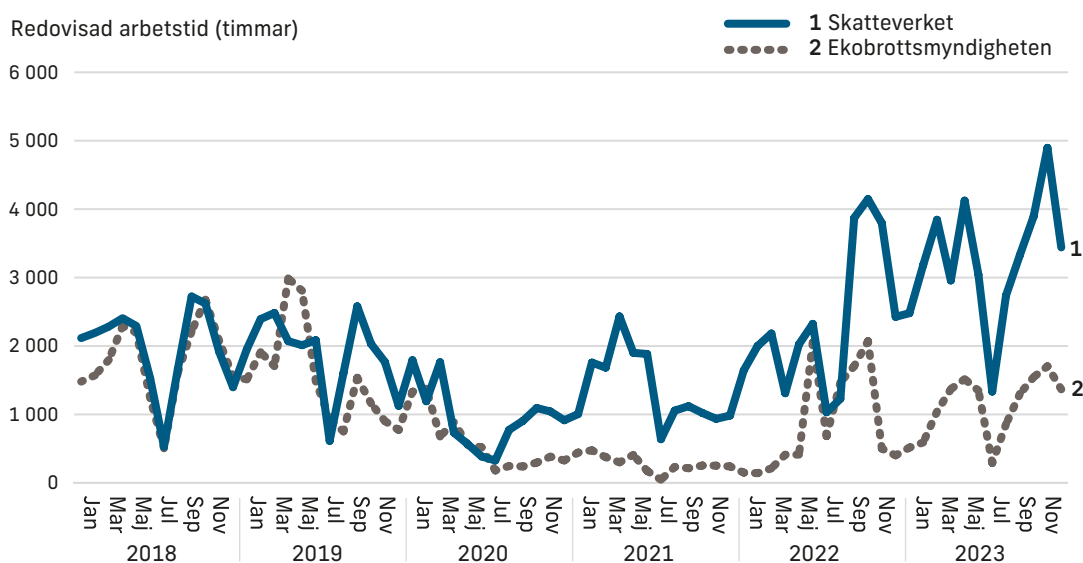
Figur 18. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2018–2023 för Åklagarmyndigheten respektive Kriminalvården

Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens redovisade arbetstid i nationella insatser var under större delen av åren 2020 och 2021 på en förhållandevis låg nivå. Under 2022 förändrades detta och båda myndigheterna redovisade en ökad arbetstid jämfört med åtminstone de två närmast föregående åren. För Skatteverket var den redovisade arbetstiden 2022 den näst högsta under

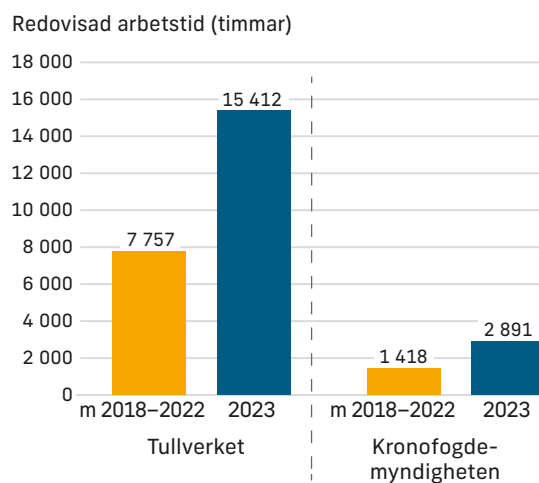
redovisningsperioden. Under 2023 ökade den till den högsta som noterats. För Ekobrottsmyndighetens del avser den mer omfattande arbetstiden under 2018 och 2019 i huvudsak att spaningsgrupper från myndigheten arbetade med stor resurs under dessa båda år (se figur 19).

Figur 19. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2018–2023 för Skatteverket respektive Ekobrottsmyndigheten

Tullverket och Kronofogdemyndigheten var också två myndigheter som i förhållande till tidigare år redovisade mycket arbetstid i nationella insatser under 2023. Jämfört med ett medelvärde för 2018–2022 redovisade båda dessa myndigheter dubbelt så mycket arbetstid under 2023 (se figur 20).

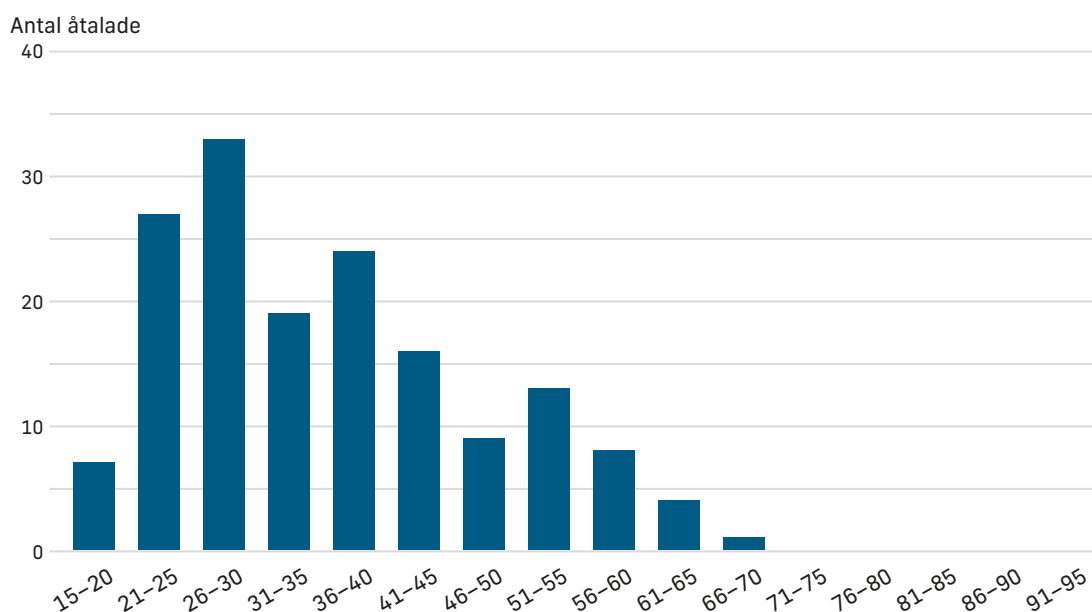
Figur 20. Den redovisade arbetstiden i nationella insatser, medelvärdet åren 2018–2022 respektive tiden för år 2023 för Tullverket respektive Kronofogdemyndigheten.

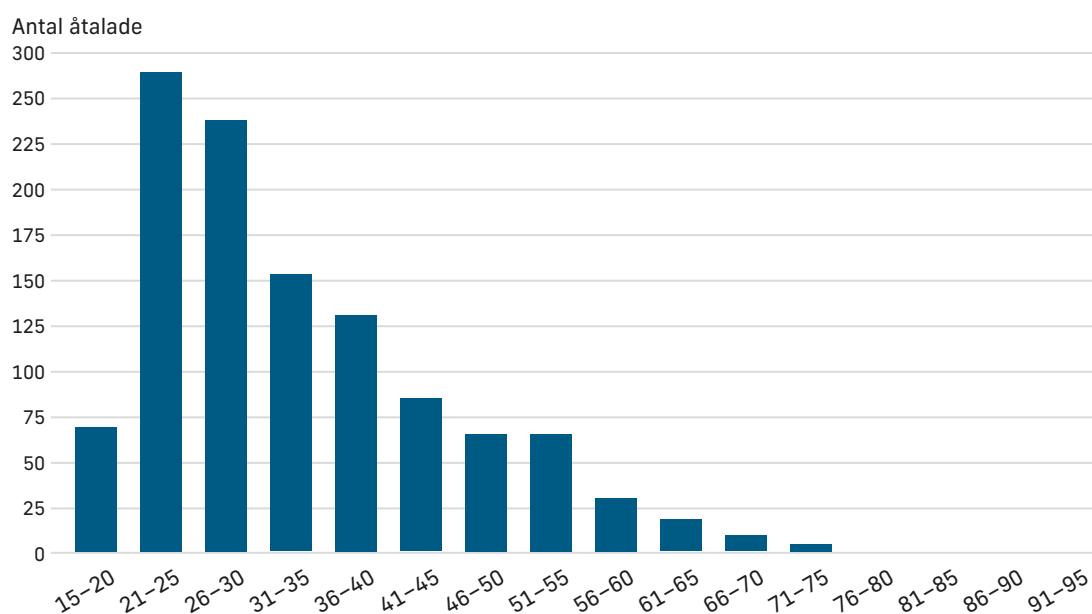
Bilaga 10.

Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder

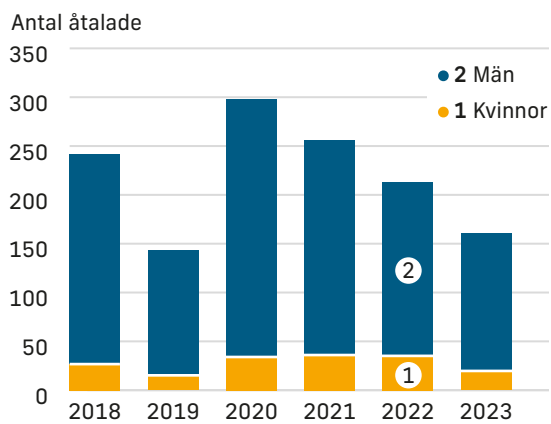
Figur 21. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2023, uppdelat i femårsintervaller

Figur 22. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2018–2022, uppdelat i femårsintervaller

Figur 23. Antalet åtalade, män respektive kvinnor, i tingsrätten 2018–2023

Bilaga 11.

Tabell över effekten av hovrättsdomar (utdömd fängelseid)

Tabell 31. Utdömd fängelseid (år) i tingsrättsdomar respektive efter åtföljande hovrättsdomar samt kvot uttryckt i procent, 2018–2023

	Utdömd fängelseid (år)*		
	Tingsrätt	Efter hovrätt	Kvot efter hovrätt
2018	293	263	90 %
2019	172	155	90 %
2020	275	238	86 %
2021	394	388	99 %
2022	453	425	94 %
2023	410	396	96 %
Totalt 18–23	1 996	1 865	93 %
Totalt 19–23	1 703	1 602	94 %
Totalt 20–23	1 532	1 447	94 %
Totalt 21–23	1 257	1 209	96 %

* Baserat på datum för meddelad hovrättsdom, vilket innebär att den föregående tingsrättsdomen kan ha meddelats under tidigare år.

 ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

 Ekobrottsmyndigheten

 Försäkringskassan

 Kriminalvården

 Kronofogden

 KUSTBEVAKNINGEN

 Migrationsverket

 Polisen

 Skatteverket

 Säkerhetspolisen

 Tullverket

 ÅKLAGARMYNDIGHETEN